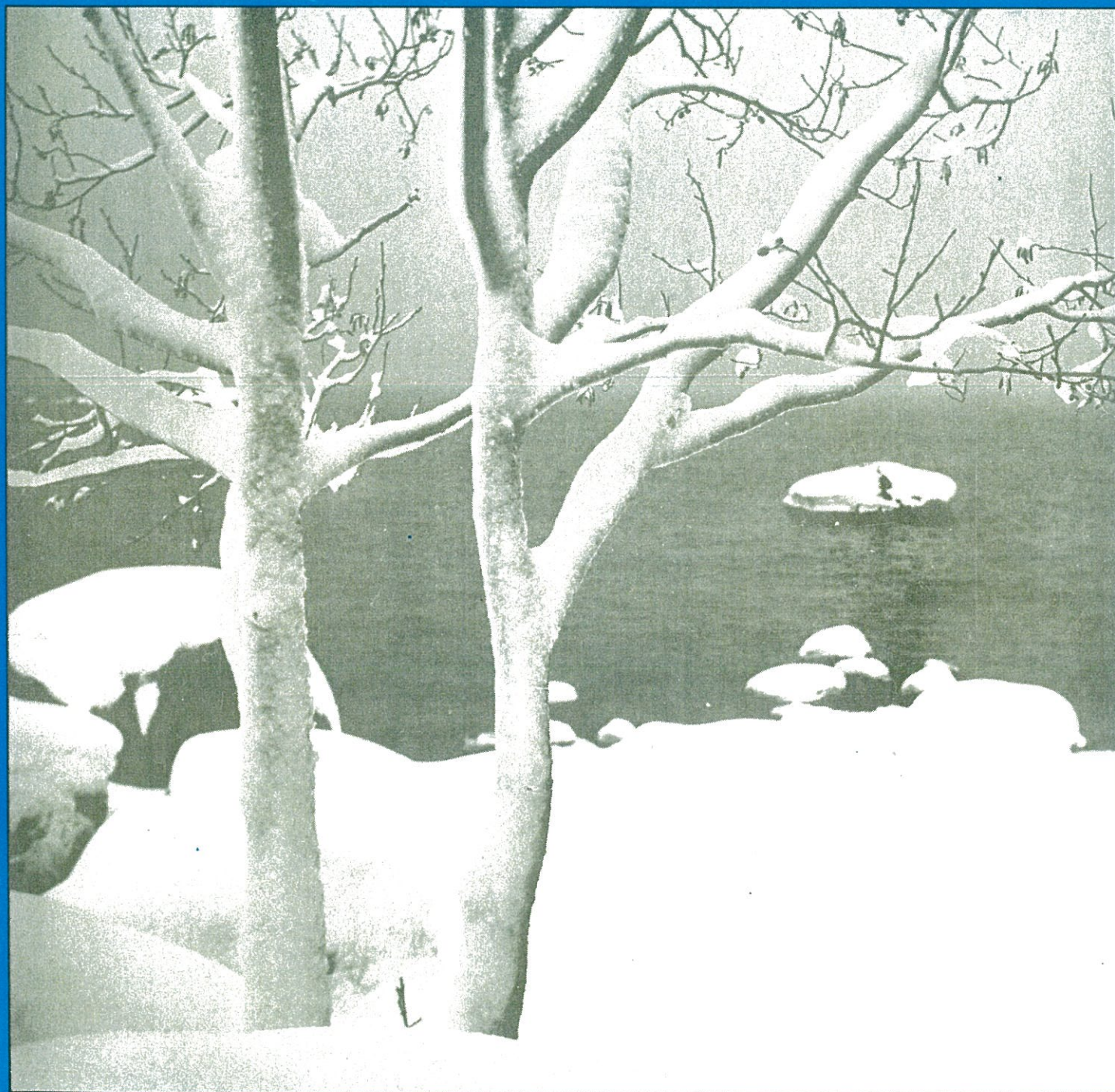

KYLKIRJAUTA

KADETTIKUNTA RY:N JÄRJESTÖLEHTI

N:o 4/1985

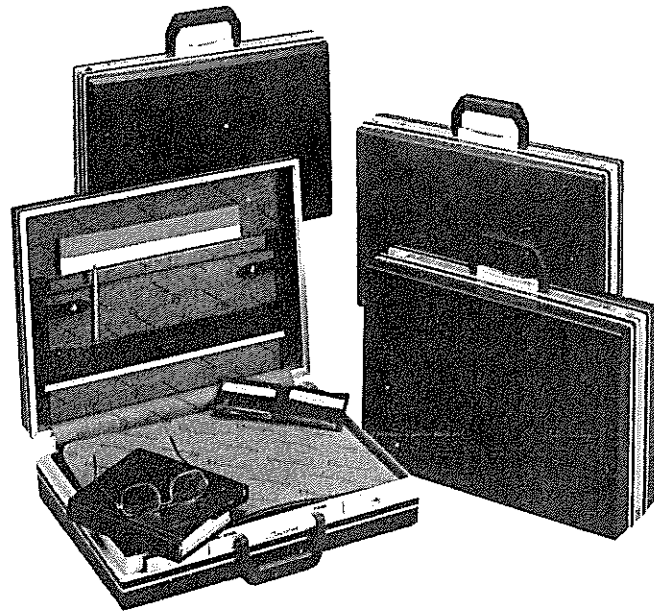

Cavalet

SCANDINAVIAN QUALITY

*"tosipaikan tullen-
Superior"*

ALAN LIIKKEISSÄ
JA TAVARATALOISSA

Superior-vuoden takuu

Edustus Suomessa: Oy Green & Green Ab, PL 5 06101 Porvoo, puh. 915 - 142411

VERTAA ETUJA! VERTAA KORKOJA!

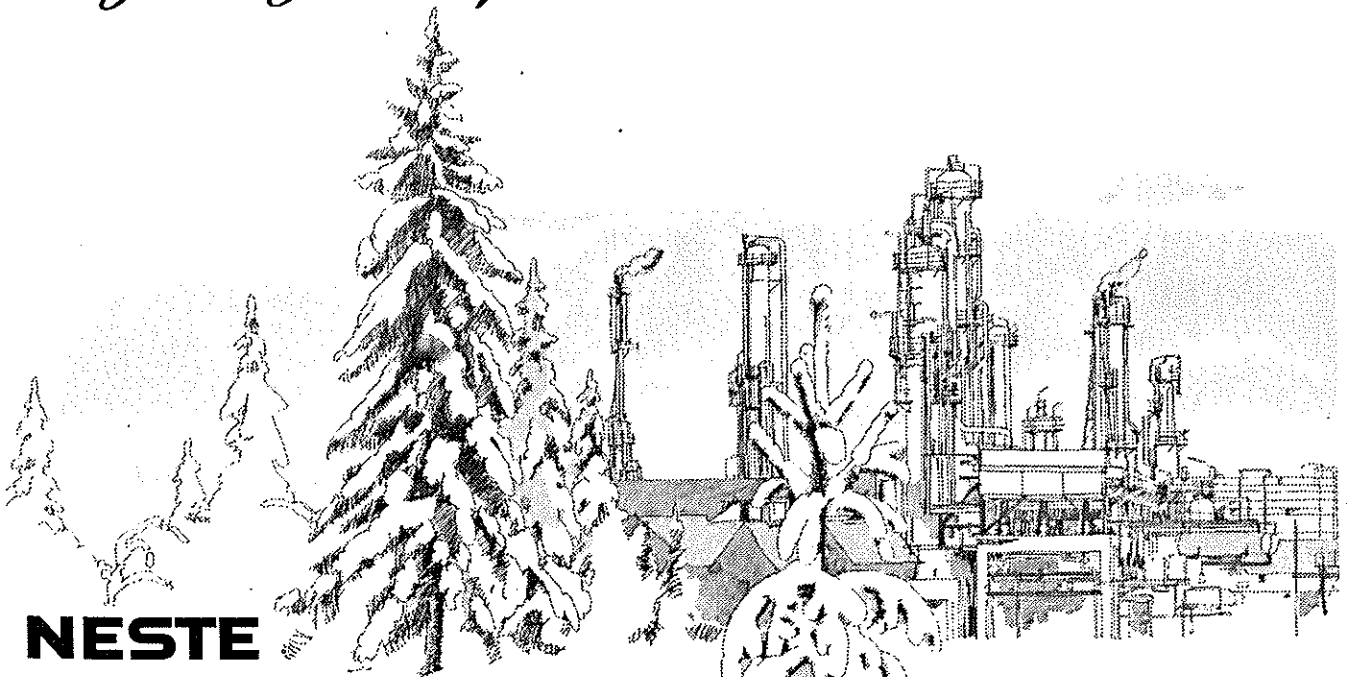
VALITSE POSTIPANKKI!

Varmistat pitkän asuntolainan tai lainan mihin tahansa tarpeeseen, kun keskität tulosi Postipankkiin.
Kysy lisää sopimuksesta ja palveluistamme posteista ja konttoreistamme.

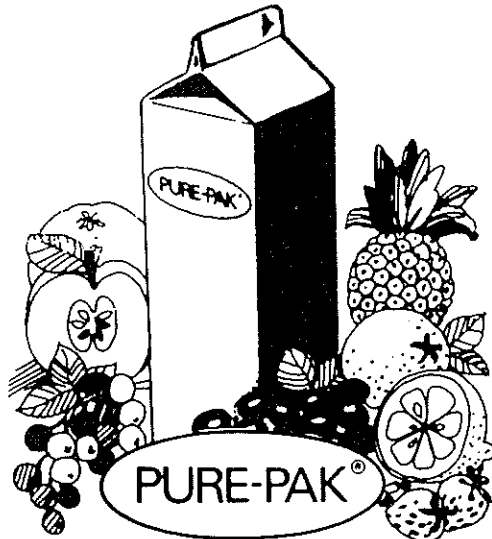

*Neste toivottaa
asiakkailleen ja ystävilleen
Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta*

NESTE

**Tuoreimmat mehut
saat Pure-Pak tölkissä!**

Elopak Aleksanterinkatu 48 B
00100 HELSINKI 10 puh. 90-175 255

**Pidä pyörät
pyörimässä – ja
kulut kurissa**

**soita Europcar
661151**

Tarkoitukseesi sopiva tilapäis-
auto: henkilöauto, pakettiauto,
pikkubussi, edustusauto, moni-
puolisesta autovalikoimastamme.

Varauskeskus ja palvelupiste
Mariankatu 24, Helsinki 17,
puh. 90-661151
Helsinki Vantaa lentoasema
puh. 90-821 699

europcar
autovuokraamot

Varauskeskuksemme kautta
maksuton tilauspalvelu 40
palvelupisteeseen kotimaassa,
ja n. 100 eri maahan.

AUPATEC OY

VALMISTAA:

- Perinteisiä 1- ja 2-puolisia sekä läpikuparoituja piirilevyjä
- Johdinpinnoinneina kupari, kuparioksidi ja tinalyijy
- Eri tyyppisillä juotteenesto- ja eristepinnoiteilla
- Uritettuina monikuvioaihioina komponenttiladonta, juotos- ja testauskäsittelyn nopeuttamiseksi
- läpikuparoinnit $\varnothing$ 0,4 mm alkaen
- UL hyväksyntä File E92009

Tavanomasiten piirilevyjen lisäksi valmistamme polymeeritekniikalla toteutettuja MONIKERROS-PIIRILEVYHYBRIDEJÄ.

Suoritamme komponenttien ladonta- ja juotostöitä sekä piirilevyn suunnittelua.

AUPATEC OY

17500 PADASJOKI
puh. 919-2837

Isossa TABLOID-LEHDESSÄ löytyy!

Tutustu uuteen eurotabloid-lehteen:
sivukoko 315×460 mm,
painopinta-ala 295×440 mm,
palstaluku 6.

**Käytä tilahyöty hyväksesi
ja kysy tarjousta tabloidista!**

LOIMAAN KIRJAPAINO

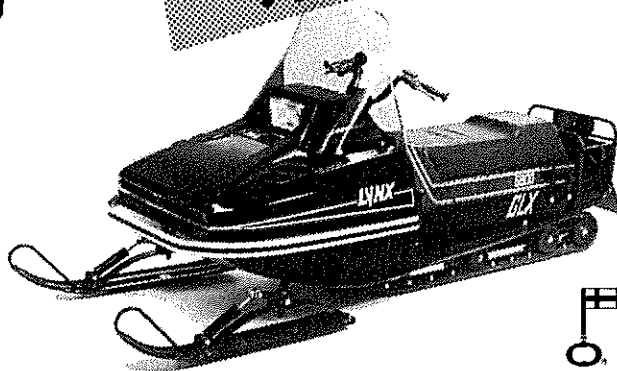
Kartanomäenkatu 4, 32200 Loimaa, puh. 923 - 31232

Yhdessä terveyden puolesta

SUOMEN LÄÄKÄRILIITTO FINLANDS LÄKARFORBUND

Metsien ja jänkien voittamaton

LYNX GLX 5900

Vahva, ajo-ominaisuuksiltaan mainio keikka työhön ja vapaa-ajan veturiksi. Moottorina Rotax 503, 29,4 kW. Liukutelasto. Telamaton pituus 392 cm, leveys 50 cm.

Lynx on variaattoria ja vaihteistoaan myöten taattua kotimaista laatua. Suomen ja pohjoismaiden eniten myyty moottorikelkkamerkki. Tekniikan Maailman 4/85 kelkkavertailussa Lynx oli paras.

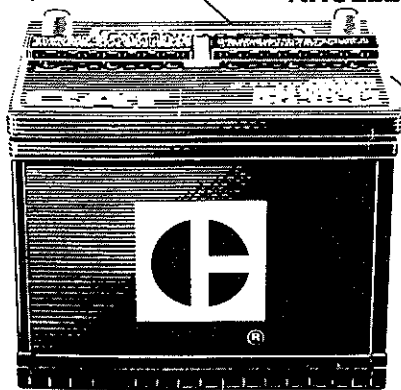
K-MAATALOUS K

HANKI VÄKIVAHVA CATERPILLAR AKKU

Henkilöautoihin, kuorma-autoihin, linja-autoihin, veneisiin, trukkeihin, teollisuuskoneisiin.

- Nimensä mukaan kehitetty erittäin raskaisiin olosuhteisiin
- Kovakumikotelo – suojelee tehokkaasti iskuilta ja värinöiltä
- Kanssi on epoksiliimattu koteloon
- Täysi leho erikoisrakenteen ansiosta
- Sallii akun kallistumisen jopa 45° kulmaan
- Suuret levyt – enemmän voimaa

**3 VUODEN TAKUU
HENKILÖAUTON AKULLE!**

CATERPILLAR
MYNTI, HUOLTO & VARAOSAT

Caterpillar Cat ja ovat Caterpillar Tractor Co:n tavaramerkkejä.

**WIHURI OY
WITRAKTOR**

HELSINKI • TAMPERE • OULU • ROVANIEMI
826311 670200 361344 15271

Tectyl 900 aseöljy ASEEN KAIKKIIN METALLIOSIIN

Tectyl 900 on erityisesti suunniteltu aseöljyksi. Se on ohut ja kylmänkestävä. Se voitelee, puhdistaa, poistaa liijyn ja suojaa ruosteelta. Hoida asettasi Tectyl 900:lla niin takaamme sinulle napakymptä radalla ja metsällä – sikäli kun se aseenn kunnosta riippuu.

PIIPPUUN

Kätevän suuttimen avulla suuntaat suihkeen tehokkaasti sinne minne se kuuluukin; aseenn piippuun ja rihloihin. Aseöljyä ei tarvitse poistaa, kun ase otetaan käyttöön.

LUKKO- JA LAUKAISUKONEISTOON

Hienojakoinen suihke varmistaa, ettei pieninäkään kolonen jää öljymättä.

MAAHANTUOJA:
OY VALVOLINE OIL AB

Myyrmäentie 2 C 43
01600 Vantaa
Puh. 90-566 44 66

MYNTI:
Alan liikkeet

KYLKIRAUTA

SISÄLTÖ

Suuntalinjoja	5
Hankalinta ovat vaatimattomat resurssit	6
Pohjoisen puolustus	10
Paraatijoukot kuuluvat komentooni	14
Mikä onkaan sotilasmuseo?	18
Sotilasajoneuvomuseo Kangasalla	21
Museoita ja muisteloita	23
Salaisesta palvelusta	27
Kirkko ja sotilas	28
Isämme ja lastemme maa	29
Toisen maailmansodan mittavin sotilas	32
Sodan ajan naisen muistolle	34
Ollaanko raiteissa	36
Kokemuksia kadettiپریتوiminnasta	38
Kirjat	40
Kadettikunta	42
Vuonna 1986 merkkipäiväänsä viettävät	44
Itse asiasta	46
In memoriam	47

Kansikuva: Ensilumi
Matti Ylätupa

Turvallisuus syntyy teoista.

SAMPO-YHTIÖT

- yhtä lähellä kuin lähin puhelin

SILMÄOPTIKKO

VALANTA

MIKKELI, Porrassalmenkatu 12
Puh. 360200

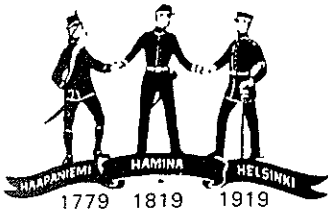
LAHTI, Aleksanterinkatu 1
Puh. 37200

LOUHINTALIIKE Metsälä & Linnat

42700 KEURUU
Puh. 943-20585

MÄNTSÄLÄN KUNTA

Vyötti miekan vyötärölle
Kupeellensa kylkiraudan

KYLKIRAUTA

Kadettikunta ry:n järjestölehti n:o 148

N:o 4/1985

Päätoimittaja: Evl Martti Sinerma

Tammahaantie 2 E 43

02720 Espoo 72

puh. 90-590787

Toimitussihteeri VTM Erkki

Paukkunen,

puh. 90-625801

Toimituksen osoite:

Punavuorenk. 14 B 32, 00150 Hki 15

Päätoimittajan neuvotteluryhmä:

Jaakko Isotalo

Hannu Karpo

Matti Kohva

Eero Sauri

Seppo Sarlund

Hannu Sinerma

Tauno Äijälä

Toimitusneuvosto

Niilo Palmén pj.

Timo Apajakari

Matti Kausto

Jyri Paulaharju

Martti Sinerma

Ilmoitushankinta

Ilmoitus - Böök

Liusketie 3 A

00710 Helsinki

puh. (90) 373 634

Taloudenhoito

Marjukka Lehtinen, Kadetti-

kunnan toimisto

Osoitteen muutokset: Kadettikunta ry/

rouva Marjukka Lehtinen, Punavuo-

renk. 14 B 32, 00150 Hki 15, puh.

Hki 665 739

Tilauhinta ..... 20 mk/v

Irttonumerot ..... 5 mk

ISSN 0454-7357

Loimaan Kirjapaino - Loimaan 1985

Suuntalinjoja

Kadettikunnan sääntöjen mukaan toiminnan ensimmäisenä tarkoituksena on yhdistää jäsenet voimakkaan isänmaanrakkauden elähdyttämäksi ja kadettiperinteitä ylläpitäväksi toveripiiriksi. Kadettikunnan tulee herättää ja kehittää upseereiden keskuudessa suomalaista upseerihenkeä sekä saada käytännössä heidät sitä osoittamaan. Säännöt suuntaavat toimintaa myös maanpuolustushengen kehittämiseen koko yhteiskunnassa, upseeriston kehityksen ja yhteiskunnallisen aseman edistämiseen sekä jäsenten ja heidän omaistensa tukemiseen.

Toiminnan painopiste on vuosikymmenien kuluessa vaihdellut. Nykyistä useamman kaaderin saamiseksi mukaan on parin viime vuoden aikana katsottu tarpeelliseksi kehittää veljesjärjestötoimintaa tunnustusta saaneen maanpuolustusaatteellisen työn rinnalla. Kadettiupseerien lujan yhteenkuuluvuuden ja yhteiskunnallisen aseman edistäminen palvelee koko maanpuolustuksen etua. Yhteiskunnan maanpuolustusmyönteinen kehitys mahdollistaa sekkin entistä suuremman huomion kiinnittämisen järjestöme sisäiseen toimintaan.

Niin tärkeää kuin taloudellisten etujen valvominen nykyisin onkin, on hyvä muistaa ettei ammatin arvostus perustu pelkästään palkkamarkkoihin. Nyt ja tulevaisuudessa kadettiupseerin on hankittava ja säilytettävä arvovaltansa pettämättömällä ammattitaidollaan, joka muodostaa pohjan myös upseerin tehtävän arvostukselle suomalaisessa yhteiskunnassa. Ammattitaito antaa varmuutta. Se heijastuu terveenä ammattilypeytenä ulkoisesta olemuksesta ja esimerkillisestä käytöksestä sekä vakavasta suhtautumisesta elämäntehtävään ja upseerikunnan yhtenäisyyttä palveleviin pyrkimyksiin.

Veljesjärjestönä Kadettikunta voi nykyistä enemmän eri tavoin tukea jäseniään lujittamalla yhteenkuuluvuuden tunnetta ja hyvää henkeä, vetämällä uusia kadettipolvia ja uusia jäseniä mukaan toimintaan sekä vaalimalla suomalaisen upseeriston kunniaakkaita perinteitä. Jokaisen Kadettikunnan jäsenen panos on tärkeä. Tehtävää on riittävästi.

Toivotan kaikille Kylkiraudan lukijoille Hyvää Joulua ja Onnea Uudelle Vuodelle.

Kenraalimajuri Ilkka Halonen

Kansliapäällikkö Aimo Pajunen:

”Hankalinta ovat vaatimattomat resurssit”

TEKSTI: MARTTI SINERMA
KUVAT: SA-KUVA

Puolustusministeriö on kentällä olevalle upseerille kaukainen ja saattaa konkretisoitua vain paikalliseen puolustusministeriön rakennustoimistoon. Sinänsä kunnioitettava ja melkoista valtaa paikallisella tasolla pitävä instanssi.

Kuitenkin valtakunnallisesti katsoen puolustusministeriö toimialansa ylimpänä hallintoviranomaisena suunnittelee ylimmän valtionjohdon määrittämien turvallisuuspoliittisten periaatteiden mukaista valtakunnan puolustuspolitiikkaa, luo edellytyksiä sen toteuttamiselle samoin kuin puolustusvoimien toiminnalle ja kehittämiselle sekä omalta osaltaan johtaa ja valvoo eduskunnan ja hallituksen hyväksymän puolustuspolitiikan toteuttamista.

Puolustusministeriön kansliapäällikkö, kenraaliluutnantti Aimo Pajunen, 54, tunnettiin jo nuorena upseerina terävänä ja omat mielipiteensä vankasti esittävänä sotilaana. Hän kirjoitti kuusikymmentäluvun puolivälissä kirjan ”Sarjatulta”, jonka takakannessa mainitaan: ”Majuri Pajunen on nuoren upseeristomme selväsänainen edustaja... Hän hakee rohkeasti epätavallisia ratkaisuja sekä vanhoille että uusille ongelmille.”

Pajunen on toiminut puolustusministeriön kansliapäällikkönä kuusi vuotta. Tällä hetkellä hän on virkaiässä toisena puolustusvoimain komentajan jälkeen.

– Kansliapäällikön tehtävänä on toisaalta ministerin lähimpänä apulaisena avustaa puolustusministeriön johtamisessa, toisaalta taas hänen tulee katsoa, miten talon virkamieskoneisto pelaa, kenraaliluutnantti Pajunen arvioi omaa tehtävänsä.

– Ministeriön on kyettävä suoriutumaan sille kuuluvista tehtävistä. Yhteistoiminnan on sujutava kaikilla tasoilla ministeriöstä ulospäin ja erityisesti pääesikunnan suuntaan.

Hankalimmaksi seikaksi kansliapäällikön tehtävissä Pajunen kokee asian, joka liittyy kokonaisuudessaan puolustushallintoon eli vaatimattomat resurssit ja niiden sovittamisen mittaviin tehtäviin. Tässä hän ei kuitenkaan halua panna kansliapäällikköä mihinkään erikoisasemaan, vaan siinä riittää miettimistä koko ministeriölle. Se on kaikille ministeriön virkamiehille keskeinen ja vaikea tehtävä.

Kuka sitten käyttää valtaa puolustusministeriössä? Pajusen mukaan tässä yhteydessä ei kannata puhua mistään vallan käytöstä.

– Kansliapäällikön vallastahan on selvästi sanottu laissa eli mitä hänen tehtäviinsä kuuluu. Ministeri on ministeriön päällik-

Yhteistoiminnan on sujutava kaikilla tasoilla.

kö ja kansliapäällikkö hänen apulaisensa. Ja kyllä kai tällä tasolla tilanne on periaatteessa sellainen, että kukaan ei pysty töitään yksin hoitamaan, vaan se tapahtuu apulaisten kanssa hyvässä yhteistoiminnassa.

– Puolustusministeriössä on yli kaksi sataa palkattua henkilöä täällä Helsingissä. Virkamiehistä on tusinan verran sotilaita, joten tämä on hyvin siviilivoittoinen ministeriö, kuten luonnollista onkin. Itsekin tunnen olevani tässä tehtävässäni sotilaan lisäksi myös siviili. Eivät täällä käytä valtaa sen enempää sotilaat kuin siviilitkään. Molempia tarvitaan.

– Esimerkiksi ministeriöllä on paljon hallinnollisia tehtäviä,

mistä johtuen täällä on runsaasti juristeja, enemmän kuin sotilaita. Ilman heidän asiantunteustaan tätä ministeriötä ei varmasti voita hoitaa.

Yhteistoimintaa kaikkien ministeriöiden kanssa

Puolustusministeriöllä on hyvin kiinteää yhteistoimintaa useiden muiden ministeriöiden kanssa. Itse asiassa eri asteista yhteistoimintaa on kaikkien ministeriöiden kanssa. Kokoonvutvathan kansliapäälliköt säännöllisesti keskinäisiin neuvotteluihinsa, joissa käsitellään yhteisiä asioita. Tärkeimmät ja kiinteimmät yhteistyökumppanit ovat valtiovarainministeriö rahan-

käyttökysymyksissä sekä ulkoasiainministeriö esimerkiksi turvallisuuspoliittisissa asioissa. Sen lisäksi varoja tulee oikeusministeriön kautta rakennustyömaille samoin kuin työvoimaministeriöltäkin. Sosiaali- ja terveysministeriö maksaa varusmiesten kotiuttamisrahan sekä hoitaa heidän perheittensä toimeentulon turvaamisen. Sisäasiainministeriössä rajavartiolaitos on lähellä maanpuolustusta ja myös pelastuspalvelu on yhteistoiminta-alueita.

– Me emme siis missään tapauksessa käy mitään ”erillissoittoa”, Aimo Pajunen painottaa. Myös pääesikunnan kanssa yhteistyömme sujuu hyvin. Sehän on ministeriön alainen keskusvirasto, suuri keskusvirasto. Se ei ole hankala alainen. Tietysti on selvää, että meillä on joskus näkemyseroja pääesikunnan kanssa, mutta onhan niitä ministeriön sisälläkin, ja varmasti myös pääesikunnan sisällä. Eikä minulla ole nyt muistissa viime vuosilta mitään sellaista asiaa, missä ei olisi hyvässä yhteistyössä voitu löytää yhteistä linjaa.

Puolustusvoimien henkilöstöongelmaa Pajunen pitää monitahoisena. Hän myöntää, että henkilöstöä puuttuu, mutta muistuttaa samalla, että se on lisääntynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana lähes kolmella tuhannella. Tosin lisääntyminen on selvästi painottunut siviilipuolelle. Välillisesti tämä kuitenkin on lisännyt myös sotilashenkilöiden määrää, koska heitä on voitu irrottaa siviilipuolitoista tehtävistä.

– Tätä ei kuitenkaan ole voitu tehdä riittävästi. Puolustusvoimissa on ilman muuta sisäisen rationalisoinnin tarvetta ja tämä työhän on parhaillaan käynnissä. Lääkkeitä ei oikeastaan ole kovin monia. Sisäinen uudelleen organisointi on ilmeisesti tehokkain toimenpide ja sitä sitten tukee se vähä, mitä valtion budjetin puitteissa voidaan saada aikaan. Tässä mielessä onkin keskityttävä kipeimpiin tarpeisiin, jotta toimenpiteillä olisi merkitystä.

– Sinänsäkin ensi vuoden budjetti on vaikea, sillä emmehän ole saavuttaneet parlamentaarisen puolustuskomitean suosittelun tasoja, valitettavasti. Myönteistä on, että siinä on annettu varsin huomattavat maavoimien puolelle painottuvat tilausvaltuudet. Nyt juuri onkin

YK:n alipääsihteeri Brian Urquhart on tullut Suomeen keskustellakseen rauhanturvatoiminnasta.

tapahtumassa tämän budjetin puitteissa materiaalihankintojen painopisteen selvä siirtyminen maavoimiin. Onkin jo korkea aika, että näin tapahtuu, koska tällä puolella on paljon puutteita.

Sotatarvikevienti on tärkeää

Kansliapäällikkö hallitsee työnsä hyvin. Monet erilaiset, aiheiltaan toisistaan kovastikin poikkeavat kysymykset saavat vastauksensa yhtä varmasti kuin päässä-laskukokeessa olevan entisajan koulupojan esiintymisessä. Mikä on RUK:n harjoitusalue-tilanne tänään? Mitenkä suhtaudutte Amnesty Internationaliin? Miksi Suomessa pitää olla asevientä? Joko luovumme Libanonin rauhanturvajoukoitamme? Miksi puolustusministerin vastaus tv-haastattelussa herätti keskustelua, mitä siinä tapahtui? Levollisesti kenraali alkaa kelata vastaussummaa.

– RUK:n harjoitusaluekysymyksessä on lähde-tyyppisiä vapaaehtoisia kauppojen tielle. Emme ole halunneet tehdä lunastuspäätöksiä. Vapaaehtoisia kauppia varten on tarkoitus välittömästi aloittaa arvioimistoimet tiiloilla sekä sen jälkeen jättää osatarjoukset maanomistajille.

Joskus ensi vuoden puolella nähdään, tullaanko saamaan riittävästi maata. Vehkalahden kunta on tehnyt tarjouksen noin 500 hehtaarin maa-alueen myynnistä, jota kenties voidaan käyttää vaihtomaana. Kunnan asenne on nyt myönteinen. Ainakin alkuvaiheessa meille syntyi sellainen käsitys, että yleensä oltiin hyvin kielteisiä lisämaahankkeeseen. Eikä Haminastakaan enää ole kuulunut negatiivisia lausuntoja. Eikä tähän voi mitään muuta keksiä syyksi, kuin että terve järki on voittanut. – Kyllähän RUK jonkin muualle voidaan siirtää, se on mahdollista, jos maata ei saada riittävästi, mutta taitaisipa tulla kalliiksi.

– Suomi on maailman demokraattisimpia ja vapaimpia maita. Kansainvälisen mittapuun mukaan demokraattiset vapaudet ovat meillä suuret ja erittäin hyvin hoidetut, monesakin mielestä. Niinpä minua ihmetyttääkin, että Suomi on joutunut Amnesty Internationalin ”mustalle listalle”. Se on tosi omituista. Tämän organisaation maatamme koskeneet päätökset johtunevatkin siitä, että kai täällä Suomessa on henkilöitä, jotka haluavat värittää omaa maataan. Heille Amnesty International on tarjonnut tähän so-

pivan kanavan. – Puolustusministeriöllä ei kuitenkaan ole tarkoitus eikä se voisi puuttua asiaan millään tavoin. Me hoidamme tätä Suomen puolustuspolitiikkaa eikä siinä hommassa Amnesty International ole millään tavalla mukana.

– Suomen asevientihän on hyvin vähäistä. Itse asiassa sekin, kun puhutaan sotilastarvikkeista, sisältää hyvin vähän aseita. Meidän koko sotatarvikevientiimme – johon sisältyvät mm polkupyörän satulat – on tällä hetkellä noin 70 miljoonaa markkaa vuodessa, alle promillen kokonaisviennistämme. Suurin määrä tästä on ruutia, ja sekin on tarkoitettu pääasiassa metsästysaseisiin. Mutta tämä vienti on tärkeä niille teollisuuslaitoksille, jotka valmistavat puolustusalan tuotteita.

– Puolustusvoimilla ei ole mahdollisuuksia ostaa vähäisen sotatarviketeollisuutemme koko tuotantoa rauhan aikana. Toisaalta taas pelkät puolustusvoimien hankinnat eivät pidä tuotantoa taloudellisesti kannattavana. Näin on ainoa mahdollisuus saada nämä tehtaot kannattamaan, että ne voivat harjoittaa vientiä. Tätä viennin sektoriahan meillä valvotaan erittäin tarkasti. Jokainen vientitapahtuma vaatii erityisen vientiluvan. ➤

– Mitä YK-valvontajoukkoihimme tulee, niin joka kerta kun esimerkiksi Libanonin UNIFIL-joukkojen mandaatti on uusittu, on tarkoin harkittu, onko tarkoituksenmukaista sitä jatkaa. Toistaiseksi on päädytty siihen, että rauhanturva-asioita ei voida hoitaa sillä tavalla, että ollaan mukana niin kauan kuin kaikki menee hyvin ja heti kun tulee vaikeuksia, niin vetäydytään pois ja annetaan muiden hoitaa tehtävät. Nämä asiat vaativat kansainvälistä yhteistoimintaa ja erityisesti yhteistoimintaa YK:n kanssa. Meidän kaikki rauhanturvaoperaatiomme ovat tällaisen tarkkailun alaisia. Kyp-rokseltahan me tulimme pois kolmentoista vuoden jälkeen, kun totesimme, ettei enää ole tarkoituksenmukaista pitää siellä joukkoja. Tällä hetkellä Suomi on päättänyt toistaiseksi pitää joukkonsa Libanonissa, joten viime kesän tapahtumat eivät vaikuttaneet päätökseen negatiivisesti.

– Aika moni näki viime loppukesästä televisiuutiset, joissa ”haastateltiin” juuri Moskovasta palannutta puolustusministeriä. Minusta tämä on hyvä esimerkki siitä huonosta tavasta, kuinka toimittajat pystyvät manipuloimaan ja tahtonsa mukaan väristelemään haastatteluja. Puolustusministeriltä pyydettiin, että hän ottaisi lehdistön

vastaan saapuessaan Moskovasta. Hän ensin hieman epäröi, mutta suostui sitten. Tilaisuus kesti hieman toistakymmentä minuuttia, jonka ajan televisio-kamerat surisivat. Se osa joka sitten loppujen lopuksi tuli ulos, oli vain muutaman prosentin mittainen kokonaisajasta. Kaksi pätkää oli otettu eri kohdista ja äänikin osittain häivytetty. Kyllä kenen tahansa ihmisen saa outoon valoon tällä tekniikalla. Minusta tämä oli vähintään omituista journalismia. Eikä sillä ollut mitään tekemistä tiedon välittämisen kanssa.

Kotimaisuuden lisääminen hankinnoissa on tärkeitä

Mitkä sitten ovat olleet kuluneen vuoden merkittävimmät tapahtumat tai asiat? Kansliapäällikkö, kenraaliluutnantti Aimo Pajunen näyttää joten kuten tyytyväiseltä, eräistä vaikeista näkymistä huolimatta. Ilmapuolustuksen useita vuosia kestänyt modernisointijakso erilaisten päätösten ja toimien osalta on saatu päätökseen. Vielä tietysti kestää oman aikansa, ennen kuin kaikki kalusto kokonaisuudessaan tulee käyttöön. Kysymyksessä on ollut erittäin mittava työ. Nyt voidaan siirtää katseet maavoimiin – kuten budjetin osalta on jo tapahtunut – ja

miksei myös merivoimiin. 30 uutta Hawk-suihkuharjoituskonetta lisää ei hänen mukaansa ole tarpeellinen eikä toteuttamiskelpoinen esitys.

Toinen myönteinen asia on, että vuosia vireillä ollut siviilipalveluksen uudistaminen saatiin vihdoin päätökseen viime heinäkuussa.

– Tähän voidaan vielä lisätä materiaalihankintojen uudet aluevaltaukset kotimaisen teollisuuden osalta. Olemme järjestelmällisesti pyrkineet siirtämään hankintoja kotimaahan. Nyt olemme päässeet jo yli 40 prosentin. Tilaamalla Paseja, kotimaassa valmistettavia panssaroituja miehistönkuljetusvaunuja, olemme saaneet merkittäväällä sektorilla kotimaisen tuotannon käyntiin. Se on mielestäni erinomainen asia.

Lopuksi Aimo Pajunen korostaa, että Suomessa maanpuolustuksella on erittäin luja perusta. Se perusta on kansan lujassa puolustustahdossa. Kansainvälisesti katsottuna puolustustahdomme on niin korkea, kuin se ylipäänsä voi olla. Lisäksi asevelvollisuusjärjestelmämme on hyvä.

– Se on ainoa järjestelmä, jonka avulla käytännössä voimme huolehtia puolustuksestamme. Mitä sitten tulee siihen, että meillä on myös puutteita, niin niiden vastapainoksi haluan

kuitenkin todeta, että koulutuksemme, eikä ainoastaan varusmieskoulutus vaan myös kanta-henkilökunnan koulutus, on erittäin korkealla tasolla kansainvälisestikin katsoen.

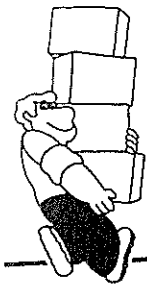
Puutteita meillä on materiaalissa valmiudessa, mutta kyllä meillä kaiken kaikkiaan on monessa suhteessa tyydyttävä puolustusjärjestelmä. Joillain aloilla se voi olla hyväkin ja ehkä joillain aloilla tyydyttävän alarajoilla. Siksi valmiutemme vaatii jatkuvaa huolenpitoa ja uudistamista. Valitettavasti vain sotilasalan kustannukset ovat jatkuvassa nousussa ja erityisesti korkean tason puolustusmateriaali kallistuu normaalia kustannustason nousua nopeammin. Pieni maa joutuu aina tinkimään kaluston suhteellisestakin määrästä, esimerkiksi laivojen ja lentokoneiden osalta suurvaltoihin nähden. Näin ollen laadusta ei enää olisi varaa tinkiä.

Vääjäämättömänä seurauksena on, että nykytasoisilla, kansainvälisesti katsottuna perin vaatimattomilla puolustusmenoilla meillä 1990-luvulla on lähes voittamattomia vaikeuksia ylläpitää edes tyydyttävää puolustusvalmiutta. Onko puolustusmenojen korottamiseen mahdollisuuksia, jää nähtäväksi. Siinä meillä on vakava tulevaisuuden haaste niin poliittisille päätöksentekijöille kuin sotilaillekin.

Kasarmitorilla teltassa asuneet naisten rauhanliikkeen edustajat tervehdyskäynnillä kansliapäällikön luona.

Kuljetuspulmia?

**Soitto meille, niin
Kiidon Kake panee
asiat rullaamaan**

SUOMEN KAUKOKIIITO OY
puh. 90-578 911

KAUKOKIIITO

JO HUOMENNA PERILLÄ

Nopeita ja varmoja kuljetuksia linjoilla:

Kuusamo – Helsinki – Kuusamo
Kuusamo – Oulu – Kuusamo

KULJETUSLIIKE KANTOLA & KORAMO

Puh. 989-2355 ja 2897
Joukamontie 6, 93600 Kuusamo
Helsinki puh. 90-790011

TERÄSSEPÄT OY

Teräskatu 7 21210 Raisio
Puh. (921) 784 550

**Varastosäiliöt, painesäiliöt
(A-luokka.) Teräsrakenteet,
putkistot (E-luokka),
Asennustyöt**

VVAPO OY

elä hetki herkutellen...

Restaurant Kala-Trappi

**Tule Naantaliin viihtymään
ja nauttimaan hyvästä ruuasta!**

AVOINNA JOKA PÄIVÄ KLO 11-24
TAI SOPIMUKSEN MUKAAN

NUNNANKATU 3 NAANTALI PUH. 921-752 477
TAPAAMISIIN

OSUUSKUNTA MAITO-AURA

TURKU – SALO

ALKUPERÄINEN SUOMALAINEN KENTTÄSAHA KA-RA YS 1/10

- voidaan nopeasti pystyttää sinne missä tukit on kaadettu
- käyttövoima traktorista, paikallismoottorista tai sähköstä
- turvallinen ja tehokas KA-RA-saha on mm. hyväksytty opetussahaksi kaikkiin metsäalan oppilaitoksiin

pyytäkää tarjous

KALLION KONEPAJA OY

PL 25, 21201 Raisio
puh. (921) 783 500

ASENNUTA LÄMPÖPARONI

**TÄYDELLINEN SÄHKÖ-
LÄMMITYSELEMENTTI
KATTILAASI TAI VARAAJAASI**

oilon &

PL 5, 15801 LAHTI
Puh. 918 - 42 951

oilon

Pohjoisen puolustus

HEIKKI HAPPONEN

Parlamentaariset puolustuskomiteat ovat mietinnöissään todenneet Suomen puolustuksen tärkeimmiksi alueiksi ilmatilan, Lapin ja Itämeren suunnan.

Tässä kirjoituksessa käsitellään Pohjois-Suomen puolustusta alkaen Suomen valtioalueen muodostumisesta ja Suomen puolustamisen vaiheista. Lapin alueen merkitys tänä päivänä velvoittaa paitsi puolustamaan aluetta myös säilyttämään sen elinkelpoisena.

Turun linnan suojeluksessa kasvoi Suomen Turku, jossa sai alkunsa niin moni asia ensimmäisenä Suomessa.

Suomi syntyy

Vuosi 1054 merkitsi Euroopan jakaantumista kahteen kulttuuripiiriin. Näiden väliin jäi poliittinen tyhjiö Puola, Baltia ja Suomi. Tämä johti aseellisiin yhteenottoihin kirkkokuntien välillä eli ristiretkiin. Suomen itäraja määritettiin ensimmäisen kerran v. 1323 Pähkinäsaaren rau-

hassa, jossa Karjala jaettiin. V. 1326 Itämaa (=Suomi) sai oikeuden osallistua Ruotsin kuninkaan vaaliin. Tästä tapahtumasta katsotaan alkavan Suomen poliittisen olemassaolon.

Suomen keskus oli Turku, mistä sai alkunsa niin moni asia ensimmäisenä Suomessa. Turusta uudet vaikutukset levisivät muualle. Tästä esimerkiksi voi-

daan ottaa Turun akatemia, joka perustettiin 1640 syrjäiseen rajamaahan Upsalan yliopiston vastustuksesta huolimatta. Turun akatemia oli koko Ruotsin vallan ajan maamme henkisen elämän keskus. Ensimmäiset suomalaisuusmiehet ja suomalaisuusliikkeet olivat lähtöisin sen piiristä: 1700-luvun fennofiilit, Porthan oppilaineen sekä 1800-luvun fennomaanit.

Turun akatemian palo mahdollisti yliopiston perustamisen Helsinkiin. Yliopiston saaminen Tampereelle oli epäonnistumaan tuomittu hanke. Oulun yliopiston perustamista vastustettiin yleisesti ja Rovaniemen korkeakoulun perustaminen 1980 sai vastaansa kaikki etelän yliopistomiehet. Kaikkia uusia yliopistoja (Turun akatemiasta alkaen) on vastustettu, mutta

kaikki ne ovat osoittautuneet alueidensa henkisen ja aineellisen kehityksen tukipilareiksi.

Samoin kuin koulutus ovat muutkin yhteiskuntamme alat edenneet etelästä pohjoiseen ja koilliseen. Näistä ovat liikenneyhteydet ja asutuskeskukset sekä näiden mukana syntyneitä Ruotsin valtaapiiriä suojaavat sotilaalliset puolustuskeskukset eli linnat. Itärjaa suojelivat mm. Viipurin linna, Olavin linna, Kaajan linna ja Oulun linna. Sen ylemmäksi ei Ruotsin vallan sotaliitos ulottunut. Koko Pohjois-Kalotti oli käytännössä Ruotsin, Norjan ja Venäjän yhteistä nautinta-alueita. Nykyisen Lapin läänin raja Ruotsia vastaan vahvistettiin v. 1809. Norjan vastainen raja on vuosilta 1751 ja 1826. Venäjän vastainen raja noudattelee pääosin vuoden

Savon Kuninkaallisen Rykmentin ja Porin Kuninkaallisen Rykmentin sotilaat Suomen sodan aikana 1808-09.

1833 sopimusta.

Suomea oli hallittu ruotsin kielellä koko Ruotsin vallan aika eikä siihen yrityksistä huolimatta saatu silloin muutosta. Vasta Venäjän vallan aikana v. 1863 hyväksyttiin kieliasetus, joka takasi suomen kielelle virallisen aseman v. 1883 mennessä. Kuitenkin vasta v. 1905 esitettiin senaattissa ensi kerran hallituksen ohjelma suomeksi. Viimeinkin oli kansan kieli vakiinnuttanut asemansa myös korkeimman hallitusvallan keskuudessa. Suomi oli lopullisesti muodostunut, ei tosin vielä itsenäisenä valtiona, mutta olemassa olevana kansallisena kokonaisuutena.

1900-luvulla Suomen alue on ulkoisten tekijöiden johdosta hiukan muuttunut. Suomalaisten on ollut annettava periksi Neuvostoliiton ratkaistessa luoteisrajansa turvallisuuskysymyksiä. Ahvenanmaan siirtyminen Ruotsin alaisuuteen saatiin estettyä poliittisin keinoin.

Suomen puolustus

Ruotsin vallan aikana koko puolustautuminen oli suunnattu Venäjää vastaan. Venäjän vallan aikana Suomen puolustus oli tietenkin länttä vastaan, painopiste etelärannikolla Pietarin turvaamisessa. Venäjän sotilaalliset tarkoitukset vaikuttivat mm. rautatieverkon kehittämiseen ja sen suuntaamiseen. Pohjois-Suomella ei ollut mainittavaa merkitystä eikä myöskään Kuollan alueella.

Itsenäisen Suomen puolustusvoimat ryhmittivät Venäjän vallan aikaisiin varuskuntiin ja Karjalan kannakselle. Painopiste oli etelässä ja Neuvostoliittoa vastaan. Pohjois-Suomi oli edelleenkin strategisesti sivusuunta. Tämä käy selvästi ilmi puolustusvoimien ryhmityksessä v. 1937. Pohjoisemmat joukko-osastot olivat Vaasassa, Kuopiossa ja Joensuussa.

Talvisodan alkaessa pohjoisin ilmatorjuntajaos oli Jyväskylässä ja vasta sodan loppupuolella saatiin it-konekiväärikomppaniat Ouluun ja Kajaaniin. Pohjois-Suomen ilmapuolustus oli ruotsalaisten vapaaehtoisten varassa, jotka suojasivat Kemiä, Rovaniemeä, Kemijärveä ja Sallaa. Ruotsalainen lento-osasto vastasi hävittäjätorjunnasta ja ruotsalaiset pataljoonat Sallan puolustuksesta. Pohjois-Suomi oli ensimmäistä kertaa joutunut

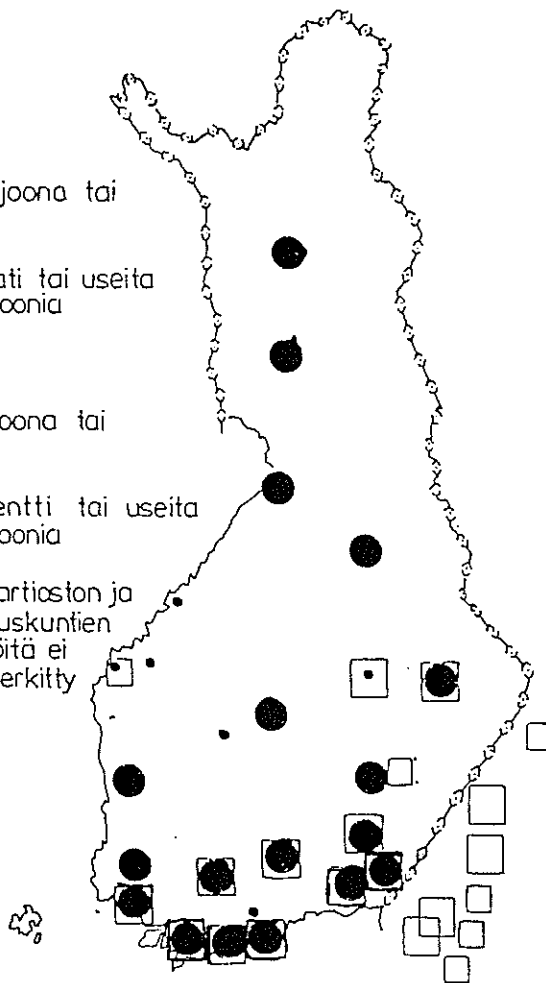
v 1980

- pataljoona tai vast
- prikaati tai useita pataljoonia

v 1937

- pataljoona tai vast
- rykmentti tai useita pataljoonia

Rajavartioston ja suojeluskuntien yksiköitä ei ole merkitty

Puolustusvoimien rauhanajan sijoitus 1937 ja 1980 kuvastaa turvallisuuspoliittisen ajattelun kehittymistä.

laajamittaisen hyökkäyksen kohteeksi. Ei strategisen merkityksensä vuoksi vaan tarkoitus oli katkaista Suomen maayhteydet länteen, mikä olisi vakavasti vaarantanut koko puolustustaitelumme.

Jatkosodassa perusasetelma oli suurvaltojen välisen sodan vuoksi muuttunut. Saksan läsnäolo Norjassa ja sen suunnitellut hyökkäyksestä Neuvostoliittoon sekä Murmanskin alueen ja Muurmannin radan merkitys Neuvostoliitolle tekivät Pohjois-Suomesta strategisesti tärkeän välialueen. Tässä tilanteessa suomalaisten voimat osoittautuivat riittämättömiksi toteuttamaan omaa tahtoa ja vastuu Pohjois-Suomen "puolustuksesta" annettiin saksalaisille. He vastasivat mm. ilmapuolustuksesta Oulu - Miinoa tasan pohjoispuolella. Tämä mahdollisti suomalaisten päävoimien käytön etelässä, mikä oli tietenkin edullista sen hetkinen tilanne silmien edessä. Toisaalta niin suuren vieraan sotavoiman maassa olo rajoitti

Suomen itsenäistä päätösvaltaa ja teki alueesta taisteluketään. Vieraista joukoista vapautuminen aiheutti Lapin melkein täydellisen hävittämisen.

YYA-sopimus

Sodan jälkeen on turvallisuuspoliittinen tilanteemme muuttunut. Pohjois-Kalotin strateginen merkitys on kasvanut Norjan alueen öljylöytöjen ja alueen ydinasestrategisen aseman vuoksi. Pohjois-Suomen naapurissa sijaitseva Murmansk on kasvanut merkittäväksi tukikohtaksi Neuvostoliiton laivastolle. Alue ei ole enää syrjäistä takamaata.

Valtiojohtomme on tehnyt tästä selvät johtopäätökset jo hyvissä ajoin. Tämä ilmenee mm. puolustusvoimien ryhmityksestä v. 1980. Kuva vastaa turvallisuuspoliittista tilannetta. Ensimmäisen kerran olemme valmiit puolustamaan koko aluetamme. Tätä ovat parlamentaaristen puolustuskomiteoiden mietinnötkin edellyttäneet.

Nämä rauhan ajan joukko-osastojen siirrot pohjoiseen ovat saaneet vastustusta osakseen niin kuin kaikki pohjoisen kehittämiseksi tehdyt toimenpiteet aikaisemminkin. Mieleen tulevat esim. teollisuuden sijoitus, korkeakoulujen ja hovioukeuksien perustaminen. Nyt vastustettiin Lapin militarisoinnin otsakkeen alla välittämättä siitä, että valtiovalta on velvollinen takaamaan kaikkien asukkaiden turvallisuuden ja puolustamaan koko maata. Myös YYA-sopimuksen perusteella Suomi tulee puolustautumaan maalla, merellä ja ilmassa sekä estämään alueensa käytön Neuvostoliittoa vastaan. Suomen puolustuksen kehittäminen Pohjois-Suomessa on siis kaikkien osapuolten edun mukaista ja sotaa ennalta ehkäisevä tekijä.

Puolustuksen taloudellinen perusta

Pohjois-Suomen puolustus ei tietenkään voi tukeutua yksin puolustusvoimien yksiköihin. Perustan maanpuolustukselle muodostavat alueen väestö ja talouselämä. Turvallisuuspolitiikkamme perustekijöihin kuuluu, että Pohjois-Suomi on asuttu ja elinkeinokelpoinen.

Kehitys on kuitenkin ollut epäedullinen. Lapin väestön määrä on alhaisimmillaan 25 vuoteen ja poismuutto jatkuu. Teollisten työpaikkojen määrä laskee, samoin peruselinkeinoisa ja palvelualoilla. Työttömyysaste on lähes 12 %. Teollisia hankkeita ei toteuteta tai jarrutetaan. Erilaisia tukimuotoja Lapin teollisuudelle pyritään vähentämään. Kehitysaluekäsiteluottuessaan kohta koko Suomeen vähentää tuen määrää Lappissa. Lappia koskevat päätökset tehdään Helsingissä, missä Lapin kahdeksan kansanedustajaa eivät yhdessäkään edusta kovin suurta painostusryhmää. Keskeiset tavoitteet Lapin elinkeinoelämän kehittämiseksi ovat jääneet toteuttamatta, vaikka alaspäin menoa on onnistuttu hidastamaan. Uusia työpaikkoja on syntynyt lähinnä julkiselle sektorille mm. puolustusvoimien piiriin. Valtion laitosten hajasijoittaminen on kohdannut sitkeää vastarintaa muilla hallinnonaloilla.

Mitä on tehtävä

Mitä sitten on tehtävissä? Lapin energiavarojen hyväksikäyttö pelasti meidät, kun sotien jälkeeseen tarvitsimme kaikki voimamme maan jälleenrakentamiseen. Nyt on meidän vuoromme tukea Lappia. Tämä voi tapahtua antamalla alueelle kaikki mahdollinen elinkeinopoliittinen tuki.

On luotava koulutukselliset edellytykset alueen väestön henkisen kapasiteetin käyttöön oman kotiseutunsa hyväksi, mistä Lapin korkeakoulu ja Oulun yliopisto ovat suuntaa-antavia esimerkkejä. Päättävältä on siirrettävä Lapin asukkaille toteuttamalla väliportaana hallintouudistus. Tämä lisäisi väestön aktiiviteettia parantaa omia olojaan. Tukemalla alkutuotantoa kaikin tavoin on Lappi pidettävä edelleen asuttuna.

Vasta kun tämä pohja on kunnon hoidettu, voidaan maanpuolustuksellisetkin toimenpiteet tehokkaasti toteuttaa niin kuin parlamentaariset puolustuskomiteatkin ovat esittäneet. Pohjoisen puolustus ei ehkä ratkaise maamme olemassaoloa, mutta sotaan joutumisen se saattaa ehkäistä.

Lapin puolustaja on usein paikallishankintojen varassa!

NURMEKSEN OSUUSMEIJERI

POROKYLÄ
Puh. 976-20600

ARVOISA ASIAKAS YLI 25 v. autoilijan hyväksi
Miksi merta edemmäs kalaan kun kotinurkiltasi löytyvät
parhaat huoltamopalvelut

— Sähkötestit — Jarrutestit — Ohjaustestit
Ym. autoalan huollot ja korjaukset.

Pikapesu • Kahvio • Seteliautomaatti • Korttitankkaus

 TURVALLISTA MATKAA
KÄPYLÄN AUTOHUOLTO KY

Käpyläntie 1, 00610 Helsinki 61, Puh. 795 223

TOPSTYLE KY JD-MARKETING OY

Savonkatu 23
45100 KOUVOLA
Puh. 951-11842

Oulun Keskus-Optiikka

Isokatu 28, Oulu, puh. 981 - 227 344

TAMMERVILLA OY

— JULKISTEN TILOJEN SISUSTUSKANKAITA —

33970 Pirkkala 7
(931) 680 222

VUOKSEN PAPERITUOTE KY

Teollisuustie
55100 Imatra
Puh. 62133

VIHTORI VILJANEN OY

LEIPOMO

Hameenlinna, Ahokatu 26
Puh. 917-23263

OKUMET OY

Teollisuuskatu 11
Puh. 973-54 715
83500 OUTOKUMPU

Sulantie 16-18 04300 HYRYLÄ
Puh. (90) 259 011

ETELÄ-SUOMEN SANOMAT

- Maakunnan ykköslehti -
LAHTI

rantasipi
ruuponsaari
puh. 946-21480
VIITASAARI

LUONTAISTUOTTEET SEPPO JÄRVINEN (HYVÄNKUNNON ASEMA)

Helsinki, puh. 90-701 1451

ARVO WESTERLUND OY
KUTOJANTIE 6 • 02630 ESPOO 63 ☎ 90-523 511

RAAHEN I APTEEKKI

Kauppakatu 31 92100 Raahe
Puh. 982-37301

Vesijohtoliike Wilén Ky

49400 Hamina
Puh. 952 - 42 905

HOTEL INTER-CONTINENTAL

Puh. 90-441 331
Mannerheimintie 46
00260 Helsinki 26

KÄSIVARREN KAUPPA

om. Eino Puranen
99470 Karesuvanto
puh. 9696-42121

OY TELEMERKKI AB SÄHKÖKOJETEHDAS

05400 Jokela
Puh. 914-81 250

ED OY ELEKTRO- DIESEL OY

Puh. 5633011
Vanha Kaarelantie 28
01610 Vantaa

Sähköryhmä RAINOLA & JOHANSSON

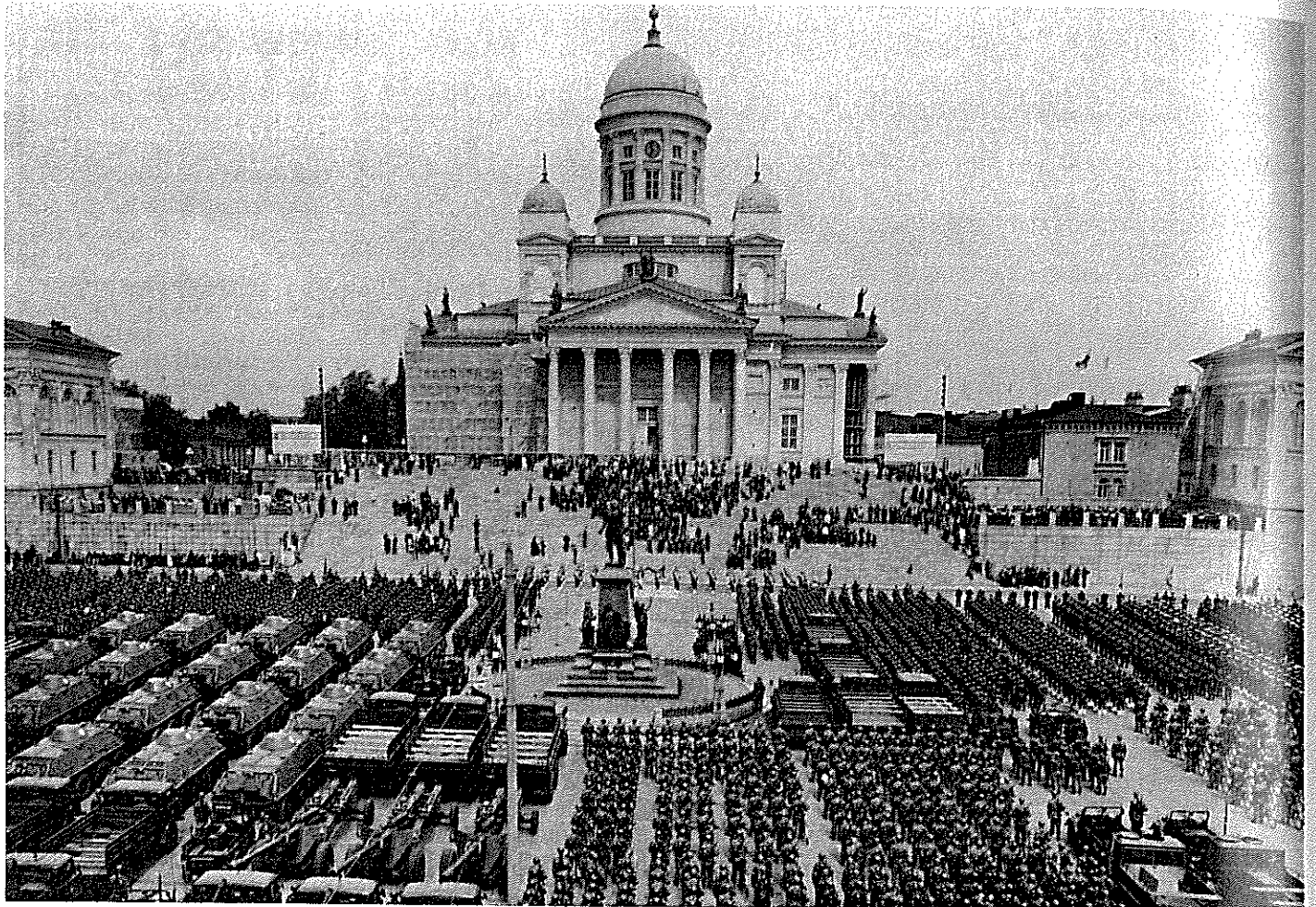
Hankasuontie 6
HELSINKI
Puh. (90) 544 800

KEURUU

LVV KIINTEISTÖNVALITYS
[A] C.-J. Karlsson

FASTIGHETSFÖRMEDLING
Tarmolankatu 31, 06100 PORVOO 10
Puh. 915-131000
Östermalmsgatan 31, 06100 BORGÅ 10
Tel. 915-131000

”Paraatijoukot kuuluvat komentooni”

Toimittajaveteraani Jussi Suomalaisella oli 6.12. kahdeskymmeneskuudes valtakunnallinen paraati.

Muistiin merkinnyt: Pentti Palmu

Millainen tehtävä paraatien selostaminen on ollut ja miten niistä on toimittaja selviytynyt? Miten kaikki on alkanut ja millaisia vaikeuksia vuosien varrella on esiintynyt? Näistä ja puolustusvoimien osuudesta televisiotuotannossa keskusteltiin Jussi Suomalaisen kanssa lokakuun lopulla, juuri kun hän oli palannut Turusta, jossa oli ollut valmistelemassa siellä tänä vuonna pidettävää itsenäisyyspäivän paraattia.

Kolme ensimmäistä

Se tapahtui siihen aikaan, kun Jussi Koskiluoma oli Yleisradion ohjelmapäällikkönä.

Neljä päivää ennen marsalkka Mannerheimin syntymäpäivää ja ollessani juuri lähdössä lomalle, sain Koskiluomalta käskyn hoitaa paraatin suoran televisioinnin Helsingin Senaatintorilta.

– Noin kaksi tuntia, sanoi

Koskiluoma. – Satavuotissyntymäpäivän juhlistamiseksi.

Siitä se alkoi.

Kun tulkitsin mielessäni saamaani tehtävää ja lueskelin pääesikunnan käskyä, joka oli kirjoitettu jo pari kuukautta aikaisemmin, mutta viipynyt sitten jossakin, aloin aprikoida, miten tuosta parhaiten hengissä selviäisi.

Yritin jopa keskustella Jussi-kaiman kanssa ja ehdotella, että

katselmusosa nauhoitettaisiin, koska Yleisradioon oli juuri hankittu upouudet nauhoituslaitteet. Selvittelin, että nauha ympäntäisiin künni ohimarssiin, jonka selostaisin suorana lähettyksenä.

Ei onnistunut.

– Sodassa käynyt mies, eikä uskalla, ihkaili Koskiluoma.

Kyllä minä uskallan, mutta hankaluuksia tulee, ennustin.

– Sitzenhan tuo nähdään, kommentti paatti keskustelun.

Nähtimän se satavuotisparaati ja ne hankaluuudetkin, mutta siitä ne käynnistyivät, valtakunnalliset paraatit. Seuraava televisioitiin valtakuntamme täyttässä 50 vuotta ja kolmas 4.6.1968 puolustusvoimien puolivuosataisena juhlapäivänä.

Ensimmäisellä kerralla ne oppirahat yleensä maksetaan ja niin tässäkin tapauksessa. Kun minua on joskus leikkimielellä syytetty itsevaltiudesta ja naisten syrjinnästä paraatiselostajana, niin palataan vielä tuohon ensimmäiseen, josta lähtien TV-paraateissa työtoverinani on ollut myös naisia. He eivät todellakaan ole selostaneet noita tapahtumia, mutta ohjanneet niitä monia, ja kuvaussihteerit ovat korvaamattomia, kun parituntinen tapahtuma nykyään työpisterään noin kahteenkymmeneen minuuttiin.

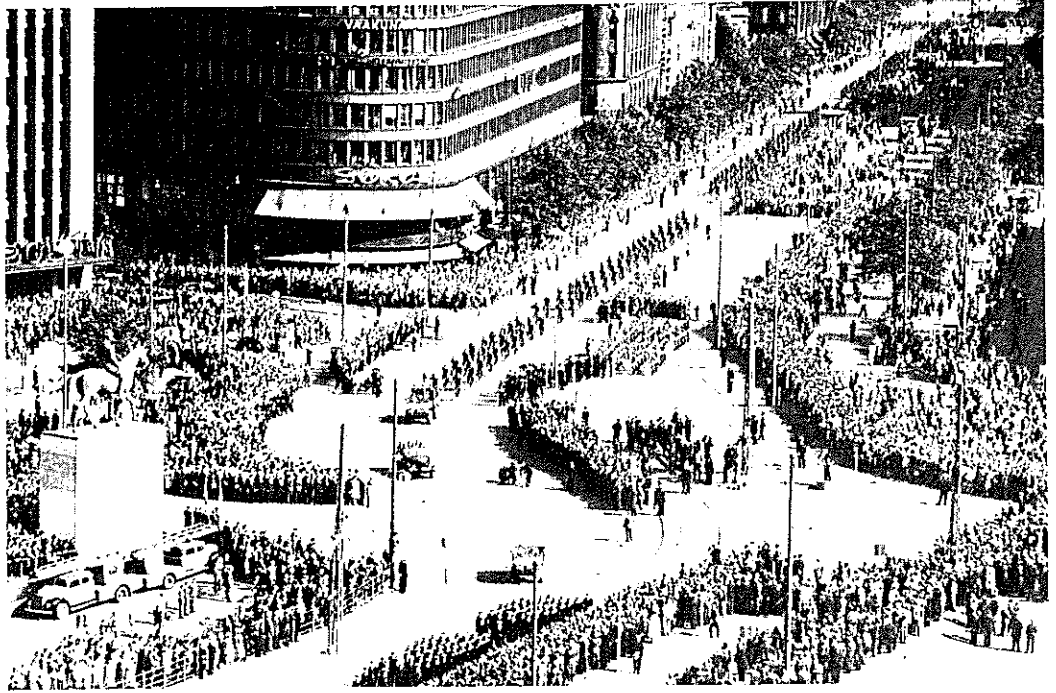
Jo sitä ensimmäistä suoraa lähetystä tehtäessä oli mukana kaksi naista ulkolähetysautojen ohjaamoissa. He komensivat miehiä hoitelemaan kameroita oikeaan aikaan oikeaan suuntaan ja kiroilivat siinä, missä miehetkin kun tekniikka ei suostunut pelaamaan tehdyn 'sävellyksen' mukaan.

Improvisaatioon oli silloin turvaututtava, ja se pelasi hyvin!

Mutta niin pelasi byrokraatiaakin, josta Liisa Laineen seikkailu Senaatintorilla on hyvin kuvaava.

Liisa Laine oli määrätty tuon paraatin pääohjaajaksi, ja hän saapuiinkin hyvissä ajoin ennen paraattia paikalle tai ainakin yritti.

Senaatin torin kulmassa hänen tarttui kaksi valkokypäräistä sotilaspoliisia ja saatteli Liisan yleisön joukkoon. Liisa kyllä oli yrittänyt selvittää, että hänen on pakko päästä Tuomiokirkon tasanteelle TV:n lähetysautoon, koska hänen pitää ohjata tämä paraati, mutta puheet eivät tehonneet.

Paraatijoukot Marskin patsaalla 4.6.1960. Tämä kuvattiin myös ensimmäisessä TV-paraatissa.

– Eivät naiset näitä sotahomimia ohjaile. Paraatilla on aivan omat miehiset johtajansa, oli lyhyt toteamus ja Liisa pidettiin tiukasti köysien takana.

Onneksi Liisa Laine huomasi paraatin järjestelijöiden joukossa tutun kapteenin ja ylittäen paraatin komentajan kaijuttimien kautta kantavan äänen huusi: – Paavo! Hei, Paavo!

Ja apuun ennätti aivan viime tipassa kapteeni Paavo Louekari, joka saatteli Liisan ohjausauton pari minuuttia ennen joukkojen ilmoittamista. Ehdtittiinpä siinä juuri ja juuri kokeilla kuvayhteys Marskin patsaalle, Postitalon edessä olevaan UL-neloseen, jonka kahta kameraa ohjasi toinen nainen, Marjo Toivonen.

Niinpä päästiin alkuun ja katselmusosa saatiin kuvaruutuihin ihan mukavasti. Sitten alkoivat hankaluuudet. Koska osa paraatijoukkojen kalustosta oli mukana katselmuksessa kuten Parolan panssarit, patterin verran kenttä- ja ilmatorjuntatykkeitä, panssarintorjunta välineitä ym, kesti aikansa ennenkuin ne olivat ajaneet marssikynnyksen taakse Kruunuhaan ahtaille kaduille.

Aikaa tähän tarvittiin viisitoista minuuttia laskettua enemmän ja ohjaaja kameroineen yritti keksiä jotain näytettävää tyhjältä Senaatintorilta.

Selostajan täytyi kertoa jo aikaisemmin kerrottua toisin sanoin ja jotenkin muistinvaraisesti selostaa Ehrensvärdin linnoitusta, josta saatiin näkymä yhdellä kameralla. Yritin kai turvautua arkkitehtuuriinkin kertoen miten Senaatintoria ympäröivät kauniit rakennukset olivat aikanaan syntyneet.

Vihdoin alkoi ohimarssikin ja oltiin taas kiinni päivän aiheessa. Mutta kohta kun ensimmäiset joukko-osastot olivat ohittaneet Marskin patsaan, huuteli Marjo Toivonen, että toinen kamera 'simahdi' eikä Marjoa varmaan yhtään lohduttanut Liisan vastaus, ettei hänelläkään enää ole kuin kaksi, kolmonen kun paloi Suomenlinnaa kuvattaessa.

Kyllä sekin ohimarssi loppuun kuvattiin, vaikka UL-nelosen toinenkin kamera sammui juuri kun veteraanien lippulinna oli ohittamassa Marskin patsasta. Onneksi lopputeksti oli suunniteltukin ajaa lähetyskeskuksesta Pasilasta.

Kolme työpäivää

Paraatiin valmistautuminen vie vähintään kolme päivää.

Yksi päivä menee paraatikäskyyn perehtymiseen ja melko väljään käsikirjoituksen tai toimintasuunnitelman laatimiseen. Kun alkuaikoina paraatikäskey

ei saanut kuin pari päivää ennen paraattia, tuntui aika hyvin rajoitetulta.

Toinen päivä menee tapahtumapaikalla, jolloin suunnitellaan kameroiden paikat ja kuvauskulmat yhtä tarkkaan kuin ilmatorjuntamies tykkinsä aseman ja ampuma-alan.

Kerran olen tällaisesta syystä joutunut pyytämään ohimarssisuunnan päinvastaiseksi, koska muuten seurauksena olisi ollut sähköisten kameroiden sokaistuminen kuvauskulman auetessa suoraan aurinkoon kuten Lappeenrannassa ja Hämeenlinnassa kävi lentäjien vielä tullessa "oikeaoppisesti suoraan aurin-gosta".

Myös paraatipuheita on ollut joskus vaikea saada, kun niitä ei ole tahdottu etukäteen antaa tiedonvälityksen riepoteltavaksi.

Hämeenlinnan paraatissa v. 1978 oli puhujana tasavallan presidentti. Kun soitin kenraali Levolle ja kyselin puhetta, Levo sanoi, että sitä kirjoitetaan juuri puhtaaksi. Kun paraatiin sitten oli aikaa enää kaksi päivää ja uudistin kysymyksiä presidentin puheesta tai ainakin sen pituudesta, arveli kenraali sen kestävän kymmenisen minuuttia. Sanoin siihen, ettei sillä puheella olisi muuten niin väliä, se kun välitetään kokonaisuena, mutta ajaksi on varattu vain kuusi mi-

TOIVON YLEISRA- DION JATKAVAN PARAATIENTEN LÄHETTÄMISTÄ

nuuttia joten täytyy sitten lyhentää muualta.

Vasta tokaistuani ajan huomasi antavani käskyjä presidentille. Myöhemmin kuulin, että aika oli kerrottu Kekkosella ja puheen pituus oli sitten tarkkaan 5'58". Käsky oli mennyt perille.

Kaikki tuo kuuluu ennakovalmisteluun ja sen mukaan toimitaan paraatipäivänä. Paraatin jälkeen kuvaotoksia ja selostusta lyhennellään ja montteerataan, mutta kyllä kolmaskin päivä kuluu hyvin tarkoin ennenkuin paraati on katsojien kuva-ruuduissa.

Tottumuksia ja tapoja

Yksikään paraati ei ole samanlainen kuin jokin edellinen. Pelkällä rutiinilla selostaja ei pärjää, vaikka tottumuksista varsinkin yllättävissä tapauksissa on apua. Kaikkeen on valmistauduttava. Lonkalta voidaan ampua vain Villin Lännen filmeissä.

Toivon paraatien jatkuvan ja toivon, että Yleisradio edelleenkin välittää niitä katsojillemme.

Toivottavasti jatkajat tuovat selostuksiin jotain uuttakin, sillä on ilmennyt sellaisiakin mielipiteitä, että paraatien välittämistä voitaisiin jo luopua, koska ne ovat aina samanlaisia.

Tuohon olen sanonut, että samanlaisia ovat myös perinteiset vappumarssit ja -juhlat niin meillä kuin muuallakin. Eivätkä suuresti tavoiltaan poikkea enempää rock-juhlat kuin laajat hengelliset kesätapahtumakaan. Niitäkin televisioidaan vuosi vuodelta.

Onhan myös niin, että vuosittain joka kolmannessa suomalaisessa kodissa on poika joko juuri lähdössä, tai parhaillaan palveluksessa tai vast'ikään päässyt pois. Puolustusvoimista pitäisi siis kertoa enemmänkin kuin kahdesti vuodessa paraateista.

Minulle paraatit ovat olleet joka kerta tietynlainen elämys. Työstäni niiden selostajana olen

Senaatintori on perinteinen paraatipaikka, joka on kuitenkin ahdas nykyaikaiselle kalustolle.

saanut sekä kiitosta että moitteita.

Tottahan se on, että virheitä sattuu ja osata pitäisi, ettei veteraanien tarvitsisi sanoa: – Ei edes tiennyt tykkimallia.

Huoneentaulunani onkin ollut Uuden Suomen yli seitsemänkymmenvuotiaan faktori Christensenin sanat, kun lehden taittovaiheessa oli hankaluuksia viimeisessä, kiireisimmässä vaiheessa:

– Tässä ei auta sivistyskään. Nyt on osattava.

Jussi Suomalainen

Toimittaja Jussi Suomalainen on syntynyt Lemillä 13.2.1926 ja on peruskoulutukseltaan voimistelunopettaja. Jatkosotaan hän osallistui vapaaehtoisena ja nostomiehenä ilmatorjuntajoukoissa Helsingissä, Kotkassa ja torjuntataisteluihin kesällä 1944 Viipurin lahdella. Kertausharjoitukseen hänet kutsuttiin 1970 pääesikunnan tiedotusosastoon. Sotilasarvoltaan hän on alikersantti.

MYLLYKOSKI OY

46800 Myllykoski

Perustettu 1902
LAIVANSELVITYS- JA HUOLINTALIIKE
Vaihde 221144 Andersson
Telex 32-146 anson sf
PL 142 90101 OULU

Syöpäsäätiön ADRESSIT

lähimmästä
pankista
tai Syöpäsäätiön
toimistosta
Liisankatu 21 B
Helsinki 17
Puh. 654 677

KULJETUSLIIKE BENJAMINSSON

Kuorma-autoja — Rekka-autoja —
Pyöräkuormaajia
— Suoritamme lisäksi maatalouskoneiden
kuljetuksia.

Puh. 2901 292, 276 986
Autopuh. 94040/01360

05200 RAJAMÄKI

SUOMEN MATKATOIMISTO

Helsinki vaihde 90-18 261
sekä toimistomme kautta maan.

HENKIVAKUUTUSOSAKE YHTIÖ
VERDANDI

20101 Turku 10 - PL 133 - Puh. 921-26 280

Ilmastointityöt
eduksenne

PELTISEPÄNLIIKE

VILJO KUULA

03100 NUMMELA
puhelin 913/23 066

SUUNNON KOMPASSIUUTUUS PEILIKOMPASSI MC-1

Tarkka ja kestävä kompassi
vaativaan käyttöön.

Vakiovarusteena deklinaation-
korjausasteikko ja klinometri
sekä narulukko

Ovh 130 mk.

SUUNTO
MADE IN FINLAND

02920 ESPOO Puh. (90) 847 033

Mikä onkaan sotilasmuseo?

Sotamuseon kokoelmat ovat niin laajat, että toistaiseksi ei ole läheskään kaikkea voitu panna näytteille.

Jokainenhan meistä on käynyt lukuisissa museoissa. Kotiseutumuseoista aina Eremitaashiin ja Luovreen asti on innokkaita harrastajia ravannut päivittäin vuosikymmeniä. Museoksi ei toki voi kutsua kaikkia tiloja, missä on nähtävillä vanhoja esineitä, sillä niistähän on tietysti kysymys.

Museo-sana juontuu kreikan-kielisestä sanasta museoin, joka merkitsee runottarille eli muusille pyhitettyä paikkaa. Se tarkoittaa taide-, kulttuuri- tai luonnonhistoriallisten esineiden kokoelmaa sekä luonnollisesti rakennusta tai tilaa, missä niitä säilytetään. Merkitykseltään museot ovat kansallis-, keskus-, paikallis- ja henkilömuseoita. Kokoelmien perusteella erotetaan taide-, taideteollisia, historiallisia, kansantieteellisiä, teknisiä ja luonnontieteellisiä museoita.

Historiallisia erikoismuseoita voivat olla esimerkiksi meri-, sota-, vallankumous-, teatteri-, musiikki-, sääty- ja henkilömuseot. Historiallisten museoiden näytteillepanossa pyritään esineet asettamaan ajalliseen ja aihejärjestykseen. Kansatieteelliset museot täydentävät usein historiallisia museoita etupäässä talonpoikaiskulttuuria ja ns. maalaiselämää sekä työläiskulttuuria valaisevilla kokoelmillaan. Nämä ovat usein ulkomuseoita tai ne on järjestetty ulkomuseoiden tapaan. Erikoismuseoita ovat mm. maatalous-, kauppa-, kulkulaitos-, käsityö-, koulu- ja kriminaalimuseot.

Vanhojen esineiden keräilytoimintaa oli jo hellenistisellä ajalla. Kuitenkin vasta keskiajalla sitä alkoi esiintyä systemaattisemmin, joskin lähinnä vain hallitsijoiden harjoittama-

na. 1700-luvulla alettiin linnoja ja palatseja muuttaa varsinaisiksi museoiksi. Seuraavalla vuosasadalla rakennettiin ensimmäiset museoiksi tarkoitetut säilytystilat.

Suomessa museotoiminnan voidaan katsoa alkaneen 1700-luvun puolivälissä, jolloin Turun akatemian yhteyteen perustettiin pieni rahakokoelma. Kansallismuseo perustettiin Helsingin Turun palosta säästyneistä kokoelmista v. 1893.

Maakunta-, alue- ja paikallismuseot ovat etupäässä kulttuurihistoriallisia esinemuseoita. Niihin saattaa liittyä ulkomuseo. Maakuntamuseoon liittyy usein taidesasto, joskus myös luonnonhistoriallisia kokoelmia. Maaseudun paikallismuseoiksi (kotiseutumuseo) on rauhoitettu talonpoikaistaloja, kartanoita, pappiloita, käsityöläistyöpajoja ja -asumuksia. Museoiden luku-

määrä lähentelee jo tuhatta kappaletta, hieman riippuen siitä, mitkä kaikki käsitetään tai hyväksytään museoiksi.

Sotamuseo on sotavarustusten, aseiden ym. sotahistorian alaan kuuluvan esineistön, kuvien ja myös asiakirjojen kokoelma. Viime mainitusta on esimerkiksi vaikkapa Sota-arkiston vaihtuva asiakirjakokoelma, joka on esillä Sota-arkiston alakäytävän seinävitriineissä.

Suomen Sotamuseo avattiin Suomenlinnassa v. 1930 ja on se toiminut nykyisissä varsinaisissa tiloissaan Maurinkadun varrella vuodesta 1949 lähtien. Parhailleen sille ollaan kunnostamassa uusia kolme kertaa suurempia näyttelytiloja Suomenlinnaan.

Mutta mikä sitten onkaan sotilasmuseo? Periaatteessa meillä on vain yksi ainoa sotamuseo.

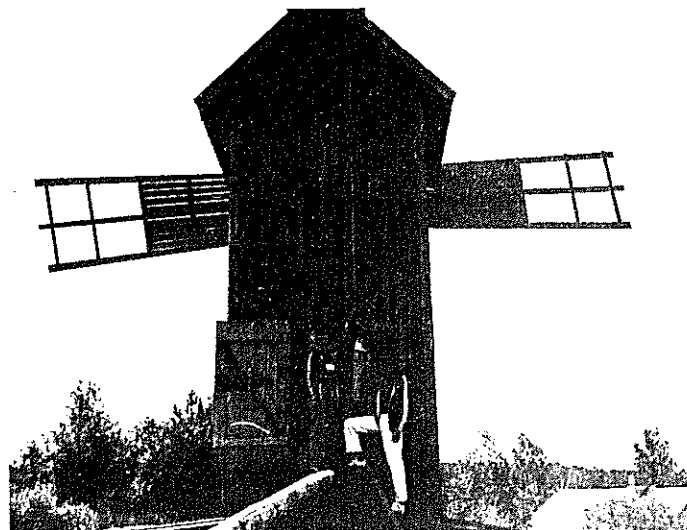
Sillä tosin on useitakin erikoisosastoja ympäri maata. Ne kuuluvat enemminkin viralliseen organisaatioon. Sotamuseo voi tukea niitä esimerkiksi luovuttamalla niille näyttelyesineitä, antamalla asiantuntija- tai muuta materiaalista apua. Tällaisia Sotamuseon "haaraosastoja" kutsutaan nimellä sotilasmuseo. Esimerkkeinä mainittakoon vaikkapa Panssarimuseo Parolassa ja Tykistö museo Niinisalossa. Näitä museoita on kaikkiaan 15.

Lähes jokaisella joukko-osastolla on paininhuoneensa, joista muutamat alkavat muistuttaa melkoisessa määrin museota.

Tällaisia ovat vaikkapa Kadettimuseo Kadettikoulussa, Ase-koulun asekoelma Kokkolassa, Turun laivastoaseman Miina-museo tai Suojelukoulun Naamarimuseo.

Museoissa käynti ja niiden koelmiin tutustuminen on hauska ja kehittävä harrastus. Lisäksi se on halpaa, jos käynnit liittävät jonkun muun mutkan yhteyteen.

Ohessa on sotahistoriallisista erikoismuseoista luettelo, joka kannattaa ottaa talteen vaikkapa ensi kesän lomamatkailua ajatellen. Monet niistä ovat auki myös talvella.

Kotiseutumuseo alkaa olla jo lähes jokaisessa arvonsa tuntevassa pitäjässä. Tämä tuulimylly liittyy Houtskarın saaristokunnan kotiseutumuseoon, joka ei ole suuren suuri, mutta pitäjälle arvokkaita perinteitä vaaliva.

POIKKEA SOTILASMUSEOISSA

Kesäkausi on Suomessa museoiden näyttelytoiminnan vilkkainta aikaa. Vapaa-aikoja ja lomamatkoja suunniteltaessa kannattaa ottaa huomioon myös mahdollisuudet pistäytyä eri puolilla maata sijaitseviissa sotahistoriallisissa erikoismuseoissa.

SOTAMUSEO

sijainti: Helsinki, Kruunuhaka
osoite: Maurinkatu 1, 00170 Helsinki 17
puhelin: 90-177791/336
avoimnaoloajat: su-pe 11-15
pääsymaksut: 3 mk, lapset 1,50 mk
ryhmäkäynnit ja opastukset: sovittava etukäteen puhelimitse

RANNIKKOTYKISTÖOSASTO

sijainti: Suomenlinna, Kustaanmiekka
postiosoite: PL 223, 00171 Helsinki 17
puhelin: 68601/316 (klo 11-17)
avoimnaoloajat: päivittäin 11-17 (15.9. asti)
pääsymaksut: 1 mk, lapset 0,50 mk
opastukset: sovittava etukäteen puhelimitse 90-177791/336

SUKELLUSVENE VESIKKO

sijainti: Suomenlinna, Tykistölahti
postiosoite: PL 223, 00171 Helsinki 17
avoimnaoloajat: päivittäin 11-17 (15.9. asti)
pääsymaksut: 2 mk, lapset 1 mk
opastukset: sovittava etukäteen puhelimitse 90-177791/336

HALLINPORTTI - ILMAILUMUSEO

sijainti: Kuorevesi, Halli
osoite: 35600 Halli
puhelin: 942-8281
avoimnaoloajat: ma-pe 13-17, la-su 12-18 (15.8. asti)
pääsymaksut: 6 mk, lapset 3 mk
ryhmäkäynnit ja opastukset: sovittava etukäteen

ILMATORJUNTAMUSEO

sijainti: Tuusulan Hyrylässä
osoite: PL 5, 04301 Hyrylä
puhelin: 90-255233/426
avoimnaoloajat: ti-la 12-20, su 12-18
pääsymaksut: 5 mk, lapset 2 mk
opastukset: sovittava etukäteen puhelimitse

ILMAVOIMIEN VIESTIMUSEO

sijainti: Luonetjärven varuskunta
osoite: PL 7, 41161 Tikkakoski
puhelin: 941-751322/2837 työ, koti 317/Perttu Mäntynen
avoimna: sopimuksen mukaan
pääsymaksut: vapaaehtoinen
opastukset: sopimuksen mukaan

JALKAVÄKIMUSEO

sijainti: Mikkelin vanha kasarmialue
osoite: Jääkärintie 6-8, 50100 Mikkeli 10
puhelin: 955-369666
avoimnaoloajat: 15.6-14.8. joka päivä 11-18
pääsymaksut: 7 mk, lapset 3 mk
opastukset: sovittava etukäteen puhelimitse

KESKI-SUOMEN ILMAILUMUSEO

sijainti: Tikkakoski, lentoaseman läheisyydessä
postiosoite: PL 1, 41160 Tikkakoski
puhelin: 941-752125
avoimnaoloajat: päivittäin 10-20 (20.8. asti)
pääsymaksut: 6 mk, lapset 3 mk
opastukset: sovittava erikseen puhelimitse

PANSSARIMUSEO

sijainti: Parola
osoite: 13700 Parolannummi
puhelin: 917-207403
avoimnaoloajat: päivittäin 9-21
pääsymaksut: 5 mk, lapset 2,50
opastukset: sovittava etukäteen puhelimitse

SOTILASMUSEOITA ON SUOMESSA 15.

PIONEERIMUSEO

sijainti: Korian varuskunta
osoite: PL 5, 45611 Koria
puhelin: 951-820321/668
avoinnaoloajat: ma-pe 9-16 la-su 12-18.
pääsymaksut: 3 mk, lapset 1 mk
opastukset: sovittava etukäteen puhelimitse

RATSUVÄKIMUSEO

sijainti: Lappeenrannan vanhan linnoituksen alue
osoite: Linnoitus, 53900 Lappeenranta
puhelin: 953-518510
avoinnaoloajat: ti-pe 10-18, la-su 11-17
pääsymaksut: 3 mk, lapset 1 mk
ryhmäkäynnit: sovittava erikseen

RUK-MUSEO

sijainti: Haminan vanha päävartiorakennus
osoite: Mannerheimintie 7 B, 49400 Hamina
puhelin: 952-40481
avoinnaoloajat: ti-su 11-15, ke myös 18-20
pääsymaksut: 2 mk, lapset 1 mk, ryhmät 20-30 mk
opastukset: sovittava etukäteen puhelimitse

SOTILASLÄÄKETIETEEN MUSEO

sijainti: Lahden varuskunta
postiosoite: PL 5, 15700 Lahti
puhelin: 918-40811/302 tai 918-24844
avoinnaoloajat: ti-pe 12-17, la-su 11-15 (15.8. asti)
pääsymaksut: 5 mk, lapset 1 mk
opastukset: sovittava etukäteen puhelimitse

SOTILAS- JA ERIKOISAJONEUVO- HISTORIALLINEN MUSEO

sijainti: Kangasala
osoite: Kangasala, Pikonkangas, 36570 Kaivanto
puhelin: 931-790764 tai Olavi Sallinen 767794
avoinnaoloajat: 1.5.-1.9. päivittäin 11-18
syys- ja lokakuu la-su 12-18.
pääsymaksut: 10 mk, lapset 5 mk, ryhmälennus 20 %
opastukset: sovittava etukäteen puhelimitse

TYKISTÖMUSEO

sijainti: Kankaanpään Niinisalo
osoite: 38840 Niinisalo
puhelin: 913-36080
avoinnaoloajat: päivittäin 11-18
pääsymaksut: 5 mk, lapset (7-12 v) 3 mk
ryhmäkäynneistä ja opastuksesta sovittava etukäteen

VIESTIMUSEO

sijainti: Riihimäen varuskunta
postiosoite: PL 5, 11311 Riihimäki
puhelin: 914-35071/277
avoinnaoloajat: la 13-15, su 13-16,
arkipäivinä sopimuksen mukaan
pääsymaksut: vapaaehtoinen
ryhmäkäynnit ja opastukset: sovittava etukäteen

PALOHEIMO OY
PUUSTA PARKETTIIN TIILESTÄ TALOON

Riihimäki Puh. 914-7171

TAPATURMAVAKUUTUS- LAITOSTEN LIITTO

Bulevardi 28
00120 Helsinki
Puh. 90-19 251

EKE
ENGINEERS

EKE-YHTIÖT

Westendintie 1 02160 ESPOO
Puhelin (90) 42 031

10 IKKUNAT JA OVET

Rakennuspuusepäntehdas
SOTKA
PL 213, 13101 Hämeenlinna, puh. 917-24241

Sotilasajoneuvomuseo Kangasalla

Kangasalla muutama kilometri Tampereen suuntaan sijaitsee viime lempini avattu "Suomen sotilas- ja erikoisajoneuvo historiallinen museo". Nimibirviöstä huolimatta tutustumisen arvoisen.

Auton voita maassamme lienee tuoman verran, jos hie- man vaatimattomakin näyt- telyn tapaiset otetaan huomioon. Vaasan Joensuun tasalle asti ne sijoittuvathan aika mukavasti kattien luhteellisen tasaisesti koko valtakunnan eteläisen alu- een. Sotilasajoneuvoja ei varsi- naisesti ole ollut omissa näytte- lyssään Panssarimuseota ja Ty- kistömuseota lukuunottamatta.

Nyt toimintansa alkanut soti- lasajoneuvomuseo ei kuiten- kaan rajoitu pelkästään sotilas- ajoneuvoihin, vaan nimensä mu- kaisesti sella on esillä myös eri- koisajoneuvoja ja maantiekulje- tuskalustoa, jolla on "jokapäi- väisyydessään ja lukumääräs- sään" - kuten näyttelyesite ker- too - ollut vaikutusta mm. huol- lon, teollisuuden ja tavallisen ih- misenkin kuljetustarpeiden tyy- dyttäjäni.

Kunnianhimoiset päämäärät

Museon perustaja, omistaja, johtaja ja materiaalin kerääjä, kangasalalainen kuljetusmies Olavi Sallinen on tehnyt histori- allisen työn perustaessaan tä- män museon. Itse hän määritte- lee museotarpeen näin:

- Viimeaikaisessa ajoneuvo- historiaa koskevilla keskus- teiluissa on varsin usein todettu moottori-ajoneuvojen muodosta- van tulevaisuuden historianäti- kimyksessä ajallemme ja lähi- menneisyydelle tyypillisimmän esineryhman. Ajoneuvohistoria- aa harrastavien keräilijöiden huomion ulkopuolelle ovat lä- hes poikkeuksetta kuitenkin jää- neet sotilas- ja erikoisajoneu- vot, joiden puuttuminen museo- ajoneuvojen kokonaisuudesta voitaneen myöntää ilmeiseksi puutteeksi.

- Tämän epäkohdan korjaa- miseksi olemme yhteistyössä So- tamuseon kanssa koonneet ja

asettaneet näytteille puolustus- voimiemme käytössä ollutta ajo- neuvokalustoa sekä puolustus- voimien auto- ja kuljetusjoukko- jen historiaa esitteleviä kuvia ja asiakirjamateriaalia.

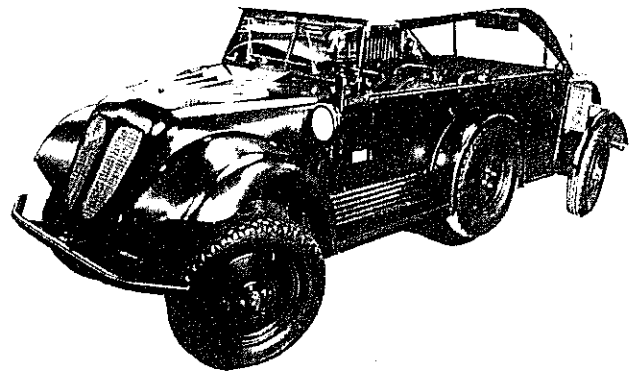
- Erikoisajoneuvot tässä näyttelyssä koostuvat erityistä tarvetta varten rakennetuista moottoriajoneuvoista. Näytte- lyn yhteyteen on lisäksi asetettu esille pienteeman muodossa maamme viimeksi käymien soti- en aikana olosuhteiden pakos- ta käyttöön otettuun yleiseen säännöstelyyn ja sen mukanaan tuomaan ns. pula-aikaan liitty- vää esineistöä.

Museon tehtäviin kuuluu näytteilläpidon lisäksi ajoneuvo- jen konservointi, perinnetieto- jen tallentaminen, tutkiminen ja arkistointi. Tarkoituksena on muuttaa näyttelyä ja esillä ole- vaa kalustoa vuosittain. Myös niihin liittyviä tutkimuksia jatke- taan sekä erityisesti pyritään tal- lentamaan ajoneuvoihin liitty- vää kaikkinaista perinnetietoa.

Monia erikoisuuksia löytyy museon kohtuullisen suurista aloitustiloista, vaikka ne käyne- vätkin muutamassa vuodessa ai- van liian pieniksi. Ehkä mielen- kiintoisin on saksalainen Vidal & Sohn'in valmistama, vuoden 1943 mallia oleva Tempo Wa- gen eli paremmin tunnettu ni- mellä Vidal. Alunperin pienta- varan kuljetuksiin suunniteltu moottoripyörämainen, kolmi- pyöräinen ajoneuvo muuttui en- nen sotia maastoajoneuvoksi.

Vuoden -44 Dodgella 3000 km vuosi sitten

Tässä Vidal-maastoautossa on 600-kuutioinen moottori - 19 hevosvoimaa! - sekä edessä että takana. Moottoreita voitiin käyttää erillään tai yhdessä. Kumpikin moottori käynnistet- tiin erikseen. Yhdellä moottoril- la ajettaessa voitiin toinenkin kytkeä ajossa mukaan. Kytkin- poljin vaikutti samanaikaisesti molempiin kytkimiin, samoin kaasupoljin molempiin kaasutti- miin. Kaksi vaihdekeppiä tosin oli olemassa, mutta niitä voitiin käyttää yhdellä kädellä. Kaksi ajoneuvon keskellä akselilla ole-

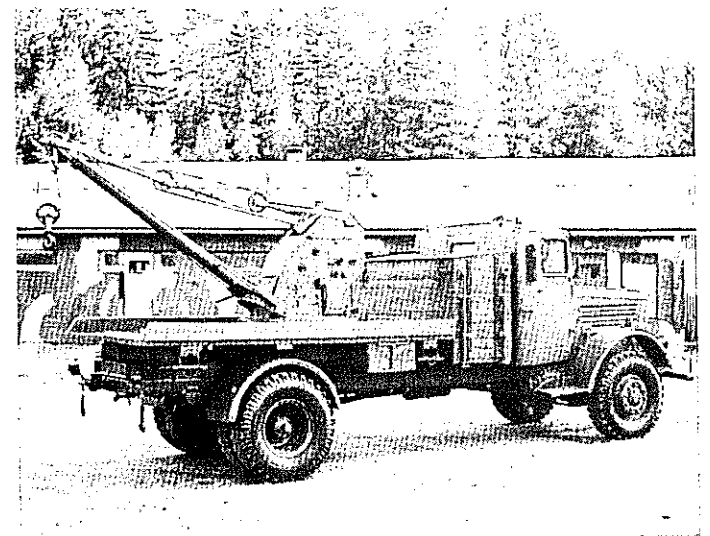

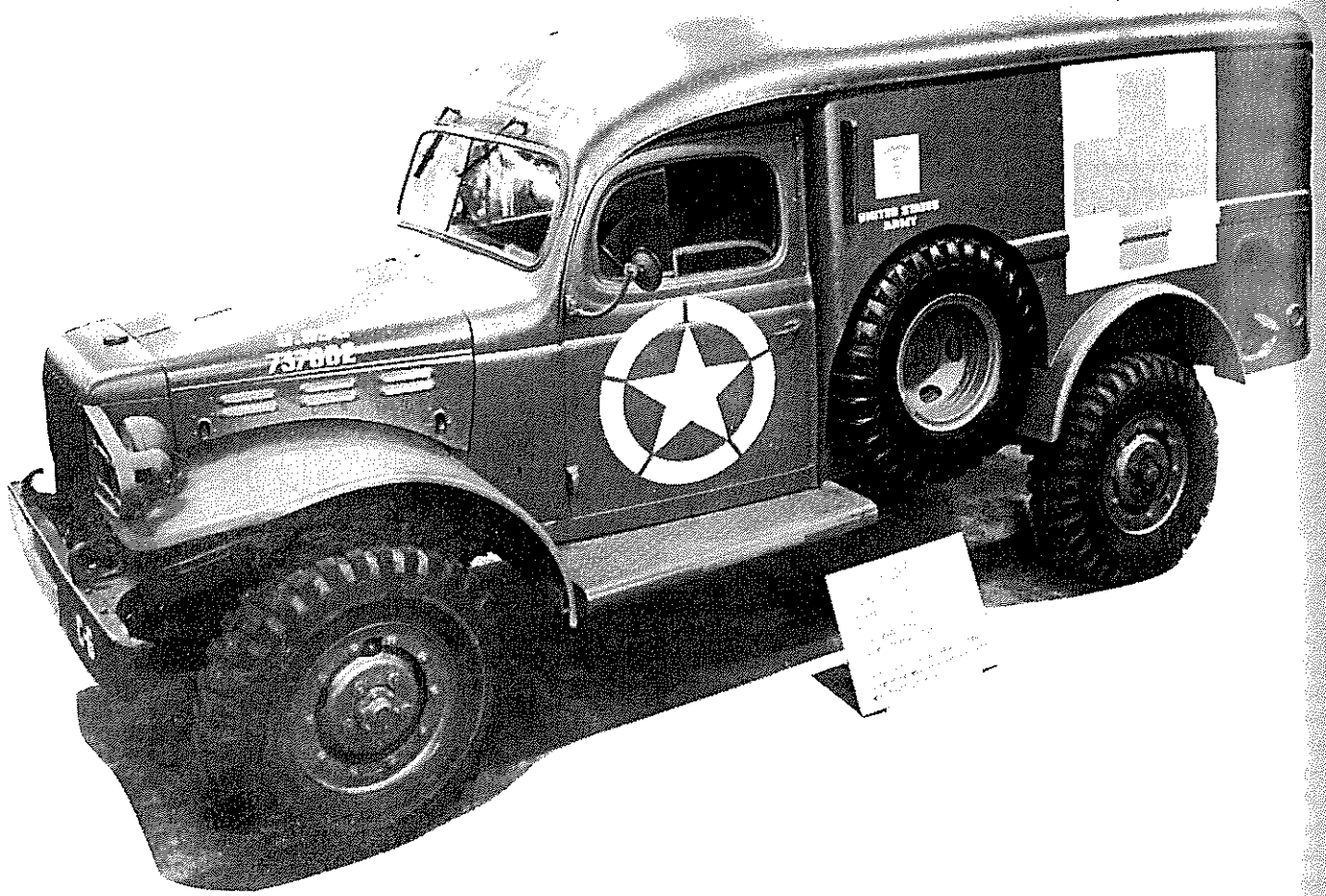
Vidal maastoauton kiihtyvyyksi oli heikko ja se saavutti maantieajossa vain 65 km:n tuntinopeuden.

vaa varapyörää paransi maasto- kelpoisuutta samoinkuin taka- pyörien ohjaus, joka voitiin ha- luttaessa ottaa käyttöön. Maas- tossa molemmilla moottoreilla ajettaessa kulutus oli 35 l sadal- la kilometrillä.

Kaikille on varmasti tuttu Dodge seka-auto, joka jo ennen sotia, mutta erityisesti sotien jäl- keen liikkui maanteillämme kul- jettaen maitotonkkia, maata- loustuotteita sekä muuta pienta- varaa ja luonnollisesti myös ih- misiä, joita mahtui mukaan 8-15 henkeä. Jos ohjaamosta istu- met loppuivat, kipusi osa kyy- tiläisiä lavalle, mikä ei tieten- kään enää olisi mahdollista.

Bussing Nag korjaamoauto vuodelta 1943. Auto on varustettu alkupe- räisellä Bilstein nosturilla, joka pystyy nostamaan kolmen tonnin kuorman. Valmistusmaa Saksa.

Dodge ambulance oli mukana Normandian maihinnousussa ja osallistui vuosi sitten Normandiaan suoritettuun kokoontumisajoon. Ja hyvin pelasi!

Auto ostettiin Suomeen v. 1945 ns. ylijäämäautona ja se toimi Fiskarsin palolaitoksella, kunnes nyt on jälleen kunnostettu alkuperäiseen asuunsa.

Yksi jäljellä puolesta miljoonasta

Varmaan monella sotajermulla hyrähtää sisimässä, kun hän näkee museossa vanhan tutun "Kemssun" eli kuorma-auton GMC. General Motorsin kuorma-auton sotilasversio oli meidänkin maanteillämme tuttu näky kohta sotien jälkeen. "Oikeita" Kemssuja valmistettiin aikanaan yli 560 000 kappaletta. Suomeen tullessaan nämä autot olivat jo loppuun kuluneita, vaikka saattoivat iältään olla vain muutaman vuoden vanhoja. Mutta sota oli tehnyt tehtävänsä ja kuluttanut ne aivan henkijieveriin. Silti ne vielä jakoivat palvelua omissa tehtävissä

sään useita vuosia.

Näitä ja paljon muita mielenkiintoisia ajoneuvoja ja asioita tapaa sotilasajoneuvomuseossa. On Jeeppiä, White-puolitela-autoa, Scammelia, Büssing-Nagia ja Fargoa, Zündappista, Gazista ja saksalaisesta Fordista puhumattakaan.

Erikoisuutena mainittakoon, että museon esittelylehti on täynnä kivikovaa asiaa. Monista näytteillä olevista ajoneuvoista on laadittu asiantunteva artikkeli, josta saa yksityiskohtaistakin tietoa.

Suomen sotilas- ja erikoisajoneuvohistoriallinen museo on avoinna 1.5.–1.9. päivittäin klo 11–18. Syys- ja lokakuussa lauantaisin ja sunnuntaisin klo 12–18. Ryhmille voidaan järjestää käyntejä sopimuksen mukaan myös aukioloaikojen ulkopuolella. Kannattaa pistäytyä.

MSI

SUOMEN UUTISET – LUKUUN OTETTAVA

TILAA
Puh. 90-790 299

RAVINTOLA KALLION GRILLI

Puh. 714837
Toinen linja 19 00530 Helsinki 53

OY FORCIT AB

HANKO

Museoita ja muisteloita

Jyri Paulaharju

Puhutun sanan ja kirjallisten luomusten perusteella on pääteltävissä, että kadettiveljet ovat tavanomara ahkerampia käymään erilaisissa museoissa ja muistotiloihin kuin tavallinen suomalainen keskivertokansalainen. Saadussa informaatiossa korostuu erityisesti sotamuseoiden ja mihin verrattavien perinnettöjen osuus. Vanha totuus "ken härpällä kyntää, se härjistä puhuu" pitäneessäkin suhteessa paikkansa.

Kuitenkin syventymällä eri henkilöiden vaikuttimiin siitä, miksi hän esimerkiksi ulkomailta ollessaan vierailee sotamuseoissa, voidaan tämä mielenkiinto eritellä monisyiseksi. Osa käy puhtaasti ammatillisesta harrastuksesta; halutaan nähdä, miten ennen siellä taisteltiin ja millaisilla välineillä. Jotkut pitävät tärkeänä taktillisten kiemuroiden selvittämistä ja saattavat tuijottaa ajatuksissaan tuntikausia vanhoja karttoja ja kaavioita. Muutamilla on tekeillä joku selvitys tai tutkimus, ja nyt halutaan tarkentaa lähteitä tai etsiä konkreettisia esineitä tekstin mausteeksi. Jokunen, eikä niinkään harva, tuodaan museoon viralliseen sotilasvierailun yhteydessä. Loput tappavat kenties aikaansa ja odottelevat museon suojissa – sinänsä hyvä paikoitus – sateen tai helteen hellittämistä ennen bussin lähtöä tai possujuhlia.

Edellä olevan perusteella on paikallaan luoda pikainen silmäys erään eurooppalaisiin sotamuseoihin – jos vaikka jollakin olisi joku vielä näkemättä...

Voittajien mahti

Viimeksi käyty sota museoidaan parhaiten asianomaisen kamppailun voittajamaassa tai -maissa. Se on lunnollista ja odotettuaakin tässä inhimillisen käyttäytymisen kentässä. Niinpä parhaat ensimmäistä ja toista maailmansotaa käsittelevät kokoelmat löytyvät ympäristövaltojen sekä liittoutuneiden hallussa. Sääntö pätee myös sotamuistomerkeihin. Voittaja le-

vittelee mahtavia paasia ja näköispatsaita kaikkialle, jopa hävinneen tai toiseksi tulleen valtakunnan alueelle.

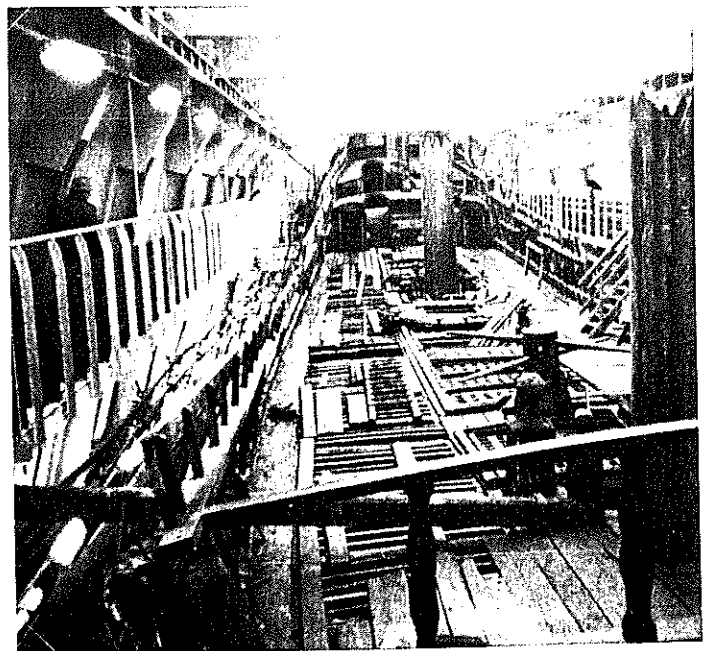
Mainittua voittajien mahtisääntöä seuraten syntyy ajan mittaan pientä hajontaa. Voittojen sarjan katkaisee välillä häviö tai muuten vain ollaan lamassa. Parhaista kausista tallennetaan perusteellisia kokoelmia ja vaikeista hetkistä ollaan siten hiljaa. Katselkaamme ympärillemme ja todetkaamme sääntöänsä pätevyys. Ranskan keskeiset kokoelmat pyörivät käytännöllisesti katsoen Napoleonin ja I maailmansodan päivien ympärillä. Toisen maailmansodan monista vaiheista ollaan vaisuja; vasta maihinnousun ja siihen liittyvien operaatioiden hetket ovat saaneet arvon arvaamattoman. Ruotsin hyvin hoidettu ja oivallisesti näytteille pantu sotamuseo, Armémuseum elää paljolti menneen suurvallan muistossa, Kustaa II Adolfin sotaretkistä Kaarle XII taisteluihin.

Saksan Liittotasavallan vaatimaton sotamuseokanta on hyvin vaihtoinen. Kansakunta ei ole vielä selvinnyt traumastaan, jonka se koki toisen maailmansodan aikana. Keskellä Müncheniä oleva, raunioiksi pommitettu vanha sotamuseorakennus on korjaamatta, vieläkin. Jos haluaa hieman vilkaista menneiden aikojen aseita ja asejärjestelmiä, on syytä tyytyä Deutsches Museum teknikan osastoihin sekä satunnaisiin erikoisnäyttelyihin. Tietävästi neuvostoliittolaiset sotamuseot ovat täynnänsä vallankumouksen ja toisen maailmansodan esineistöä, kuuluisia ovat mm. Leningradin tykistömuseon kokoelmat. Myös Puolan ja Tšekkoslovakian teiden varsilla on kohtalaisen runsaasti vanhempaa sotamateriaalia patsastettuna ohikulkijoiden ihailtavaksi.

Omalaatuisen poikkeaman perussääntöihin muodostaa pieni Suomemme. Meillä on harvinaisen paljon sotamuseoita tai paremminkin sanoen päämuseon ohella runsaasti erilaisia aselajikokoelmia. Joukko-osas-

Ranskan-Saksan sodan 1870–1871 sotilaita Pariisin Armeijamuseossa.

Regaalilaiva Wasa konservointitelakalla Tukholmassa.

ton perinnetilat lippuineen, pokaaleineen sekä kuppeineen ovat lukuisat ja näyttävät. Tulokoon tässä yhteydessä todetaksii, että Englannissa oli kirjattu kesällä 1985 kaikkiaan 287 sotamuseota tai perinnehuonetta.

Nähtävästi suomalaiselle museotoiminta on tavallaan luontaista. Sitä osoittaa mm. vireä kotiseutuharrastus sekä lukuisat kesätapahtumat erilaisten perinemuotojen nimissä. Sotamuseoiden määrä osoittaa myös halunne ja tarpeemme kunnioittaa tavalla tai toisella menneiden sotilaspolvien työtä. – Tosin joku pahanilkkinen väittää, että varsinaisen piristysruiskeen sotamuseotoiminta sai Talvisodan aikana, kun maahamme hankittiin mm. Euroopan sotamuseoista viime vuosisadan tykkikalustoa, jäykkälavettista ja aikansa elänyttä.

Rotundasta hangaareihin

Periaatteessa museot voidaan – ainakin tavallisen katsojan näkemysten mukaan – jaottaa esitelytavaltaan ulkoilma-, sisätila- ja yhdistelmätyyppeihin. Ulkoilmamuseoita ovat periaatteessa vanhat linnoitukset kuten Suomenlinna, Tower ja Akerhus. Panssarimuseomme Parolassa on nykymuodossaan tyyppilinen raskaan sotamateriaalin ulkoilmaesittely.

Nykyiset suuret sotamuseot ovat yleensä yhdistelmiä ulkotiloista sekä sisänäyttelyistä. Tähän pakottaa jo kaluston massiivisuus, koko sekä laitteen käyttömaasto. Maurinkadun Sotamuseomme samoin kuin Tukholman Armémuseum ovat monen muun ohella asettaneet osan välineistöstään ulkosalle. Lontoon suurimmat sotamuseot ovat tehneet samoin, joskin eräiden sisätiloissa on kokonaisia lentokoneita, panssareita ja pienoissukellusveneitä. Niinisalon Tykkimuseon tykkipiha on edustava ja sitä samaa tavoittelee englantilainen Woolwichissa sijaitseva Museum of Artillery. Rotunda, joka on saanut kutsumanimensä pyöreästä muodostaan, osana vanhaa linnoitusta.

Englannin ja Saksan ilmavoimien kalustoa on nähtävillä myös Science Museumissa Kensingtonin kaupunginosassa ja joitain lentolaitteita roikkuu myös Imperial War Museumin katossa. Viime mainittu museo

on erikoistunut maailmansotien materiaaleihin ja dokumentteihin. Sinänsä ihan käynnin arvoisen paikka, jossa voi lepuutella jalkojaan katselemalla vaikkapa päivittäin esitettäviä sodanaikeisia katsauksia.

Muuten. Rotundaan menijän on syytä tarkoin ennakkoon valmistella matkansa, löytäminen ei ole aivan helppoa. Parhaiten sinne osaa nousemalla London Bridgen rautatieasemalla kaksikerroksiseen bussiin N:o 53. Rahastajalle hän sanoo nousevansa pois Harjoitustykistörykmentin pysäkillä. Museosta rahastaja ei tunnu tietävän mitään, vaikka kulkee ammattinsa vuoksi paikan ohi jatkuvasti. Joka tapauksessa mainitulta pysäkillä löytyvät jatko-opasteet museoon, joka sinänsä on näkemisen arvoisen.

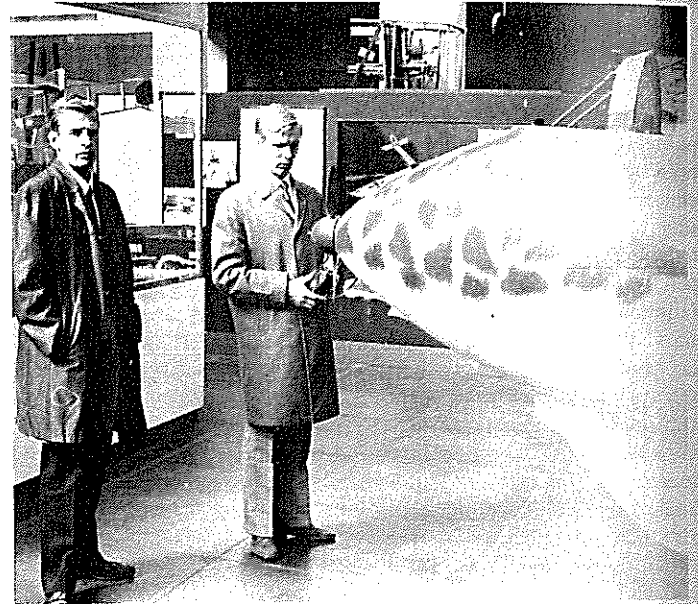
Tykkikalusto käsittää suustaladattavia pronssikanuunoita sekä uudempaa arsenaalia aina nykypäivään asti. Kaikki on asetettu huolellisesti näyttelille ja selkeät kausiryhmittelyt antavat hyvän kokonaiskäsityksen aselajien englantilaisesta kehityksestä. Ulkomaisia tykkimalleja on niukalti. Jokunen saksalainen ase sekä ranskalaisia putkia, siinä oikeastaan kaikki. Vastakohtana siistille ja hoidetulle vaikutelmalle on museon kahvio, jota mainostetaan ovikyltissä. Kahvio käsittää pienessä puuvajassa olevan, seinään ripustetun kahviautomaatin, joka pudottaa tavallisesti mukin nurinpäin kahviputken alle.

Ilmavoimat ovat päätyneet halliratkaisuihin luontevasti. Halleissa eli hangaareissa koneet pääsevät parhaiten oikeuksiinsa ja lukemattomien yksityiskohtien tutkiminen on helppoa ja mielenkiintoista. Englannin Kuninkaallisten ilmavoimien (RAF) päämuseo sijaitsee hieman Lontoon ulkopuolella, Hendonissa, käsittäen kaksi rakennuskompleksia. Toisessa esitellään kuninkaallisten ilmavoimien kehitysvaiheita alusta lähtien, toisen osan keskittyessä yksinomaan ”Taisteluun Britannasta” eli kotialueen ilmapuolustukseen toisen maailmansodan aikana. Päämuseo on huomattavasti mielenkiintoisempi jälkimäisen tarjotessa oikeastaan vain suhteellisen hyvän kahvion ja postikortteja.

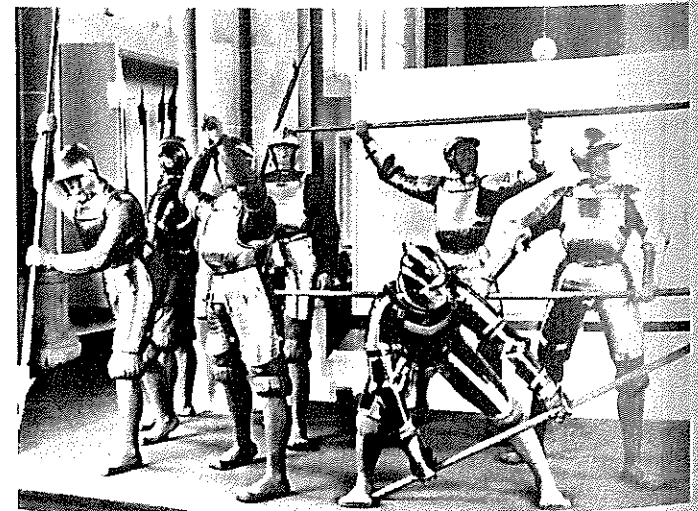
Münchenin Deutsches Museumissa on nähtävissä myös joitain kiinnostavia lentokoneita

Rotundan eli Museum of Artillery'n tykkipihaa Woolwichissa.

Kadettiveljet Matti Hyvärinen ja Timo Merjola tutustuvat Imperial War Museumissa Messerschmitt Me 163 hävittäjään. (foto 1972)

Sotilasryhmä Zürichin Landesmuseumissa.

sekä aluksia. Mikään asekoelma museo ei kuitenkaan ole. Kenties jossain Liittotasavallan alueella on jokunen sotamuseokin, mutta mitään suurempaa mainostusta asiasta ei esitetä. Lukuunottamatta roomalaiskauden teräaseita, joita löytyy yhdestä jos tiseistäkin laitoksesta.

Merivoimien kaluston esillepano ei ole niitä helpoimpia tehtäviä. Luonnollisen vaikutuksen aikaansaamiseksi tulisi alukset järjestää laituriin tai redille sekä telakoille. Tämä ei laajemmassa mittakaavassa ole mahdollista. Yleensä on lähdetty eräänlaiselle yhdistelmälinjalle – tässäkin. Pääosa aluksista näytetään pienoismalleina tai alusten osina. Vain sopivimmat laivat jätetään sellaisenaan katseltaviksi. Näin esimerkiksi Tukholmassa kuuluisa regaalilaiva Wasa on sijoitettu ns konservoitintelakalle, jonka yhteyteen on rakennettu myös virkistys- ja luentotilat.

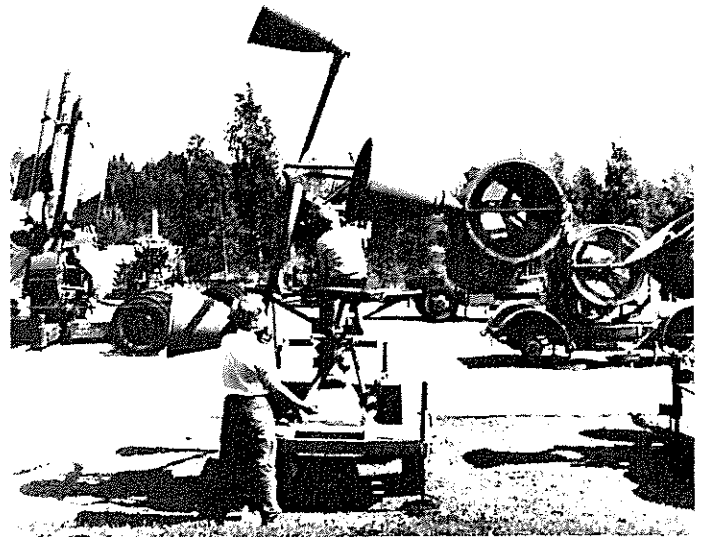
Towerin kohdalla Thames-joessa kelluu ankkurissa taisteluristeilijä Belfast ja Leningradissa kevyt risteilijä Aurora. Portsmouthissa on katseltavana amiraali Nelsonin lippulaiva Victoria ja Suomenlinnassa sukellusvene Vesikko on nostettu maalle. Eräs parhaimmista merimuseoista lienee Pariisin Eiffeltornin lähellä oleva laitos. Harvinaisen hyvällä maulla ja tietysti riittävällä määrärahalla on aikaan saatu nautittava läpileikkaus sota-aluksista ja merenkulusta yleensä. Välimeren tuntuun on useitakin merikokelmia, joiden tasokkuus vaihtelee. Yleensä on kyse aiemmin mainituista yhdistelmämuuseoista.

Rautalankalenkeistä videoihin

Museoiden esineiden ja muun materiaalin näytteillepano on taito sinänsä. Entiseen aikaan lyötiin musketti aaltopahvisiin kahdella rautalankalenkillä ja neljällä kahden tuuman nauhalla ja viereen liimattiin kouluvihon etikettiin koneella kirjoitettu selostus. Näin oli esimerkiksi asianlaita 1940-luvun lopulla Oulun museon asekamariissa. Tiedon, taidon sekä määrärahojen lisääntyessä sekä myös yleisön kiinnostuksen kasvassa kokoelmien uusiutumisen myötä – huomaa keskinäinen riippuvuus – myös museot kokivat jyrkän muutoksen. Väli-seiniä korjailtiin, vanhoja muureja entisöitiin ja selostuksetkin alkoivat olla tyydyttäviä. Ottamalla käyttöön ennakkoluulottomasti tekniikan viimeisimmät saavutukset voitiin kokoelmien katseltavuutta olennaisesti parantaa.

Ryhmittämällä esineitä ja kuvia johdonmukaisiksi kokonaisuuksiksi ja liittämällä mukaan esimerkiksi kuultokuva- tai videoesityksiä, voidaan eloton materiaali saada elämään ja kertoamaan mieliinpainuvasti menneistä ajoista. Streofonisen äänen sopiva käyttö sekä hologrammien harkittu sijoittelu antaa katselijalle vaikutelman ajasta, jonka keskellä hän itse elää. Tällöin museon eräs olennaisista tarkoituksista on lähellä täydellistä toteutumista.

Pienoismallien elektronisointi on myös havaittu hyväksi. Samoin kookkaiden karttakuvausten ja tilanteiden valorintamanomainen kytkentä antaa nope-

Ulkoilmamuseo kiinnostaa nuoria etenkin jos välineisiin saa koskea kuten Ilmatorjuntamuseossa.

asti yleiskuvan halutusta tapahtumasta. Psykologisen sodankäynnin periaatteiden soveltaminen esimerkiksi kuvien asettelussa antaa varmasti myös museotekniikalle paljon hyötyä. Kuvien kontrastiasettelu sekä sopivan rajauksen toteuttaminen antaa monesti alitajunnalle pitkäksi aikaa käytettä. Tässä suhteessa on esimerkiksi Dachau keskitysleirin tapahtumia käsittelevä kuvanäyttely Münchenin lähellä oivallisesti koostettu.

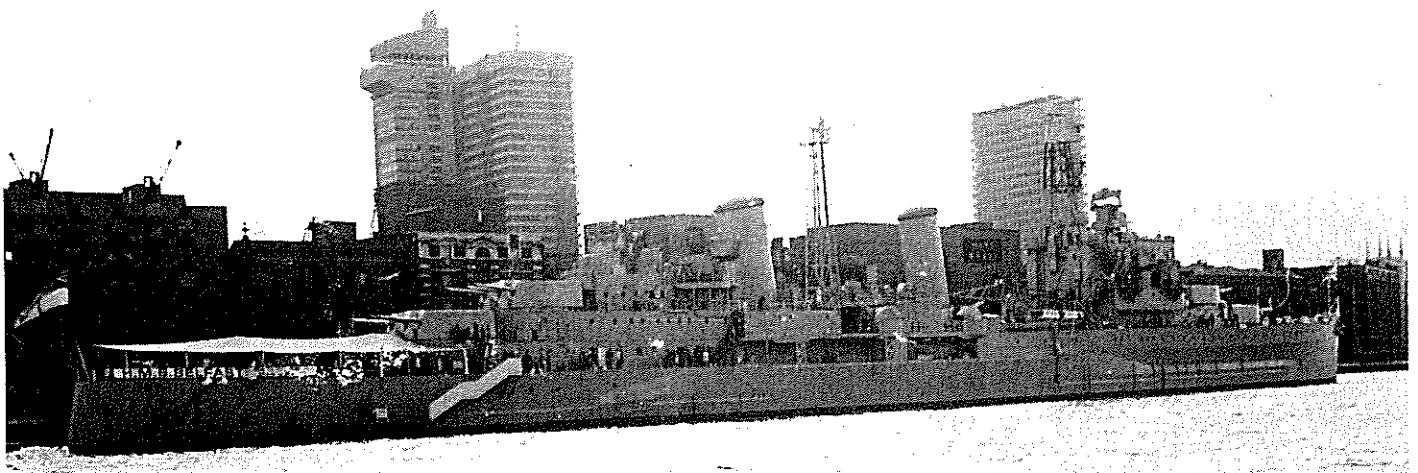
Menneisyys tulevaisuudessa

Sanonta menneisyys tulevaisuudessa on paradoksi ja väite on tosi. Sotamuseoiden esineistöt ja arkistot, varastot ovat kertomuksia nykyajan katselijalle ja tutkijalle menneisyydestä. Samalla ne ovat erinomaista läh-

teistöä monelle alalle. Tulevaisuutta ajatellen tulisi kokoelmien aina olla ajan tasalla ja teknisestikin viimeistellyjä, siten niiden sanoma olisi tuore ja elävä – veres menneisyys tulevaisuudessa.

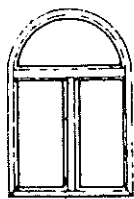
M:useo kertoo muutenkin nykyisyydestä. Kymmenisen vuotta sitten monen sotamuseon sisäänkäynti oli tavanomainen, rauhallinen soratie kukkarivien keskellä kohti tammiovea. Tänä päivänä nurmikon reunaa saattaa kiertää taisteluhauta, pari hiekkasäkeistä kasattua pesäkettä kohoaa nurkkapaikoissa ja kaikkea ympäröi piikkilankalieriöt. Vahtimestarit pyytävät kohteliaasti avamaan kassit, laukut ja sateenvarjot.” .. ei pommeja, olkaa hyvä, sir!”.

Lähteet: Maallikon kokemukset ja näkemykset.

Taisteluristeilijä Belfast on kiintoisa tutustumiskohde Thames-joella.

VALMISTAMME PITKÄAIKAISELLA
KOKEMUKSELLE

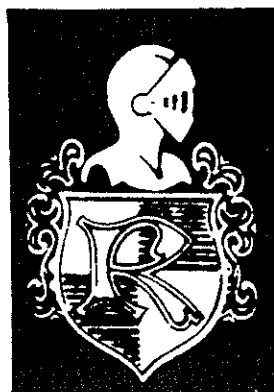
ERIKOISMALLIN

IKKUNOITA JA OVIA
UUDISRAKENTAMISEEN JA
SANEERAUKSEEN

Rakennuspuu

PYYDÄ
TARJOUS

Kerutulantie
35800 Mänttä — Puh. 934-49 321

EDULLINEN
RUOKAPAikka

AIVAN TAMPEREEN
KESKUSTASSA

**RAATIHUONEEN
KAHVILA**

Hämeenkatu 16 II kerros
Puh. 931-27 995

WETTERI OY

OULU KUUSAMO

AUTO-
TARVIKKEIDEN
EDULLINEN
OSTOPIIKKA

T:mi Ossi Holopainen

Isoympyräkatu 6,
49400 Hamina
952-40505

URHEILUTARVIKKEET

URHEILUTARVIKKEET ● ELINTARVIKKEET
POLTTOAINEET ● MATKAMUISTOJA

ÄKÄSLOMPOLO

AVOINNA vko 7-17
ma-pe klo 8.30-18.00
la klo 8.00-17.00, su klo 12.00-17.00

RAHA-AUTOMAATTIYHDISTYS
MARIANKATU 9 00170 HELSINKI 17 PUH. 17 381

VALMETIN LAIVATEOLLISUUS OY

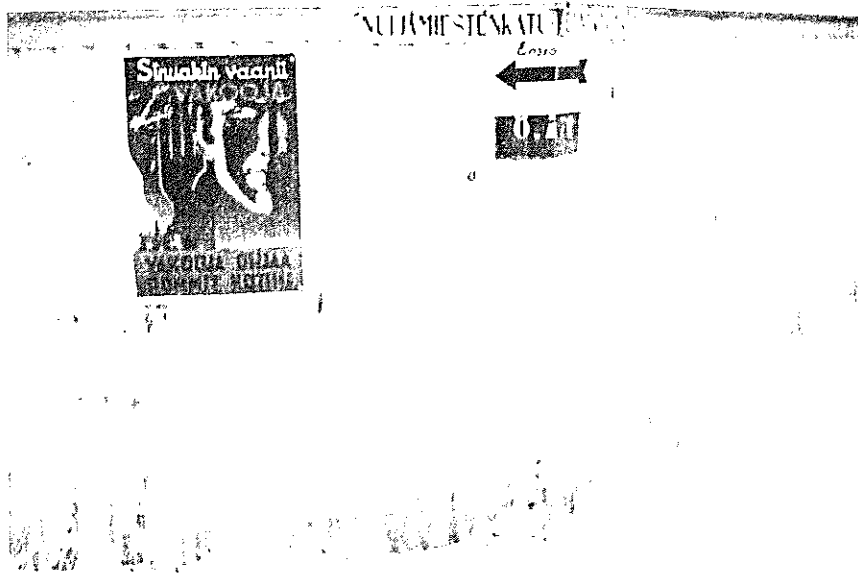
20101 Turku
Postilokero 152
Puh. 921-401444
Telex 62174

**VAIHDA
VANHA LEHTESI
UUTEEN SUOMEEN.**

UUSI SUOMI

Tilaaajapalvelu puh. 90-530 31

Meklari

Salaisesta palvelusta

Salaiset palvelut – CIA:t, kgb:t, gestapot ym – saivat jälleen ylimääräistä (?) ja ansaitsematonta (!) julkisuutta, kun ranskalaiset agentit toheloivat rauhanjärjestön lippulaivan upottamisessa Uudessa Seelannissa.

Sinänsä ns. salainen palvelu on usein puolivirallisuudestaan huolimatta melkeinpä kaikkien valtioiden tarvitsema virallinen elin. Se hankkii tietoja vaikka sellaisiin lönsiin, joita muuten ei ole saatavissa. Toisaalta se toimii joskus härskistikin, kuten tapaus Greenpeace osoitti.

Salainen palvelu, tiedustelu, vakoilu ja vastavakoilu sekotetaan usein keskenään. Ne eivät – useinkaan – ole samoja asioita, joskin samat henkilöt voivat niitä suorittaa. Sanotaanhan hie-man leikkisasti, että esimerkiksi sotilasastamiehet, jotka periaatteessa ovat virallisia tiedustelijoita, olisivat laillistettuja vakoilijoita.

***

Lutnantti toiselle:
– Armeija on kyllä menossa

päin honkia.

– Kuinka niin?

– No, tulevathan kaikki upseeritkin siviilistä.

***

Yhdysvalloissa on tutkittu, miksi amerikkalaiset vakoilevat omaa maataan vastaan. On havaittu, että on olemassa viisi motiivaatiota, joista tavallisimmin vaikuttaa useampia kuin yksi.

Tavallisin syy vakoiluun vie-raan valtion hyväksi on raha. Toisena mainitaan harhakuvat amerikkalaisesta yhteiskunnasta ja hallituksesta, jotka sitten pal-jastuvat kaikessa raadollisuudek-saan. Kolmantena seikkana on todettu henkinen tarve, joka voi esiintyä jännityksen etsimisenä tai haluna kokea voimaa ja val-taa. Neljäntenä on ns. psykolo-ginen tyydytys, voidessaan man-ipuloida hallituksia ja korkeita virkamiehiä. Viides syy onkin yksi yleisimmistä eli kiristys.

***

Pursimies yrittää opettaa lai-vaston alokkaalle suurten vesi-määrien vetomittoja:

– Ensín on millilitra, se on hy-vín vähän, kuin ryyppyn tippa pöydällä. Sitten on senttilitra, se on vajaa ryyppy. Desilitra puolestaan on pari ryyppyä. Lit-ra on kuin iso vodkapullo. Mikä-hän sen jälkeen tulee?

– Korkki, herra pursimies.

***

Länsi-Saksassa on kuluneen vuoden aikana ryöpsähtänyt va-koiluskandaali toisensa jälkeen julkisuuteen. Onkin arvioitu, et-tä näiden Liittotasavallalle ai-beuttamat vahingot saadaan korjatuksi vasta pitkän ajan ku-luttua, suurella työllä ja erittäin suurella rahamäärällä. Joiden-kin hólösuisuus on tullut jopa koko Pohjois-Atlantin liitolle hyvin kalliiksi.

Vastavakoiluun halutaan sat-sata huomattavasti enemmän voimavaroja kuin mitä tällä het-kellä käytännössä on mahdolla-ta. Länsi-Saksan poliitikkoja on syytetty lepsusta otteesta. Erityi-sesti Yhdysvalloissa kaivataan Adenauerin aikaista johtaja-käyttätymistä.

***

Küreinen tykkimies on palaa-massa lomalta ja kysyy asema-päälliköitä:

– Koska juna lähtee?

– Minne sitten aiotte mennä?

– Käymälään.

***

Länsiliittoutuneiden turvalli-suus- ja tiedustelupalvelut on pelästytetty. Turvallisuustoimenpiteet on havaittu repalei-siksi ja epäyhtenäisiksi. Jopa arvossapidettyjen johtajien valite-taan suhtautuvat suorastaan vi-hamielisin kannanotoin omaa tiedustelutoimintaa kohtaan, vastavakoilusta puhumatta-kaan.

Vastahakoisesti tunnustetaan, että Neuvostoliitto on edellä län-siliittoa vakoilun ja vastavakoi-lun alueilla, vaikka tunnustus ta-pahtuukin syyttämällä vasta-puolta liian härskistä otteista.

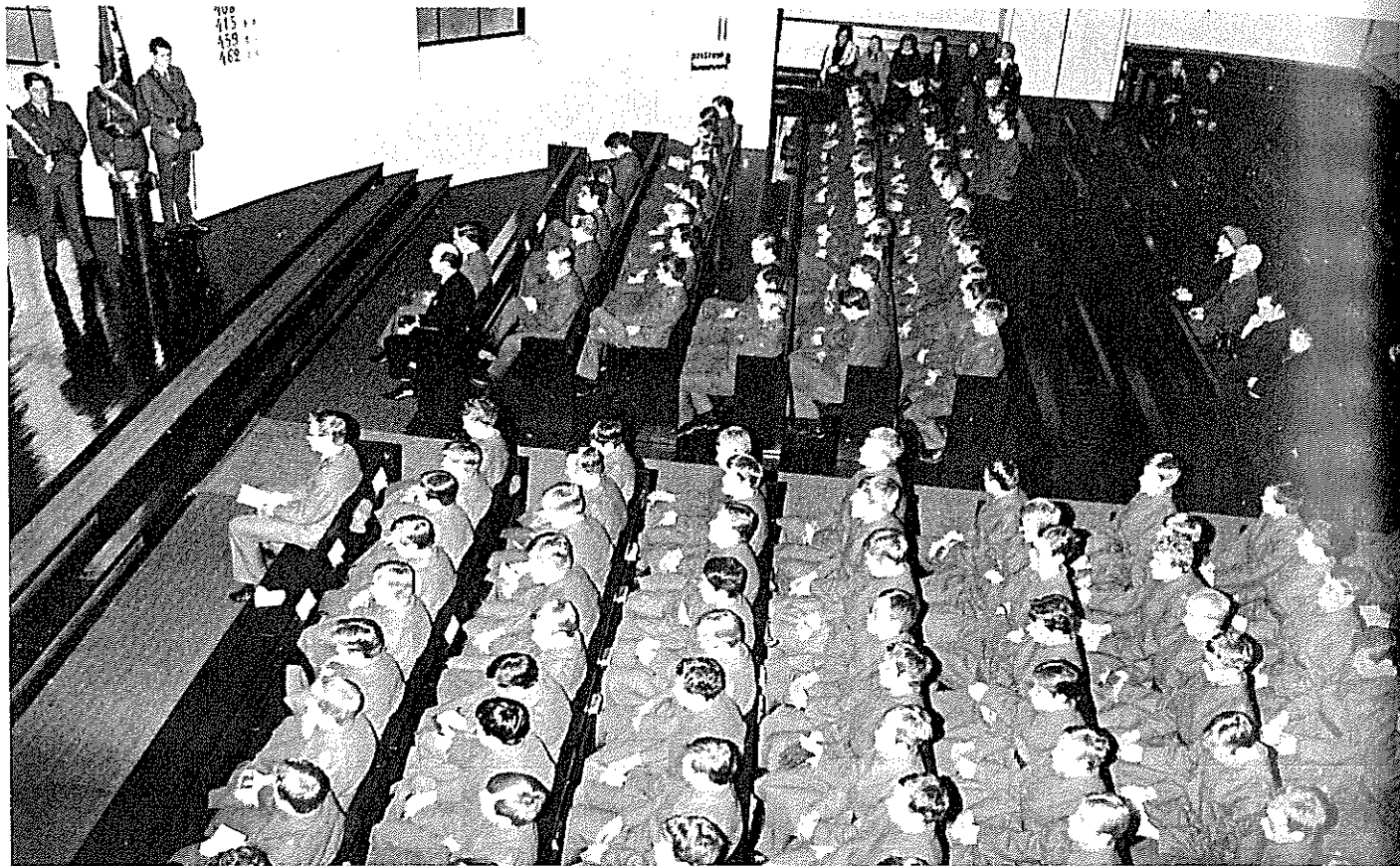
***

Lutnantti aliupseeri-koulussa:

– Upseeriarvoihin on suhtau-duttava kaikella kunnioituksel-la, kunnes itse saa upseeriar-von.

Kirkko ja sotilas

Bror Laurila

Eräänä kansallisena juhlapäivänä 30-luvun alussa, joko toukokuun 16.:a tai joulukuun 6.:na kuuntelin saarnaa Oulun tuomiokirkossa. Siellä pappi – muistamani mukaan tuomirovasti Vallinmaa – puhui jumalanpalvelukseen saapuneille vakinaisen väen ja suojeluskunnan sotilaille. Eräänä saarnan aiheena oli rohkeus, rohkeus kohdata kuolema, rohkeus todella jättää lopullisesti kaikki ja rohkeus astua Jumalan eteen. Kuolemaa ei voi paeta ja miksi pelätä väistämätöntä.

Omasta puolestani ymmärsin kuulemani siten, että sotilas, jolla on rohkeutta kuoleman kohtaamiseen pystyy pitämään paikansa taistelukentällä. Tällaisena tämä jäi mieleeni. Näin kirkko lupautui tukemaan taistelijaa taistelukentällä. Entä nyt?

Kesällä -44 minulla oli yksi hiippari. Kun tämä tuotiin takaisin hänen ensimmäinen selityksensä oli väite, että elävä pelkuri oli kuollutta sankaria arvokkaampi ja maalle käyttökelpoi-

sempi. Ajatustapa kiinnosti ja kun ryhdyimme keskustelemaan kävikin ilmi, että syynä oli yksinkertaisesti kuoleman pelko eli puuttui se rohkeus, jonka julistuksen olin kuullut Oulun tuomiokirkossa. Kerrottuani tämän hän jäi hetkeksi miettimään ja kysyi sen jälkeen saisiko palata tulentohtopaikalle. Totta kait hän sai eikä siitä asiasta sen enempää puhuttu.

Kun nyt tutkin Kadettikunnan julkaisua Puolustamme Suomea ja siinä olevaa kirjoitusta ”Puolustaako kirkko puolustusvoimia” en löydä tämän tapaisista ajatuksista puoltakaan sanaa. Sen sijaan puhutaan varusmiesten rauhankasvatuksesta tavalla, joka antaa aihetta ajatella sen ristiriitaisuutta, että mies opetetaan käyttämään aseita vihollisen tappamiseen mutta ei anneta minkäänlaista henkistä valmennusta sitä vaihtoehtoa silmälläpitäen, että itselle voi käydä samalla tavalla.

Onko todella unohdettu, että sotiamme ei käyty vain annettu-

jen käskyjen ja tehtävien voimin. Uskonto ja usko Jumalaan oli kaikkialla mukana, poliittisesta perusväristä piittaamatta. Se ei kaikkialla näkynyt, joro suomalainen ei aseta tunteitaan näytteille. Mutta tiedän, että oli niitä, jotka päivällä voimakkaasti kiroiltuaan raskailta tuntuneita tehtäviä viettivät hiljaisen iltahetken henkilökohtaisen iltarukouksen merkeissä. Siihen sisällytettiin oma ”henkilökohtainen persoona”, omaiset ja isänmaa.

Mistään tällaisestakaan kohdassa ”Puolustaako kirkko puolustusvoimia” ei löydy mitään ajatuksia. Tässä kun olisi sekä oppimista että opettelemista. Onko niin, että tämä tällainen on unohtunut vai ovatko ajankohtaisemmat rauhan- ym. ajattelut jyränneet suomalaisen rintamakarhun henkisen todellisuuden? Samaa kansaa se tämänkin päivän suomalainen pohjimmitaan on. Riippuu vain siitä, miten häntä halutaan kohdata.

Erityisesti jäin kaipaamaan

mainintaa kirkon asennoitumisesta mm. seuraavan raamatunkohdan ”Älkää luulko, että minä olen tullut rauhaa lähettämään maan päälle: en ole tullut rauhaa, mutta miekkaa lähettämään” (Matt.evank. 10:34) perusteella. Ellei tätä oteta huomioon on kirkon tämän päiväinen asennoituminen perin yksipuolinen ja myös asenteellinen. Sellaisessa hengessä kasvatetusta suomalaisesta sotilaasta ei tule henkistä voimaa omaavaa taistelijaa.

Kaikessa koulutuksessa kuten myös henkisessä valmennuksessa on otettava huomioon se mahdollisuus, että paukkupatruuna voi muuttua kovaksi. Se saattaa toisille olla tärisyttävä hetki, mutta se ei saa olla sitä. Vastuu siitä, ettei näin olisi, ei lepää yksinomaan sotilaallisen kouluttajan ”repussa”. Osansa kantaa kirkko sillä, miten se suhtautuu puolustusvoimiin ja osaltaan osallistuu miehen kouluttamiseen pelottomaksi taistelijaksi.

Pakkanen ja armoton luonto karsii pois ne, joilla ei ole ollut kestävyttä odottaa kesää ja päivänpaistetta.

Isäimme ja lastemme maa

Matti Savonjousi

Mikä on tämä maa,

- missä ihmistä uhkasi yhtäkkiä nälkäkuolema, pakkaseen palettuminen, mielen pimentyminen sekä aika ajoin vihollinen,
- missä armoton luonto karsii pois ne, joilla ei ollut kestävyttä odottaa kesää ja päivänpaistetta eikä tarpeellista kiukkaa voittaa myrskyjä ja päällekkäviä petoja ja näin heidän pehmeä luontonsa jäi periytyväksi pitemmälle,
- missä sitkeys ja sisukkuus pelastivat pakkasen, nälän, petojen ja yksinäisyyden kynsistä ne yksilöt, jotka sitten jättivät tuleville sukupolville perinnöksi nämä hyvintunnetut ominaisuudet,
- missä erämaihin edennyt uudisasukas on saanut olla oma mestarinsa kaikilla elämäntilanteilla - sillä vierasta

apua ei ollut tarjolla, oli luotettava vain omaan tietoon, taitoon ja voimaan sekä - siisuun,

- missä kansa lauloi Kalevalan, ainoalaatuisen tietopankin, taitavan taitoteoksen,
- missä nainen sai äänioikeuden, toisena maailmassa v. 1906,
- mikä itsenäistyi, kun kolme keisarikuntaa kukistui,
- mitä toisessa maailmansodassa, yhtenä kolmesta Euroopan sotaikäneistä maista, ei missään vaiheessa miehitetty,
- mikä 1944 pysäytti vastustajansa hyökkäykset kaikilla rintamaosilla,
- mistä Josef Stalin 1947 sanoi: "Kansakunta, joka on näin urhoollisesti taistellut itsenäisyytensä puolesta, ansaitsee itsenäisyytensä",
- mikä 1948 solmi ainutlaatui-

sen ja kaukoviisaan YYA-sopimuksen ja on sitä hyödyntänyt kymmenillä yhteisillä pitkäaikaisilla sopimuksilla jo 36 vuotta.

Mikä on tämä maa tänään,

- missä on Euroopan vanhimpia hallitusmuotoja,
- minkä asema idän ja lännen välissä olevana itsenäisenä maana askarruttaa tutkijoita (tohtori Jukka Tarkka/Etelä-Suomen Sanomat/31.7.84),
- missä on naiskansanedustajia 31 %, alansa maailmanennätys,
- mikä on 25 vuodessa kehittynyt Unicefin avun vastaanottajasta YK:n lastenrahaston mallimaaksi (Unicefin pääjohtajan James Grantin mu-

kaan),

- jonka omintakeinen, kansalliselta pohjalta kehitetty tietotaito alalla kuin alalla menestyy kansainvälisillä kilpailuilla niin ulkopoliittikan, maanpuolustuksen, tieteen, taiteen, talouden kuin urheilunkin aloilla,
- jonka yhtiöt ostavat pohjoismaisia elektroniikkatehtaita, amerikkalaisia makeistehtaita, ja rakentavat öljynporauslaittoja arktisille vesille, Royal Princess-loistoristeilijän sekä 2 miljardin ydinjäänmurtajat Neuvostoliittoon,
- jonka oopperataide on valloittanut maailmaa, esimerkiksi 3.12.84 Moskovan Bolshoi-teatterin, jonka orkesterin edustaja sanoi puhuessaan mm: "Bolshoi-teatterissa näin hienoa ryhmää ei ole koskaan ennen ollut".

- jonka yhteiskunta erottuu 50 tutkitusta maasta edukseen omintakeisena pohjoismaana, joka suosii yksilöllisiä ratkaisuja, tasa-arvoa ja naisellisen pehmeitä arvo-arvostelmia (TV-uutiset/4.12.84),
- "jonka puolustusvoimat ovat saaneet niin hyvän koulutuksen, että kansalaiset voivat nukkua yönsä rauhassa", kuten neuvostoliittolainen kenraaliversti Grinkevitsh Parolassa totesi kesällä 1984 Panssariprikaatin taisteluharjoituksen jälkeen.

Suomi rauhan rakentajana – kansainvälinen tilanne tänään

YK perustettiin turvaamaan maailman rauhaa. Me suomalaiset haluamme rauhaa ja työskentelemme sen hyväksi päivittäin:

- 1970 Suomi oli YK:n turvallisuusneuvoston vaihtuva jäsenmaa. Silloin yli 50 % syntyneistä päätöslauselmista oli suomalaisten aloitteesta syntyneitä tai muotoilemia.
- Suomalaisten johdolla, kenraali Siilasvuon teltassa, saatiin ensimmäistä kertaa maailmanhistoriassa egyptiläiset ja israeliläiset saman neuvottelupöydän ääreen vuonna 1973.
- Tänään Suomi on maailman ainoa maa, jolla on rauhanturvaajia kaikissa YK:n rauhanturvaoperaatioissa.
- Mm meidän aloitteestamme oli v 1975 ETYK, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökoukous. - Puhuttiin myönteisesti "Helsingin hengestä." ETYK on poikkinut mm:
  - Belgradin 1. seurantakoukous 1977-78
  - Madridin 2. seurantakoukous 1980-83 ja
  - myös parhaillaan pidettävän Tukholman aseistariisuntakoukous.
  - sekä viime kesän 10-vuotisjuhlahakokouksen

ETYK on vilkas 35 valtion yhteistyömuoto, joka kattaa merkittävät alueet aina sotilaallisesta turvallisuudesta ihmisten väliin yhteyksiin.

YK perustettiin turvaamaan maailman rauhaa. Kuitenkin sen vuosiraportissa vuodelta 1983 todetaan mm seuraavaa:

- Aseelliset selkkaukset ovat vaatineet 21 miljoonaa ihmishenkeä toisen maailmanso-

dan jälkeen.

- V 1983 maailma koki 40 aseellista selkkausta ja kahdeksalla maalla oli joukkoja taistelemassa vieraassa maassa.

Mutta vaikka me suomalaiset olemme saaneet alulle ETYK-prosessin, niin meitä on vain 5 miljoonaa eli 0,1 % maailman väkiluvusta. On tosiasia: Me emme ratkaise maailman asioita.

Puolustusvoimien tehtävä

Puolustusvoimien tehtävänä on tänäänkin palvella Suomen kansaa:

- ensinnäkin turvata rauha rajoillamme. Tämä onnistuu, kun ulkomailla vahvistuu käsitys siitä, että hyökkäys Suomeen ei kannata missään olosuhteissa,
- toiseksi tarvittaessa taistella, torjua hyökkääjää ja siten säilyttää itsemääräämisoikeus omissa käsissämme.

Puolustusvoimien tehtävien edellytykset

Asian voi pelkistetysti ilmaista näin:

- perintö on hyvä, käytännössä koeteltu, ainutlaatuinen,
- maanpuolustustahto - maailman parhaimpia,
- koulutustaso - kansainvälisesti arvostettu,
- reservit - suurimpia Euroopassa väkiluvustamme huolimatta, mm suurempi kuin Englannissa, Itä-Saksassa ja Ranskassa (5-50 milj),
- valmius - korkea,
- puolustusmäärärahat ja niistä johtuva välineistö:
- meillä n 1,5 % bruttokansantuotteesta,
- muissa Pohjoismaissa 2-3 %,
- keskisuurissa maissa 3-5 %,
- suurvalloissa 7-15 %.

Tämä saattaa sodan sattuessa osoittautua kohtalokkaaksi.

Ei ole Sinullekaan, lukija, samantekevää minkälaiset taisteluvälineet Sinulle ja joukollesi tarvittaessa jaetaan. Sinä olet osaltasi vastuussa tämän epäkohdan korjaamisesta. Kansantaloutemme kestää puolustusmenojemme nostamisen 2-2,5 %:iin.

Puolustusvoimien huomattava ongelma on sotilashenkilöstön - kantahenkilökunnan - vä-

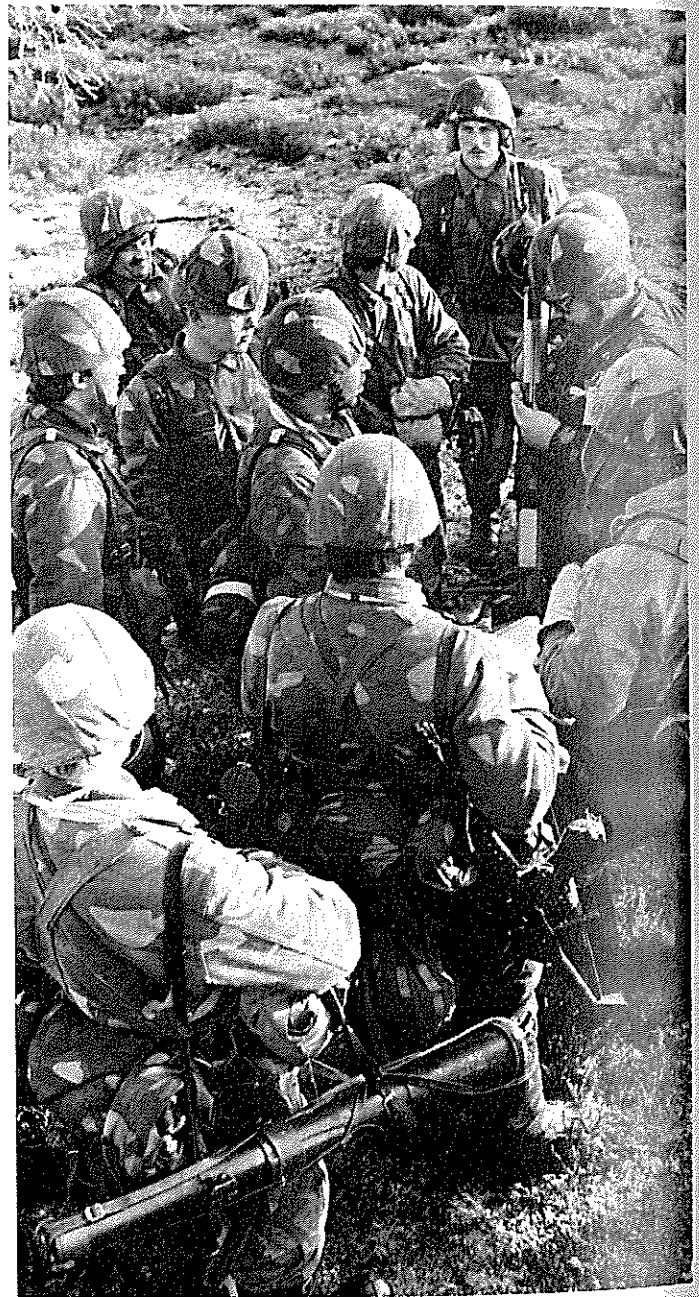
häisyys. Puolustusvoimissa ei tällä hetkellä ole sotilashenkilöstön virkoja toimia juuri enempää kuin 30 vuotta sitten. Kuluneen 30 vuoden aikana yhteiskunnan ja sen myötä myös puolustusvoimien teknistyminen, johtamis- ja suunnittelujärjestelmien kehittyminen, hallinnon monipuolistuminen, siirtyminen 5-päiväiseen työviikkoon, YK-tehtävien vaativuus ja kertausharjoitusten aloittaminen ja lisääntyminen ovat entisestään aiheuttaneet lisäpainetta ja ylitöitä henkilöstölle.

Kun kolmas parlamentaarinen puolustuskomitea arvioi akuutiksi perusvajaksi 1500 henkilöä ja n 5000 henkilöä pi-

temmällä aikavälillä, eikä selkeitä parannusta ole tapahtunut, on puolustusvoimissa ryhdytty organisaatiota tarkistamaan. Henkilöstöstä kohdennetaan n 10 % uusiin tehtäviin - koulutukseen sekä uuden kaluston käyttöön ja kunnossapitoon. - Odottaisi yhteiskunnan kehittävän myös puolustusvoimien henkilöresursseja jo rauhan aikana.

Suomalainen sotilas ja esimies

on toteuttanut tinkimättömästi lailliselta esivallaltaan saamansa tehtävät. Isänmaan puo-

Me turvaamme rauhan rajoillamme. Tämä onnistuu, kun ulkomailla vahvistuu käsitys siitä, että hyökkäys Suomeen ei kannata missään olosuhteissa.

lustaminen taistelukentällä ei ole helppo tehtävä. Alaisten johtaminen kuolemanvaarassa käsketyin tavoitteen saavuttaen on erittäin vaativa tehtävä. Päämääränsä saavuttamiseksi sotilas asettaa isänmaan ja kansakunnan edun omien henkilökohtaisten tarpeidensa ja tuntojensa yläpuolelle.

Tänäänkin on itsenäisyyspäivä

Meidän on arvostettava menneisyyttämme, niin itsenäisyytemme henkisiä rakentajia kuin sitä taistellen puolustaneita, kaatuneita, invalideja, veteraaneja perheineen.

Meidän on tunnettava nykyisyytemme sekä ajan merkit ja rakennettava tuleville sukupolville turvallinen tulevaisuus.

Tänäänkin me tahdomme rauhaa ja laulaa vuoden 1982 Eurovisio-iskelmä:

"Vain rauhaa ja ystävyyttä toivon Sulle ja itsellein.

Vain rauhaa ja ystävyyttä niin lapset säästyisi kyyneliltä".

Maanpuolustustahtomme on maailman parhaita.

SÄHKÖTYÖ HUHTA & K:ni

Kalasääskentie 8
Espoo
Puh. 90-590859

PETRA-MAKU KY

Tehtaankatu 29 C Helsinki
Puh. 179089, 174855

RAKENNUSLIIKE URHO SORVI KY

82600 Tohmajärvi
Puh. 973-621098

interRent

Hitsaajankatu 7 B. P.O. Box 101
00811 Helsinki 81
Puh. (90) 755 6133

NORD-ENGINEERING OY

- Rakennesuunnittelua
- Rakentajapalvelut

Yliopistonkatu 15 20100 Turku
Puh. 921-513322

TUKKUMANNI OY

Torikatu 9
Joensuu
Puh. 973-23641

Suomen 3M Oy

Sinimäentie 6
02630 Espoo 63
Puh. 90-52 00 11

3M

- HAUTAKIVET
- RAKENNUKIVET
- TEKSTIEN KAIVERRUS JA UUSIMINEN

NIVALAN KIVI

Korpiranta Puh. 983-47 635

Toisen maailmansodan mittavin sotilas

Eero Kiviranta

Syöksypommittaja, stukalentäjä, eversti Hans-Ulrich Rudel sai 2530 pommituslennon ansiosta 1944/45 korkeimman kunniamerkin, joka annetaan vain yhdelle sotilaalle: kultaisen tammenlehvän miekkojen ja briljanttien kera rautaristin ritariin.

Sodan käyneet miehet palaavat toisensa tavatessaan koettuihin tapauksiin, omiin ja muiden. Siviilissä harvoin esiintyy niitä ylittäviä. Toisaalta ne antavat taustaa ja tietoa tämänhetkelle maanpuolustukselle. Otsikon kohde on saksalainen aktiiviupseeri, eversti Hans-Ulrich Rudel (s. 1916), stuka- ja syöksypommituslentäjä. Everstiluutnantti Heinz Bär, tuhannen taistelulennon ja 220 ilmavoiton saavuttaja on sanonut: "Eversti Rudel ja majuri Hartmann (352 ilmavoittoa) olivat pelottomimmat ja rohkeimmat sotilaat, joita tunnen."

Eversti Rudelin Stuka-koneella suorittamat sotatoimet voidaan niputtaa seuraavasti: 6000 lentotuntia ja 2530 sotalentoa, jotka johtivat tulokseen, 23 000 bruttorekisteritonnin taistelulai-va Marat'in upottaminen Krons-tadtiin edustalla, yhden hävittäjän ja yhden risteilijän tuhoaminen, 70 maihinnousualueksen upottaminen, 800 erilaisen kuljetusajoneuvon tuhoaminen, 150 tykistöyksikön, neljän panssarijunan, lukuisten siltojen ja rautatielinjojen tuhoaminen jne.

Muutaman torjunnan aikana Rudel Stukallaan saavutti yhdeksän ilmavoittoa. Kerran hän suoritti yhden päivän aikana 17 syöksypommitusta. Ilmatorjunta ampui hänen koneensa alas 30 kertaa. Hän haavoittui viidesti ja lensi viimeisen haavoittumisen jälkeen proteesijalkaisena toistakymmentä sotalentoa. Hän pelasti useita kertoja koneellaan vihollisen puolelle pakolaskeutuneen koneen miehistön. Vuodenvaihteessa 1944-45 Rudel sai Saksan Armeijan korkeimman kunniamerkin, joka annetaan vain yhdelle taistelijalle: rautaristin ritariin kiinnitettävän kultaisen tammenlehvän miekkojen ja briljanttien kera.

Luutnanttina Rudelin sankaritapun alku oli kitkainen. Hän lensi kotimaassa toimivissa yksiköissä, joutui v. 1939 lentorykmentin adjutantiksi ja pääsi vasta heinäkuun lopulla 1941 rintamalaivueeseen. Hän teki heti kohta urotyön, joka kohotti hänet nimekkäimpien stukalentäjien joukkoon. Hän pudotti 21.9.1941 tuhannen kilon pommin taistelulai-va Maratin ammusvarastoon, vaikka tuhat eri-

kaliberista putkea syyti tulta uskalikkaa kohti. Hän lohdutti kohdetta lähestyessään taka-ampujaansa sillä, että venäläiset eivät tähtää yksittäistä konetta, vaan ampuvat sulkua määrättylle korkeudelle.

Rudelille oli ilmoitettu, että pommi on pudotettava tuhannen metrin korkeudesta, sillä sen sirpalevaikutus ulottuu lähes kilometriin myös korkeussuunnassa. Mutta Rudel teki tarkkaa työtä ja oikaisi koneensa vasta "muutamia" metrejä ennen maalia. Ammusvarastoon osunut pommi aiheutti 400 metrin korkuisen räjähdyspilven.

Talvella alkoi taistelu pakkasta vastaan. Mekaanikkojen oli käynnistettävä stukia puolen tunnin väliajoin talven 1940-41 pakkasissa, jolloin he saivat jopa paleltumavammoja. Rudelin syöksypommitukset kohosivat jo jouluna 1941 viiteensataan. Keltakuume pakotti hänet sairaalaan, mutta hän palasi takaisin vielä toipilaana ja helmikuun alussa v. 1942 hänen sotalentonsa kohosivat jo tuhan-

teen. Kun hän huhtikuussa 1943 sai rautaristin ritariin tammenlehvän 229. sotilaana, hän oli jo käsite tai legenda.

Saman vuoden elokuussa Rudel pääsi 1500 sotalentoon. Kohdeena oli mm. 60 panssarivaunua. Sitten seurasi normaali lentäjän vastoinkäyminen, pakko-lasku vihollisen puolelle, maahan ulottuneen sumun takia. Marraskuussa Rudelin tilillä oli jo 100 tuhatta panssarivaunua. Hänelle myönnettiin 42. sotilään miekat tammenlehvään.

Lensi proteesijalkaisena

Huhtikuussa 1944 Rudel joutui taka-ampujansa kanssa pakkolaskun jälkeen uimaan hyisessä vedessä 600 metriä erästä virtaa ylittäessään. Ampuja menehtyi kylmän kangistamana. Vain märkä paita ja housut yllään Rudel lähti juoksemaan kohti omia linjoja. Matkaa oli useita peninkulmia. Hän kohtasi venäläisen kolmimiehisen partion, joka sai hänet haltuunsa hänen ainoan aseensa, veitsen. Kymmenottelua harrastanut Ru-

del lähti muutitellen juosten pakenemaan ja sai konepistoolin luodin hartialihakseensa, jatkoi matkaansa, kohtasi taas venäläisiä, makasi näistä viidentoista metrin etäisyydellä jäisessä maassa marissa vaatteissa, joutui kotiraportin jäljittämäksi, verta menettäneenä, nälkäisenä ja janoisena mutta tahdonvoimansa avulla koikkalehti yön aikana omalle puolelle. – Kahden päivän kuluttua hän oli jälleen taivaalla ja tuhosi 17 panssarivaunua sekä seuraavana päivänä vielä yhdeksän.

Edellä kerrotun seurauksena Rudel sai Saksan armeijan kymmenentenä sotilana 29.11.1944 briljantit rautaristin ritariristiinensä. Lisäksi Luftwaffen komentaja antoi hänelle ainoana sotilana kultaiset briljantit.

Kun Rudelin tuhoamien panssarivaunujen lukumäärä oli kohonnut 320:een, hän haavoittui, mutta toi silti koneensa kotikentälle. Kuten hävittäjälentäjä Erich Hartmannin pudottajalle oli everstiluutnantti Rudelin ampujalle luvattu Puna-armeijan päiväpalkkiossa 10 000 ruplaa. Epäonnit jatkui. Rudelin Stuka

ammuttiin tuleen, mutta jälleen hän toi koneensa takaisin. Silti hän haavoittui käsivarteen.

Rudel jatkoi sitkeästi lentämistä. Nyt käsivarsi kipsikäärreessä. Sotalentojen määrä kohosi 2400:een ja tuhottujen panssarivaunujen luku 463:ään. Tätä saavutusta seurasi alussa mainitun Saksan armeijan korkeimman kunniamerkin luovutus. Kunniamerkki annetaan vain yhdelle, parhaalle. Lisäksi hän sai Unkarin armeijan kultaisen urhoollisuusmitalin ainoana ulkomaalaisena.

Sitten kolhi kohtalo pahiten. Sirpale runteli hänen säärensä. Se piti amputoida. Mutta Rudel ei luovuttanut. Hän lensi proteesijalkaisena sodan viimeisen viikon, nosti sotalentojensa määrän ihmeelliseen 2530:een ja tuhoamiensa panssarivaunujen määrän 561:een.

Aktiivinen urheilija

Rudelin kunto ja tarmo nojasivat mitä suurimmassa määrin hänen urheiluharrastukseensa.

Hän halusi olla yksi Saksan parhaista kymmenottelijoista. Jos taistelutoimet antoivat myötä, hän aloitti päivän harjoittelulla. Kiekko, kuula ja keihäs seurasivat häntä Euroopan sotanäyttämöillä. Lisäksi hän oli armeijan parhaita hiihtäjiä. Eikä hän sodan jälkeenkään lopettanut urheilamista vaan voitti mm. Argentiinan ja Etelä-Amerikan hiihtomestaruudet. Kun halvauskohtaus tavoitti hänet v. 1970 hiihtoharjoituksissa, lääkärit ilmoittivat, että Rudel voitti halvauksen tahdonvoimansa avulla.

Maavoimien sotilaista, ilmapuolijuntamiehistäkin, tuntuu käsittämättömältä, että stukalentäjä, joka on yli 2500 kertaa syöksynyt tavallisesti tiuhaa kranaattiryöppyä päin, voi vielä elää. Mutta on vieläkin ihmeellisempää, mitä hengen säilymiseen tulee. Samoin kuin meidän ässien ässämme, lentomestari Ilmari Juutilainen, samoin Luftwaffen stukalentäjä, majuri Friedrich Lang suoritti 1008 sotalentoa kertaakaan haavoittumatta. Kertaakaan hänen konettaan ei

ammuttu alas. Kertaakaan hän ei hypännyt laskuvarjolla eikä tehnyt pakkolaskua.

Eversti Kurt Kuhlmei oli yksi Luftwaffen pioneereja, sodan aikana menestyneen stukarykmentin komentaja. Hänen kauttaan stukien historia kytkeytyy maamme historiaan. Osasto Kuhlmei saapui tukemaan ratkaisutaisteluamme 1944 Immolan kentältä. Sen apu Talin suurtaisteluissa lähinnä panssarien tuhoajana oli monesti ratkaiseva. Osasto Kuhlmei toimi rauhantekoon asti. Eversti Kuhlmei palasi v. 1952 Liittotasavalan ilmavoimiin ja siirtyi eläkkeelle prikaatinkenraalina v. 1971.

Mistä johtui, että saksalaiset lentäjät yltyivät kerrotunlaisiin legendaarisiin saavutuksiin? Ky-syttäessä Luftwaffen hävittäjäkenraali Afolf Galland kiteytti vastauksensa yhteen virkkeeseen. ”Meidän oli pakko; alun alkaen olimme materiaalisesti alakynnessä verrattuna puna-armeijan ja liittoutuneiden sille lahjoittamien koneiden määrään.”

Osasto Kuhlmei, joka osaltaan vaikutti ratkaisevasti kesäkuun lopun 1944 taisteluihin, käsitti 70 lentokonetta, syöksypommittajien lisäksi myös tiedusteluhävittäjiä.

SODANAJAN NAISEN MUISTOLLE

Äitienpäivänä 1942 myönsi Suomen marsalkka Mannerheim maamme äideille vapaudenristin. Päiväkäsnyssään hän lausui: ”Kaikkien Teidän työnne on ja on ollut kansamme taisteluissa arvioimattoman suuri ja uhrinne mittaamaton. Te kasvatatte kodeissa isänmaalle uutta polvea, jonka sallittakoon viljellä ja rakentaa tätä maata rauhallisemmissa oloissa kuin mitä nykyinen sukupolvi on saanut tehdä.”

Marsalkka Mannerheimin myöntämää kunnianosoitusta arvostaen ja hänen ajatustaan edelleen kehittären ovat allekirjoittaneet kansalaisjärjestöt päättäneet ryhtyä toimeen pysyvän muistomerkin aikaansaamiseksi sille työlle, jota Suomen naiset maamme vaikeina vuosina epäitsekkäästi ja vaivojaan säästämättä tekivät. Ilman naisten uhrattua ahertamista usein välittömästi rintaman takana kanttiineissa sairaaloissa, esikunnissa, mitään moninaisista tehtävistä unohtamatta, ei maamme olisi selvinnyt vaikeuksistaan. Yhtä tärkeää oli se työ, jota naiset kotiseudulla tehtaissa, pelloilla ja lukemattomilla muilla työpaikoilla suorittivat. He täyttivät 400 000 miehen paikan ja tekivät sen tavalla, jota koko maailma ihaili.

Patsashankkeen puolesta:

Kaatuneitten Omaisten Liitto ry
Kadettikunta ry
Kalevalaisten Naisten Liitto ry
Karjalan Liitto ry
MHR-säätiö
Maa- ja Kotitalousnaisten keskus ry
Reservin Aliupseerien Liitto ry
Rintamamiesveteraanien Liitto ry
Rintamamiesveteraanien Naistoimikunta ry
Rintamanaisten Liitto ry

Sotainvalidien Veljesliitto ry
Sotilaskotiliitto ry
Suomen Jääkäriliitto ry
Suomen Naisten Huoltosäätiö
Suomen Reserviupseeriliitto ry
Suomen Sotaveteraaniliitto ry
Suomen Sotaveteraaniliiton Naisjärjestö ry
Vapaussotureiden huoltosäätiö
Maanpuolustuskillat ry
Suomen Lions-Liitto 107 ry:n klubit

**hotelli
HESPERIA**

Mannerheimintie 50 –
00260 HELSINKI
90-43101,
Ti. 122117 hespe sf
Kansainvälinen
lohtauspaikka

Minkä arvoisella autolla sinä ajat?

Ellei turvanasi ole vapaaehtoinen autovakuutus,
on omavastuusi vahingon sattuessa jopa autosi hinta.
Täydestä omavastuusta pääset vakuuttamalla.
Yrittäjäin Fenniassa tiedät turvasi.

Yrittäjäin Fennia

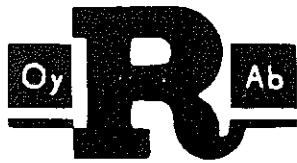
– harkitsevan valinta –

Puh. 921-333 261
Puutarhankatu 8 • Humalistonkatu 7 TURKU

ORION-YHTYMÄ OY
normet
74510 PELTOSALMI, FINLAND

Kysykää
Rahkolan työvälineitä
kauppiaaltanne

Oy RAHKOLA Ab
Vaasa
Myynti: 961-119600

ROIHUVUOREN SEURAKUNTA

Tulisuontie 2 00820 Helsinki 82
Puh. 783407

Kadettikoulu sijaitsee Santahaminassa seurakun-
tamme alueella. Kotiseurakunta kiittää Kadettikoulua
ja Kadettikuntaa hyvästä yhteistyöstä ja toivottaa
onnea tulevaisuudelle.

– VARATTU –

Rakennus- ja insinööri-toimisto
TERÄSBETONI OY

Opastinsilta 8 B, 00520 Helsinki 52

LAPUAN SANOMAT

62100 Lapua
Puh. 964-387 352

OLLAANKO RAITEISSA?

Eero Kaartinen

Kylkiraudan 50. vuosi, juhlavuosi jatkuu. Olemme julkaisseet tämän vuoden kahdessa ensimmäisessä numerossa kummassakin kirjoituksen sotia edeltävistä numeroista. Nyt on vuorossa everstilutnantti Eero Kaartisen kirjoitus vuodelta 1957. Sen sisältämiä asioita voidaan mietiskellä tänäkin päivänä. Asia taisi olla hieman kuuma, koska se joutui lojumaan toimituksen pöytälaatikossa kolmisen vuotta, kuten sen silloinen ingressi, nyt kurssiivilla painettu, kertoo.

Tämä kirjoitus on laadittu jo 1954. Sitä tarjottiin Kylkiraudalle, mutta se ei saanut julkaisulupaa.

Nyt se julkaistaan, koska kysymys on edelleen ajankohtainen. Julkaisuneuvosto toivoo saavansa lisää samansuuntaista positiivisessa hengessä tapahtuvaa ajatustenvaihtoa.

Kirjoittaja on pyytänyt julkaisemaan myös seuraavan huomautuksen, joka on kirjoituksen liitetty sen ollessa ensi kertaa julkaisuneuvoston käsiteltävänä:

"Oikeita ajatuksia, mutta perin vähän tietoa siitä, mitä on tehty ja tehdään eri portaissa. Kaipaa tarkistusta, muuten aiheuttaa vastakirjoituksen, jossa annetaan lisäselvityksiä ja virheelliset tiedot oikaistaan. O Huhtala."

Kadettikunnan tarkoituksena lienee jonkinlaisena "toverikuntana" koota piiriinsä kadettiupseerit eli kaikki ne, jotka ovat käyneet saman upseerikoulun. Kaikilla heillä on yhteisiä muistoja siellä koetuista iloista ja murheista, ei ainoastaan palvelukseen liittyvistä vaan ennen kaikkea toveripiirissä sattuneista. Monet noista suruista ja iloista ovat siirtyneet perintönä kadettikurssilta toiselle – isiltä pojille voidaan jo sanoa itsenäisyytemmekin ajalta – lähentäen siten eri kursseja toisiinsa, vanho-

ja ja varsoja. Ne vaikuttavat osaltaan toverihengen säilymiseen myös siviilielämän piirissä päivätyötään suorittaviin kadettiupseereihin.

Kokoavana voimana on paljon muuta, arvokkaampakin. Rikas ja monipuolinen henkinen perintö jo useiden miespolvien takaa. Perintö, jonka ydin on: kaikki oman maan ja kansan hyväksi. Kun tuo perintö säilytetään ehjänä ja kirkkaana, se on korvaamaton avu nykyisenä atomydinä aikana ja sitä arvokkaampi.

Henkinen "lataus" on esiintynyt enemmän tai vähemmän konkreettisessakin muodossa, ja laajamittaista se on ollut erityisesti kansamme kriisiaikoina, silloin kun sen kohtalo ja tavallisesti sen olemassaolo on ollut uhattuna.

Miespolvesta toiseen siirtynyt henkinen perintö, joka liittyy isänmaa-käsitteeseen, ei ole vain jonkin upseeriryhmän vaan koko kansan omaisuutta. Ja että todella näin on, siitä antoi talvisotamme vakuuttavan kuvan. Voitanee oikeammin sanoa, että itse kansa, menneet sukupolvet vuosisatojen takaa ovat luoneet pohjan sille henkiselle perintöosalle, joka jatkuvasti lisääntyen on siirtynyt omistukseemme. Kadettiupseeristomme on läpileikkaus kansastamme, sen kaikista yhteiskuntaluokista

lähtöisin. Näin ollen se tuntee myös kansalaistemme surut ja ilot itse niitä myötäeläneenä yhtä hyvin kuin ne, jotka koetaan omassa toveripiirissä jokapäiväisessä ammatissa.

Henkinen perintö puhtaasti käsitteellisenäkin on jo merkittävä. Erityisen arvokkaasti sen tekevät ne teot, jotka siitä ovat versoneet ja joiden suorittamiseen välttämättömän, usein jopa yli-inhimillisen voiman sitkeyden ja sisun se on ravinnut. Ilman noita tekoja henkinen perintö olisi väljähtynyt, ja mitä se olisi merkinnyt kansallemme, siitä on vakuuttavia esimerkkejä näköpiirissämme, ne kansalaiset ja miehet, jotka isänmaallisen hengen ohjaamana ovat kansallemme teoillaan luoneet tulevaisuuden, loistavat soihtuna kansalle sen synkinäkin aikoina. Jos tekijät unohtuvat tai jäävät vaille jälkipolven riittävää arvonantoa, teot jäävät ainakin, ja niiden merkitys voidaan ympärillämme todeta aina, päivittäin.

Oikea henki ja sen luomat teot ovat muovanneet vaalimisen arvoiset perinteet. Voitanee perustellusti kysyä, vaalitaanko perinteitä oikein, kun askartelemme vain abstraktisella alalla. Tuskinpa he, jotka teoillaan ovat luoneet vaalimisen arvoiset perinteet, ovat saattaneet

kuvitella seuraajiaan niin vähän tyytyviksi ja niin vieraantuneeksi asian ytimestä, että vaalimisen arvoiseksi katsotaan vain heidän tekojensa vaikutteet. Ehkäpä he ovat toivoneet ja uskooneet, että teot seuraavat tekoja. Työsarkaa löytyy aina ja kaikkialla. Laadultaan ne riippuvat olosuhteista. Päämääränä on isänmaan lujittaminen. Erityisesti nykyisenä materialistisena aikana jäävät hyvätkin puhutut ja kirjoitetut aatteet taka-alalle, ellei teoilla voida osoittaa sitä henkeä, epäitsekkyyttä ja uhrautuvaisuutta, joka silmin nähtynä arvostetaan huomattavasti materialistista maailman katsumusta korkeammalle.

Jos tarkastelemme kadettihengen ilmenemistä palvelustehtäviin liittyvän toiminnan ulkopuolella, saamme sitä tarkastella suurennuslasilla löytäksämme jotain konkreettista sääntöjen määräämisen kokouksen lisäksi. Useimmassa tapauksessa jääkin sitten ainoaksi tapaukseksi vuosijuhlan vietto. Ollaan todella käsitteellisyysden sokaisemia, jos "valistuneisuuden" mitapuuna pidetään jonkin piirin 100 %:sta jäsenmaksujen suoritusta. Onko aatteiden inflaatio seurannut rahan inflaatiota?

Konkreettisena kadettihengen ilmenemismuotona eikä väheksyttyinä voidaan pitää vanhojen soturien hautojen kunnossa-

pitoa. Mutta he, jotka lepävät maan povessa, saattaisivat oikeutetusti luulla tulleen väärinymmärretyksi, jos jälkipolvi näkisi velvollisuutensa koskevan vain heidän hautojaan, mustoan eikä nykyhetkeä ja tulevaisuutta.

Kieltämättä on ollut eräitä muutakin näkyviä ilmenemismuotoja. Ensinnäkin kuitenkin luotava vankka perusta, mentava itseensä ja upseerikuntaamme.

Nun nuori kuin tasavaltamme itsenäinen Suomi onkin, harvoin enää tulee mieleen, että nykyisin miehuuskään varttuneen kansan osan vanhemmat ovat syntyneet tsaarin Venäjän valloittamassa ja orjuuttamassa maassa. Vajaa miehen ikä siten mellasti maassamme vieras isanta, jolloin karkoitus Siperiaan tai maanpakolaisuus olivat uhkana niille, joiden toiminnan päämäärä oli tämän maan paria.

Puolustusvoimistamme on nyt katoamassa jääkäripolvi, ne miehet, jotka nelisenkymmentä vuotta sitten nuorukaisina lain-suojattomuus "virallisen tahon" antamana tukenaan lähtivät teoin vaalimaan esi-isien jättämiä perinteitä. Tässä yhteydessä tulee mieleen eräs unennäkö, jossa kadettihenki ilmenee konkreettisesti. Eräissä varuskunnassa siirtyä viimeinen vielä palveluksessa ollut jääkäri eläkkeelle. Tapauksesta muodostuu juhlava ja mieliin painuva. Se on kunnianosoitus jääkäripalvelulle, vahdinvaihto seuraavan polven kanssa ja velvoitus nousevalle, asevelvolliselle polvelle. Mikäpä saattoi tarjota konkreettisempaa tilaisuutta osoittaa, kuinka samat velvoitteet siirtyvät miespolvelta toiselle, kuin tämä tilaisuus. Juhlavissa puitteissa näkivät varusmiehet varuskuntansa viimeisen jääkärin, jossa personoitui elävästi koko jääkärijoukko, se, joka heidän isiensä kanssa vapautti tämän maan vieraan vallan alaisuudesta. Elävänä tapaus siirtyä varmasti heidän lapsilleenkin. Minä itse olin silloin varusmiehenä paikalla, kun viimeinen jääkäri -- minä näin --, kerrotaan varmaan vuosikymmenienkin kuluttua. Edellä on esitetty uni, joka olisi saattanut toteutuakin, mutta monta korvaamatonta hetkeä lienee menetetty.

Kadettiupseerit muodostavat valtaosan maamme upseeristos-

ta. Heidän velvollisuutenaan olisi koota jokapäiväisessä toiminnassamme muut, pienemmät ja pienet upseeriryhmät yhdeksi kokonaisuudeksi. Mitä tämän asian hyväksi on tehty, lienee vähemmän kuin mitä sitä vastaan on rikottu. Paljon myönteistä voidaan tehdä, ja aloite-velvollisuus lienee suurimmalla upseeriryhmällä. Toimittakoon yleensä kaikki upseeriryhmät sisältävänä kokonaisuutena, arkena ja juhlena. Eikö kauniiksi tavaksi tullutta seppel-laskua sankarihautoille Suomen marsalkan kuolinpäivänä ja vaupussodan vuosipäivänä voitaisi suorittaa koko upseeriryhmän puitteissa. Aatteellisten syiden lisäksi olisi otettava huomioon käytännölliset seikat, kun ne eivät ole keskenään ristiriidassa.

Kadettiupseereita on huomattava määrä siviilissä. He lienevät varsin unhotetussa asemassa, elleivät maksa jäsenmaksujaan. Kun kerran on käynyt Kadettikoulun, pitäisi sen käyneiden "toverikuntaan" voida kuulua automaattisesti. Jos siviiliin siirtynyt on järjestänyt sosiaalisen turvan perheelleen muuten kuin kunnan jäsenmaksun avulla, ei sen pitäisi olla esteenä esim. vuosijuhlaan osallistumiseen. Ja aloite olisi oltava jäsenmaksun maksavien puolella. On liikaa odottaa, että joku paikkakunnalle muuttanut evp kadettiupseeri tulee pyrkimään mukaan yhteisiin tilaisuuksiin. Kyllä jatkuva hyvä yhteistoiminta valitun päämäärän hyväksi on jäsenmaksua arvokkaampi.

Nykyaikana ja tulevaisuuteen vaikuttaen voi kadettihenki esiintyä konkreettisesti vielä monella eri tavalla. Esimerkkinä voitaisiin mainita vaikkapa yksityiselämässään tavoiltaan vajonneen kadettiverin kohottaminen, ilman omaa syytään taloudellisiin vaikeuksiin joutu-neen kadettiverin taloudellisen tukeminen omaa vähäistäkin osaa kaventamalla. Lieneekö omassa piirissä tehty jotain, ja jos on, varsin vaatimattomasti. Vahingonilon ja kademielen voidaan katsoa kuuluvan mahdollisimman kauaksi kadettihengestä.

Kun "oma eteinen on siivottu", voidaan toiminta ulottaa ja pitäisi ulottaa oman piirin ulkopuolelle siviiliväestön, itse kansan keskuuteen. Toiminnan kohteeksi olisi valittava sellaiset henkilöt tai perheet, jotka todel-

la kaipaisivat ulkopuolista apua. Lähinnä tämä ilmenisi talkootyönä. Kovaosaiset, väärinymmärretyt ja kenties hädänalaiseen asemaan joutuneet antaisivat tällaiselle vapaaehtoisuuteen perustuvalla epäitsekäällä auttamistoiminnalla huomattavasti suuremman arvon kuin "köyhänavun" luonteisille moninaisille yhteiskunnan tukipalkki-oille. Voidaan väittää, että autettavat ovat paremmassa taloudellisessa asemassa kuin auttavat. Kyllä sopivia kohteita löytyy tarpeeksi, ja sitä suurempi on tyydytyksen tunne, kun syyttä tai toisesta "vääriin" kasva-neet voitetaan kansamme kokonaisuutta ja etua palvelevaksi ja pyrkimyksiimme myötämielises-ti suhtautuviksi.

Toimintatapoja voidaan löytää useitakin, kun vain halua ja harrastusta riittää. Elävä elämä on tärkeämpää kuin fraaseiksi muuttunut kauniitkin ja niiksi puetet parhaimmatkin ajatukset. On oltava tarvittaessa ankaria omassa joukossa sattuneita rikkomuksia kohtaan ja osoitettava se näkyvästi ja tuntuvasti. Miten esim. oma järjestö suhtautuisi valitettavaan vakoilujuttuun osallistuneihin, siinä eivät ainakaan ulkopuoliset ole tietoisia. Oma ryhti on pidettävä moitteettomana, ja pyrittävä kohtamaan kanssaihmistemme ryhtiä. Suomalaista isäntämieltä on levitettävä sinne, missä sitä puuttuu. Tämän kanssa ei kadettihenki ole ristiriidassa, ja sen ylläpitäminen vaatii tekoja.

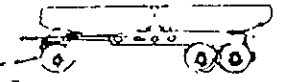
□

Oy SÄTRE ab

Teollisuustie, 32440 Alastaro Puh. 923-41120

Tuotantoamme kuuluvat:

- putkistot - säillöt -
teräsrakenteet - kuljetusautot

H - STEEL LTD

PL 15 62301 Härmä
Puh. 964-848 620

ERIKOIS-EINES OY

- kotoista ruokaa työpaikoille -

Korvasienentie 3, 00770 Helsinki 77, puh. 386 166

RAUTA JA KONETARVE OY

HELSINKI

TATEKA OY

33880 Sääksjärvi
Puh. 931-670 322

Kokemuksia kadetti- ja piiritoiminnasta

Pentti Lantta

Hyvin toimiva kadetti- ja piiri antaa jäsenilleen henkistä vireyttä ja mahdollisuuksia toteuttaa jokaiselle kadetti- ja piiriseerille kuuluvaa maanpuolustuksen tiedotustehtävää. Toisaalta kadetti- ja piiri on aatteellinen veljesjärjestö, jossa eri-ikäiset kadetti- ja piiripolvet tapaavat toisiaan.

Tämä kirjoitus perustuu Lahden kadetti- ja piirissä vaikuttaneeseen toimintaan.

Lahden kadetti- ja piiri on jo vuosia esiintynyt näyttävästi Lahden messuilla.

Piiritoiminta

Toiminnan aatteellinen perusta löytyy kadettivalasta: "Lupaamme uhrata työni ja elämäni Isänmaalle". Taloudellisen perustan antaa Kadettikunnan jäsenmaksuista palauttama piirimaksuosuus. Lahden Kadetti- ja piirissä valittu piirihallitus kokoontuu keskimäärin joka toinen kuukausi. Vuosikokous on perinteisesti pidetty Kadettikunnan vuosipäivään liittyen. Muutaman vuoden ajan on toimintaa tehostettu perustamalla kaksi osastoa: kadetti- ja piiriseerijaosto ja maanpuolustusjaosto.

Erikoispiirteensä Lahden kadetti- ja piiriin jäsenistössä on se, että yli puolet on evp-jäseniä. "Ikikaaderit" toimivat keskenään kadetti- ja piiriseerijaoston toimintaan liittyen erittäin aktiivisesti.

Eräs sisäisen yhteydenpidon keino on lähettää koko jäsenkunnalle yhteisiä tiedotteita. Vaikka KYLKIRAUTA kertoo koko Kadettikunnan yhteisistä asioista, on kadetti- ja piiri oma tiedote tarpeellinen. Pienimmillään se kertoo yhteiset tapahtumat toimien perustana vuosikertomukselle ja parhaimmillaan siitä tulee keskustelukanava jäsenistölle. Lahdessa on julkaistu tiedotetta vuodesta 1977 alkaen keskimäärin 5 kertaa vuodessa.

Maanpuolustus- aatteellinen toiminta

Maanpuolustusjaosto hoitaa ammatinvalinnan ja turvallisuuspolitiikan oppitunnit ja juhlapuheet. Päijät-Hämeen alueella ja varsinkin Lahden kaupungissa on muotoutunut pysyvä perinne useille kouluille ja opettajille kutsua kadetti- ja piiriseeri esiintymään oppitunnille tai juhlaan. Pyyntöjä saattaa tulla niin paljon yhtä aikaa, että kadetti- ja piiriin suorituskyvyn yläraja lähestyy. Mainittakoon että Itsenäisyyspäivään -84 liittyen pidettiin kahden päivän aikana noin 20 juhlapuhetta. Ennätys on yli 40 puhetta näinä päivinä muutama vuosi sitten.

Oppitunnin tai juhlapuheen pito koululaisille on parasta, mitä kadetti- ja piiritoiminta tarjoaa. Kun nuori kadetti- ja piiriseeri saa tilaisuuden ja päättää lähteä koululle, on yksi pieni mutta tärkeä maanpuolustustapahtuma alkamassa. Hän saa käteensä valmiin aineiston kadetti- ja piiriltä. Hän pukeutuu sotilaspukuun ja

ilmoittautuu koululla rehtorille tai tunnista vastaavalle opettajalle.

Heti luokkaan astuttaessa voi havaita, että jotain poikkeavaa tapahtuu. On erittäin harvinaista, että luokasta kuuluu keskustelua, tai joku ei seuraa, kun kadetti- ja piiriseeri puhuu. Luokan ikärakenteesta riippuu, syntykö keskustelua. Joskus se on erittäin vilkasta. Tunnin päätteeksi Ruotuväki-lehdet tai jaettavat esitteet otetaan mielellään mukaan ja vielä käytävällä saattaa joku tulla kysymään lähestyvistä varusmiespalveluksesta tai muusta kiinnostavasta asiasta.

Opettajat ovat lähes poikkeuksetta mielissään pidetystä tunnista. He ottavat usein osaa keskusteluun pyrkien täsmentämään opetusohjelman kannalta tärkeitä näkökohtia. Toistuva keskustelu kadetti- ja piiriseerin ja opettajan välillä tunnin jälkeen koskee sitä, kuinka häiriöttä ja tarkkaavaisesti juuri siinä häiritseväksi sanotussa luokassa oli tuntia seurattu. Yhdessä todetaan, että vieras sotilaspukuinen

opettaja luo luokkaan uuden ja erikoisen tilanteen. Usein tulee opettajalle kerrottua omasta työympäristöstä, kuinka helppoa on astua varusmiesluokan eteen, joka yhtäläisesti pukeutuneena ja varustautuneena on määräämisen paikalla ja jonka osaston vanhin ilmoittaa ryhdikkäänä kouluttajalle.

Kaikenkaikkiaan kadetti- ja piiriseeri lähtee koulusta tyytyväisenä ja ehkä myös virkistyneenä hoitamaan omia virkatehtäviään. Kouluissa käynnit tapahtuvat virka-aikana, joka on mahdollista vain siksi, että joukko-osaston komentajat katsovat tämän toiminnan kaikkien kadetti- ja piiriseerien virkatehtäviin kuuluvaksi.

Yhteistoiminta

Lahden Kadetti- ja piiriin ja muiden upseerijärjestöjen kanssa on muodostunut pysyvä yhteistoiminta ja tehtävien jako. Ennen vuosikokouksia piirihallitus ja muut johtokunnat neuvottelevat henkilökysymyksistä niin, et-

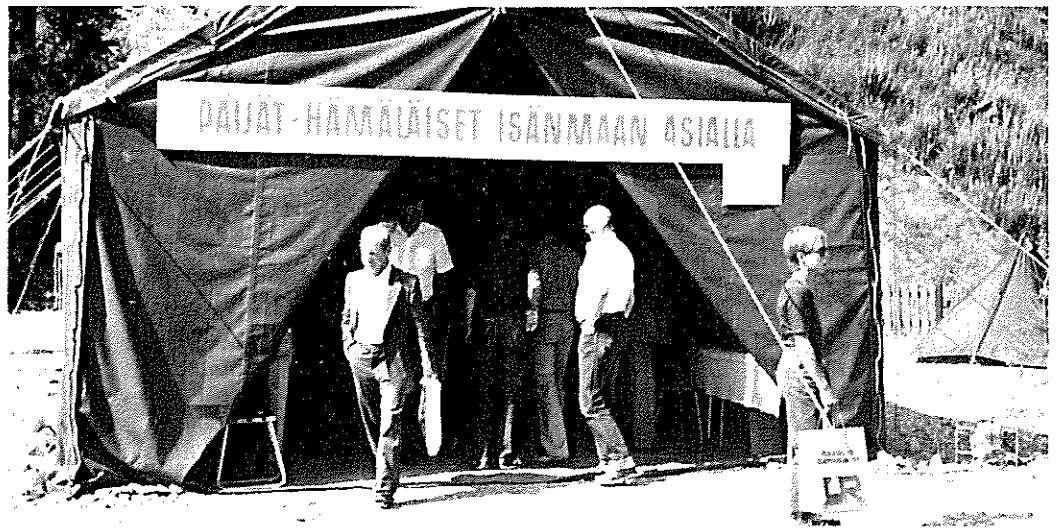
tä eri joukko-osastojen edustus on mahdollisimman hyvä. Usein käy niin, että sama upseeri on kahdessa johtokunnassa. Tämä takaa hyvän yhteistyön ja tiedonvälityksen. Toisaalta on valitettavasti todettava, että eräät upseerit eivät koskaan suostu hoitamaan luottamushenkilöinä yhteisiä asioita. Ne, jotka vastuun ottavat, toteavat liian usein, toiminnan alkaessa, jäävänsä yksin talkoissa tai muissa järjestelyissä. Ne päätökset, joita vuosikokouksissa tehdään, on tarkoitettu kaikkien hyväksi. Aktiivisilla jäsenillä on oikeus vaatia, että muu jäsenistö tukee toimintaa vähintäänkin ottamalla osaa järjestettyihin tilaisuuksiin. On myös valitettavaa, että aivan kaikki kadettiupseerit eivät halua kuulua Kadettikuntaan.

Eräänä erikoispiirteenä mainittakoon, että Lahdessa toimii yhteisö nimeltä Päijät-Hämeen maanpuolustus- ja kansalaisjärjestöjen yhteistyöryhmä. Se kokoontuu säännöllisesti kerran vuodessa kadettipiirin kokouksumana. Kokoukseen pyydetään uusien puheenjohtajien ja sihteerien nimet ja osoitteet, jotka luetteloidaan. Kunkin järjestön toimintasuunnitelmasta poimitaan tärkeimmät tapahtumat, joista laaditaan koko vuodeksi yhteinen tapahtumakalenteri päällekkäisyyksien välttämiseksi. Järjestöjä on tällä hetkellä 80. Yhteistoimintamuotona on eräille tärkeille messuille perustettu yhteinen osasto. Näin tapahtui myös tänä vuonna.

Koko ajan kehittyvänä yhteistoimintamuotona muuhun yhteiskuntaan on Lahden varuskunnan upseereilla yhteiset kerhoillat lahtelaisten talouselämän vaikuttajien kanssa. Kaksi kertaa vuodessa, vuorotellen järjestetyissä tilaisuuksissa, tapaamme toisiamme. Yhteinen ateria ja mahdollisimman korkeatasoinen esitelmöitsijä kuuluu iltaan. Varuskunnan upseerien osuuden on toimeenpannut jo vuosia Lahden Kadettipiiri, joka esitteilyä ja näytöksiin on saanut aikaan vieraiden varauksettoman kiinnostuksen maanpuolustustyöhön. Kulut on jaettu Upseerikerhon, Upseeriliiton osaston ja Kadettipiirin kesken.

Vuosipäivä

Vuosipäivän tilaisuuksiin on kuulunut seppeleen lasku kaatuneiden kadettiupseerien muis-

Puolustusvoimien messuosastot ovat suosittuja.

toksi. Tämä lyhyt, mutta vaikuttava tilaisuus on usein koonnut n. kolmasosan jäsenistöstä kunniantekoon.

Vuosikokous on saatu pitää iltapäivällä palvelusaikana. Kokouksessa on käsitelty Kadettikunnan julkaiseman toimintaohjeen mukaiset asiat. On todettu menneen vuoden toiminta ja annettu tuki tulevalle vuodelle. Toimintavuoden aikana Lahdessa pidettyjen oppituntien ja puheiden kuulijamäärä on jo vuosia ollut Kadettikunnan tilastoissa ensimmäisten joukossa. Lahden Sotilaspiirin päälliköllä on ollut tapana kiittää Kadettiپیriä alueellaan tapahtuneesta maanpuolustustyöstä, joka on myös osa sotilaspiirin tehtäviä.

Iltajuhlissa pidetään yllä kadettiperinteitä. Osanottajamäärä on ollut keskimäärin 50. Kadettikoulun johtajan myötävaikutuksella olemme saaneet vieraksemme kadetteja ja daameineen. Olemme kutsuneet sellaisia kadetteja, jotka asuvat Päijät-Hämeen alueella tai ovat tulossa palvelukseen Lahteen. Lahden mieskuoro on usein laulanut Kadettiپیirin vuosijuhlissa ja Varuskuntasoittokunta on antanut tanssin tahdit.

Eräs juhlan kohokohta on ollut kadettikursseittain, vanhimmasta nuorempaan, laulettava ”Juuan Ville”. Siitä, mistä laulu periytyy, on kaksi tarinaa. Sävel on todennäköisesti ruotsalaisesta laulusta ”Johan Lille”. Tämän takia vanhemmat kadettiveljet laulavat sen sanoilla ”Juhan Ville”. Toinen versio kertoo laulun juontavan juurensa pohjois-karjalaisesta sissipäällikö Vilestä, jonka kotipaikka oli Juuka. Tämän ratkiriemukkaan

tapahtuman juontajalla on ollut oikeus sopivilla välipuheilla luoda tunnelmaa tilaisuuteen. Juhlan ”ikikaaderi” on hyväksynyt tai hylännyt suoritukset. Joku vanhemmista on puhunut juhlassa kadettiperinteistä, antaen kokemuksensa perusteella ohjeita nuoremmille. Juhlissa otetaan kadettiپیirin jäseniksi nuort luutnantit, joille tarjotaan kuumaan maitoon sekoitettu cocktail. Malja juodaan katkeraa pohjaan saakka yhdellä kertaa.

Itsenäisyyspäivä

Lahden kadettiپیirin maanpuolustustyö huipentuu Itsenäisyyspäivään liittyviin tapahtumiin. Juhlapuhetilaukset otetaan vastaan ennakoita ja puheet eri ikäisille kirjoitetaan valmiiksi ja monistetaan. Joukko-osaston komentajien hyväksynnän puhujalistan perusteella järjestetään palvelus niin, että operaatio onnistuu.

Maanpuolustusjärjestöjen järjestämään kansalaisjuhlaan osallistumme mahdollisuuksien mukaan. Juhlan jälkeen tapahtuvassa paraatissa palveluksessa olevat ovat paraatijoukkojen johtajina ja ”ikikaaderit” ryhmittäytyvät veteraanien ja kansalaisjärjestöjen mukana. Rivistöjen loppupäähän ryhmittävien koululaisten monisatapainen joukko antaa oikeuden todeta, että nuorisoon kohdistuva maanpuolustustyö Lahden alueella on onnistunut.

Itsenäisyyspäivän tanssiaisiin Upseerikerholle kutsutaan kaikkien niiden yhteisöjen jäsenet, joiden kanssa upseerijärjestöillä on vuoden aikana ollut välitöntä yhteistoimintaa. Upseerikun-

nan vanhin avaa tilaisuuden ja toivottaa vieraat tervetulleiksi. Tämä on hieno kädenojennus yhteistoimintakumppaneille, jotka tulevat juhlaan mielellään.

Päätäntä

Kadettiپیiritoiminta on mielenkiintoinen harrastus. Joskus se voi olla ”kivireki”, jota valittu piirihallitus vetää lähettäen vain määräaikaisen postin Kadettikuntaan saamatta yhteyttä omaan jäsenistöönsä. Parhaimmillaan toiminta on silloin, kun komentajat ja koko jäsenistö kokevat kadettiveljien yhteistyön ja ulospäinsuuntautuvan maanpuolustustyön tärkeäksi tavoitteeksi. Tilastot, joissa kuulijoiden määrä näkyy, eivät saa olla itse tarkoitus, vaan toiminnan laatuun ja tuloksiin on kiinnitettävä huomiota.

Lopuksi ote Lahden Kadettiپیirin toimintasuunnitelmasta vuodelle 1985.

Toiminnan päämäärä on

- Kadettiupseeriston yhteenkuuluvuuden tunteen lujittaminen kehittämällä toimintalinjoja koko jäsenistöä kiinnostavaksi sekä eri ikäpolvia yhdistäviksi,
  - kansalaisten maanpuolustustahdon kohottaminen edistämällä virallisen turvallisuuspolitiikan tietämystä erityisesti nuorison ja naisten keskuudessa,
  - vakiintuneiden yhteistoimintamuotojen ylläpitäminen muiden maanpuolustus- ja kansalaisjärjestöjen kanssa sekä varuskunnassa että sen ulkopuolella.
- Painopisteenä on maanpuolustusaatteellinen työ.

Kalle Kuosa: Niinisalon varuskunta

Satakunnan Tykistörykmentin Perinneyhdistys ry Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy, Joensuu 1985

Tykistökoulun kapteenikursilla vuonna 1962 venäjänkielen opettaja, nyt jo edesmennyt eversti Arvo Viitanen kertoi erään tunnin aikana tarinan siitä, kuinka hän oli löytänyt Niinisalon ampumakentän ja tehnyt siitä esityksen edelleen. Luonnollisesti oppilasupseerit suhtautuivat saamaansa tietoon asianmukaisella arvostuksella, sillä kaikki tunsivat ampumakentän, jossa oli aina liian kylmä tai paahtava helle. Välimuodot olivat kokemusten mukaan harvinaisia.

Nyt ilmestyneessä Niinisalon varuskunnan historiikissa everstiluutnantti Kalle Kuosa häivyttää venäjänkielen opettajan saavutukset taustalle, ja sijan saavat todelliset sekä luotettavasti tutkitut tapahtumat, jotka johtivat aikanaan Niinisalon, maamme suurimman tykistövaruskunnan perustamiseen.

Puolustusvoimiemme siirtymisen uuteen aluejärjestelmään johti luonnollisesti uusien sotilaspiirien perustamiseen. Näin ollen kautta maan jouduttiin hakemaan sopivia liikekannallepantavia joukkojen perustamiskeskuksia, -alueita ja -paikkoja. Haapamäen sotilaspiirissä heräsi jo varhain kiinnostus Kankaanpään ja Niinisalon alueisiin sopivana perustamispaikkana, ja ennen kaikkea alueet havaittiin kelvollisiksi myös kertausharjoitusjoukkojen kouluttamiselle. Alkuvaiheessa perustamispaikkana pidettiin Kankaanpäättä ja Niinisaloon sijoitettiin joukkojen tarvitsemat varastot.

Seuraavassa vaiheessa Niinisalo todettiin soveliaaksi kertausharjoituskeskukseksi ja

vuonna 1935 päästiin rakentamaan jo aiemmin suunniteltua ja hyväksyttyä Kankaanpään harjoituskeskusta. Ensimmäisenä oli vuorossa Lamelli- eli Ison kasarmin kohottaminen valmiiksi. Näin alkoi Kankaanpään harjoituskeskuksen eli KHK:n taival, jota kesti sitten eri muotoineen aina Talvisotaan asti. Todehdittakoon, että ensimmäinen tykistöammunta sittemmin kuuluisalla Pohjankankaan ampumakentällä suoritettiin 24.11.1935, jolloin Pirkkalan suojeluskunnalla oli kovapanosammunnat kevyellä tykkikalustolla.

Everstiluutnantti Kuosa on selvittänyt erittäin perusteellisesti ja yksityiskohtaisesti Niinisalon varuskunnan ensimmäiset rakennusvaiheet. Saman käsitteilyn ovat läpikäyneet varuskunnassa pidetyt kertausharjoitukset aina päiväohjelmia ja varattuja laukausmääriä myöten. Suhteellisen lyhyeksi, mutta tehokkaaksi jääneen kertauskauten jälkeen selostettiin Talvisodan aikaista Sotakoulukeskusta, joka tunnettiin myös nimellä "Koti-T-joukkojen koulutuskeskus".

Seuraavissa luvuissa Kuosa tuo lukijan eteen Kenttätykistön koemasman (sittemmin Keskuskoeampuma-aseman) siirtymisen Niinisaloon ja jatkosodan päivät. Tässä yhteydessä olisi ollut paikallaan myös viitata Hämeenlinnan lähellä suunniteltuun koerataan, joka tiedusteltiin ennen Niinisaloon, mutta hylättiin lyhyiden ja maanomistusolojen vuoksi. – Jatkosodan päivinä varuskuntaa sävytti reserviupseerikoulutus, joka luonnollisesti löi leimansa kaikkialle

Niinisaloon ja Kankaanpäähän. Sodan päätökseksi Niinisaloon muutti Valtion sisäoppilaitos, jonka työntäyteisestä elämästä on historiikkiin saatu nautittava kappale.

Kenttätykistövaruskunnan kasvaminen todelliseksi suurvaruskunnaksi käsittää luonnollisesti suuren osan sivuja. Monien eri vaiheiden jälkeen Niinisalo on monipuolinen, jopa YK:n koulutuskeskuksen ansioista erällä tavalla kansainvälinen varuskunta. Tämä käy hyvin selvillä Kuosan teoksesta. Kankaanpääläisten ja Niinisalon siiviliaskkaiden kuvaus on suoritettu pieteetillä, jonka vain kauan Niinisalossa palvellut osaa ja taitaa tehdä. Sotilaskotisisarten työtä on esitelty lämmöllä – sen he toki ovat aina ansainneet. Osansa on saanut myös kaikkien tykkimiesten yhteinen yritys, Tykistömuseo.

Niinisalon varuskunnan historiikki on monessa mielessä selkiyttänyt monia tykkimiesten tunteiden varuskunnan vaiheita, oikonut virheellisiä käsityksiä ja antanut oivallisen tuntuman kasarmielämän inhimillisiin muotoihin. – Kuitenkin perusteellisesakin teoksessa on jotain puutteita. Kenties luettavuutta olisi voitu parantaa siirtämällä eräitä tilastoiksi katsottavia tekstin osia liitteiksi ja supistamalla runsasta "ranskalaisten viivojen" käyttöä. Muutamia siteerattuja käskyn osia (vast) olisi voitu erottaa eri kirjasinlajilla tai sisäänvedolla. Leirikylästä olisi toivonut seikkaperäisempää selostusta. Kylä oli näet pitkään erilaisten kurssien, leirien ja harjoitusten keskipisteenä ja asuihan siellä vuosia kantahenkilökuntaakin. Lukuisat vanhemmat tykkimiehet ovat saaneet tuntuman Niinisaloon juuri leirikylän horisontista. Puutteeksi on laskettava myös vähäiselle huomiolle jäänyt Reserviupseerikoulun kenttätykistöpatterin jokasyksyiset ampumaleirijaksot Pohjankankaalla aina 1960-luvun alkuvuosiin asti. Oman lukunsa tai ainakin nykyistä suuremman painotuksen olisi voitu antaa Pohjankankaan leirialueelle sekä siellä usein majaansa pitävälle Panssariprikaatin leirille, vauhdikkaita kuviakin olisi ollut kenttätykistön ja panssariaseen yhteistoiminnasta.

Teoksen kuvitus edellä mainittuja kohtia lukuunottamatta on selkeätä ja tasokasta, taitto

avaraa. Everstiluutnantti Kalle Kuosa on tehnyt pitkän ja vaativan työn kirjoittamalla keskeisen tykistövaruskuntamme historiikin. Kirjan piiriin kuuluu kymmeniä tuhansia suomalaisia sotilaskohtaloita.

Jyri Paulaharju

Hans Metzger

Kolmannen valtakunnan edustajana talvisodan

Suomessa
Otava

Äitinsä puolelta suomalaista syntyperää ja Suomessa koulusakin käynyt Hans Metzger nimettiin syyskuussa 1939 Saksan Helsingin lähetystöön lehdistöavustajaksi. Siinä tehtävässä hän toimi aina vuoden 1944 syyskuuhun eli Suomen ja Saksan välirikoon asti. Suomessa hän saavutti nopeasti vaikutusvaltaisen aseman, huomattavasti suuremman kuin mitä hänen virkansa olisi edellyttänyt.

Niinpä ei olekaan ihme, että nykyisin Saksassa asuva, mutta usein Suomessa vierailuva Metzger on tallettanut muistilokeroihinsa ja ilmeisesti myös paperille monia suomalaisia kiinnostavia asioita. Tunsihan hän melkein poikkeuksetta kaikki johtavat poliitikomme, sotilaamme ja tiedotusvälineittemme edustajat.

Lukija tutustuu "Kämpin uutispörssiin", tapaan vuodattaa asioita, saksalaisen lehdistön suhtautumiseen maatumme kohtaan ja moniin muihin kulissien takaisiin asioihin. Vaikka kirjan lukemisen jälkeen mikään perusasetelmassa ei muutu, niin silti vahvistuu entisestään käsitys, että Suomi oli vain vaivainen pelinappula suurten pelissä, jonka lopputuloksena näillä itselläänkään ei ollut tietoa.

Metzger mainitsee, että talvisota oli hänelle henkilökohtaisesti elämänsä hirveintä aikaa. Hän on ilman muuta lämmin Suomen ystävä, kielitaitokin on säilynyt, minkä osoitti Metzgerin vierailu Sotahistoriallisen seuran kokouksessa viime keväänä.

Saksan ja Neuvostoliiton hyökkäämättömyyssopimuksen lisäpöytäkirjasta elokuulta 1939 Metzger ei sanonut tienneensä mitään. Hän epäili, että asia oli jäänyt vain hyvin pienen sisäpiirin tietoon, sillä muuten se olisi vuotanut jo aikaisemmin. Hän sai siitä sattumalta tiedon vuonna 1942, jolloin se lipsahti eräältä asian tuntevalta henkilöltä ministeribyroossa. Eiväthän neuvostoliittolaiset vieläkään tunnusta sellaista olleen olemassa ja saksalaisten Metzger uskoi polttaneen kaikki "vaaralliset" paperit sodan lopulla.

Ennen joulua varmaan monen upseerin pöydällä odottelee Metzgerin seuraava kirja lukuvuoroa. Se käsittelee vuosia 1941-42 ja hän kertoi sen työnimen olevan "Hurraa vuodet". Kolmaskin osa on luvassa käsittellen vuosia 1943-44 ja työnimi on vastaavasti "Krapulavuodet". Varsin sattuvia ajatuksia työnimissä!

Paras siis lukea aluksi ensimmäinen osa, jotta pääsee sisälle seuraavien osien taustakuvioihin.

Isät katsovat poikiaan Toimittanut Onni Palaste WSOY

Kirja on ikäänkuin toinen osa Onni Palasteen aiemmin toimittamalle teokselle "Aina Hangosta Petsamoon". Siihen on koottu Kansa Taisteli -lehdessä julkaistuja kertomuksia jatkosodan hyökkäysvaiheesta, asemasodasta ja kesästä 1944 sekä Lapinsodasta. Viime mainittua tosin edustaa vain yksi ainoa kertomus, joten siinä mielessä Lapin sodasta ei juuri kannata puhua.

Palaste on pyrkinyt poimaan eri joukkojen ja eri rintamanosien miesten kertomaa. Muuten hän onkin onnistunut kohtalaisen hyvin, mutta aselajit on unohdettu käytännöllisesti katsoen kokonaan. Yksi nainen on päässyt mukaan, mistä annettakoon ylimääräinen plussa.

Nimenomaan nuoremman polven toivoisi tutustuvan kirjaan, joka kertomuksineen on lähihistorian elävöittämistä. Se antaa uskoa edelleen siihen, että täällä Suomessa tulemme vastakin toimeen.

Douglas Terman KUUBA-RULETTI Otava 1985

Sanoja "henkeä salpaava" on syytä tuskin koskaan käyttää, mutta tämän kirjan kohdalta ne pitävät tinkimättä paikkansa. Kuuba-ruletti on trilleri Castron Kuuban 1960-luvulta, jolloin suurpoliittiset toimenpiteet ohjuskriiseineen kiristivät koko maailman hermoja kolmannen maailmansodan uhkineen.

Uskomattoman tehokkaasti Terman hallitsee poliittiset tapahtumat mutta vielä paljon paremmin hän liittää ne fiktioihin, jotka sitten kuljettavat lukijan Sikojen lahden amerikkalaisesta katastrofista Neuvostoliiton perääntymiseen.

Alkuperäisteoksesta 'Shell Game' on Pekka Autoinen kääntänyt tämän hurjan tarinan kielellemme. Hän on rohjennut sovitella sen sanontoihimme ja jättänyt realistimmatkin hävyttömyydet paikoilleen. Ne ehkä vähän puistattavat, mutta kuuluvat kyllä slangiin jota ilman dia- ja monologeista puuttuisi terä.

Sota Kannaksella 1944 ja Viipurin viimeinen päivä

Lauri Jäntti
WSOY

Lauri Jäntti - Panssaridivisioonan tykkimiehiä - on julkaissut aiemmin Kannaksen taisteluista kolme kirjaa "Kannaksen suurtaisteluissa kesällä 1944" (1955), "Viipurin viimeinen päivä" (1964) ja "Tykinjyskeessä jatkosodassa (1969). Osin teokset ovat aiheeltaan päällekkäisiä.

Nyt ilmestynyt "Sota Kannaksella 1944 ja Viipurin viimeinen päivä" on kolmen aikaisemman teoksen osin tiivistelmä, osin "Kansa Taisteli" -lehden kertomusten ja osin muiden tarinoiden yhdistelmä.

Jollei ole lukenut aikaisempia teoksia, on Jäntin kokoelma mielenkiintoinen ja kuvaa hyvin kesän 1944 osittain jopa kaosaista tilannetta, monine kerroksien suolaa antavine yksityiskohtineen.

MSi

Pe-Hu

Pentti Palmu

MSi

— VARATTU —

MYYMÄLÄETSIVÄT OY

Kasarmikatu 44 A.
00130 Helsinki
Puh. (90) 174 700

RÄIHÄ KY

— MUOVILELUJA EDULLISESTI —
Murtokatu 5 Järvenpää
Puh. 90-287 495

MISSTEX OY

Naisten pukinetehdas

muodikkaita takkeja, leninkejä ja hameita saatavana alan erikoisliikkeistä kautta maan.

Puh. 983-52323 86600 HAAPAVESI

KADETTIKUNTA r.y.

PUNAVUORENKATU 14 B 32, 00150 HELSINKI 15 ☎ 665137 JA 665739 ☎ 7091

Hallitus			Osoite	Puhelin
Puheenjohtaja	kenrm	I Halonen	PE, PL 919, 00101 HKI	90-625 801
Varapuheenjohtaja	evl	N Palmén	Vemmelsäärent. 6 B 7, 02130 Espoo	90-765 066
VALTUUSKUNTA				
Puheenjohtaja	kenrl	J Pajula	Viipurint. 21 A 7, 13210 HML	917-68 771
TOIMISTO				
Toiminnanjohtaja	kom	R Waris	Punavuorenk. 14 B 32, 00150 HKI	90-665 137
Toimistonhoitaja	rva	M Lehtinen		90-665 739
KADETTIPIIRIT SIHTEERI			OSOITE	PUHELIN
Helsinki	kapt	M Orlao	PEknto-os, PL 191, 00101 HKI	90-625-801
Itä-Uusimaa	kapt	P Enlund	I-USpE, PL 45, 04301 HYRYLÄ	90-255 233
Lahti	ylil	H Vuontelo	HämRJP, PL 6, 15701 LAHTI	918-40 811
Hämeenlinna	maj	J-P Mustonen	PPrE, PL 5, 13701 PAROLANNUMMI	917-207 218
Länsi-Uusimaa	ylil	Ö Björkman	UudPr, PL 5, 10641 DRAGSVIK	911-13 760
Riihimäki	ylil	A Salo	AuK/ESVP/ViestiR, 11310 RMK	914-35 071
Turku	ylil	T Rouhiainen	TurItPsto, PL 5, 20811 TURKU	921-359 200
Niinisalo	ltn	K Tuomi	SatTR, PL 5, 38841 NIINISALO	930-36 050
Säkylä	ylil	M Vihottula	PorPr, PL 5, 27911 HUOVINRINNE	938-70 200
Pirkka-Häme	kapt	E Helorinne	TamIspE, PL 37, 33541 TAMPERE	931-615 440
Keski-Suomi	kapt	JP Suutarinen	Hennalankuja 3 C 24, 40250 JKL	941-751 422
Pohj.-Kymenlaakso	ylil	M Vainonen	SalpItPsto, PL 122, 45101 KVL	951-21 161
Etelä-Karjala	ylil	A Lindqvist	PO, PL 5, 53601 LPR	953-12 900
Mikkeli	ltn	H Hokkanen	2 JK/SavPr, PL 5, 50151 MLI	955-10 222
Savonlinna	kapt	R Natunen	SavIspE, PL 12, 57101 SVL	957-22 704
Hamina	kapt	L Lind	KymJP, PL 53, 49401 HAMINA	952-43 020
Kuopio	kapt	S Lahtinen	SKSiE, PL 80, 70101 KUOPIO	971-222 422
Pohjois-Karjala	ylil	E Klemetti	PKarPsto, PL 5, 80411 JYRI	973-851 121
Vaasa	ylil	I Vakkuri	VaaRPsto, PL 61 65101 VAASA	961-114 361
Seinäjoki	kapt	E Nurmiranta	SeiSpE, PL 100, 60101 SJK	964-143 983
Kokkola	maj	T Dufva	Honkat. 18 A 1, 67200 KOKKOLA	968-14 466
Oulu	ylil	R Lankila	OulltPsto, PL 335, 90101 OULU	981-224 833
Kainuu	ltn	M Karjalainen	Rak 6 B 11, 87600 KAJAANI	986-25 751
Etelä-Lappi	ylil	T Härkönen	RovItPsto, PL 5, 96961 ROI	960-61 451
Pohjois-Lappi	ylil	M Haapasalo	JPr, PL 5, 99791 JÄÄKÄRINKNGS	9693-12 951
Kadettioppilaskunta	kad	A Viita-aho	KadK, PL 7, 00861 HKI	90-68 601

KADETTIKUNTA KIITTÄÄ

apurahoin, tukimaksuin, ilmoituksin ja muulla tavoin työtämme tukeneita ja toivottaa Teille

ONNELLISTA VUOTTA 1986

Hallitus

Kadettikunnan vuosipäivä 27.1.1986 Helsingissä

Kadettikunnan vuosipäivää vietetään 27.1.1986 laskemalla perinteisesti seppeleet Sankariristille ja Suomen Marsalkka Mannerheimin haudalle kello 12.00.

Kokoontuminen kello 11.45 Hietaniemen sankarihautausmaan pääportilla.

Kadettikunnan 65-vuotisjuhla Tampereella 15.3.1986

Kadettikunnan 65-vuotisjuhla ja vuosikokous pidetään 15.3.1986 Tampereella. Pirkka-Hämeen kadettiipiiri on jo pitkään valmistellut sen vastuulle annettua tilaisuutta. Juhlatoimikuntaa johtaa ye evl Matti Leppänen.

Juhlapaikaksi on valittu Pyynikin kupeessa luonnonkauniilla paikalla oleva hotelli Rosendahl. Maamme suosituin kongressihotelli tulee tarjoamaan kokouksellemme erinomaiset puitteet. Jo nyt kannattaa varata aika tätä tilaisuutta varten. Kadettikunta kun pääsee samalla kansaneläkeikään.

Ohjelma on seuraava

Lauantai 15.3.1986

09.30 Valtakirjojen tarkastus alkaa

10.00 Valtuuskunnan kokous

12.00 Kadettilounas

14.00 Vuosikokous

16.30– Tampereen kaupungin vastaanotto

18.00 kaupungintalolla

19.30– Illallistanssiaiset

01.30

Sunnuntai 16.3.1986

09.00– Silliaamiainen

10.30

Rouvien ohjelma sisältää rautaisannoksen tamperelaista taidetietoutta. Ateriat ovat yhteisiä.

**YKSITYISKOHTAISET TIEDOT JUHLISTA JA
ILMOITTAUTUMISESTA OVAT
KYLKIRAUDAN HELMIKUUN 1986
NUMEROSSA.**

Vuonna 1986 merkkipäiväänsä viettävät Kadettikunnan jäsenet

Huom!

Luetteloon on merkitty vain Kadettikuntaan kuuluvat jäsenet. Niiden nimet on jätetty pois luettelosta, jotka ovat sitä erikseen toivoneet. Havaituista virheistä pyydetään ystävällisesti ilmoittamaan toimistoon, jotta ne voidaan oikaista seuraavassa Kylkiraudan numerossa.

90 vuotta										
Heimolainen, Bernhard	ev	2.k	7. 8.86							
85 vuotta										
Grönvall, Ragnar Robert	kenrm	2.k	28. 2.86							
Harvila, Lauri Ilmari	ev	5.k	26. 8.86							
Hämeen-Anttila, Yrjö Sakari	evl	4.k	1. 9.86							
Kyläsalo, Gustav Erik	maj	14.k	21. 1.86	ei						
				vast.ottoa						
Lindfors, Göran Matias	maj	4.k	21.12.86							
Merenheimo, Urho Ilmari	evl	5.k	13. 7.86							
Ojanperä, Paavo Antero	maj	5.k	27. 6.86							
Rajanti, Niilo	maj	8.k	24.10.86							
Sotisaari, Lauri	kenrm	4.k	5. 7.86							
Virtanen, Kalle Lauri	ev	9.k	22. 3.86							
80 vuotta										
Aaltonen, Yrjö Aarne	evl	10.k	8. 2.86							
Bremer, Lauri Johannes	ev	11.k	23. 6.86							
Cederberg, Paul	evl	2.rtk	20. 7.86							
Erwe, Teppo Untamo	maj	11.k	9. 1.86	mat-						
				koilla						
Hirva, Reino Erkki	kenrl	10.k	20.10.86							
Kaukolahti, Oma Erkki	evl	15.k	2. 9.86							
Kopra, Tauno Toivo	kenrl	11.k	11. 5.86							
Kuistio, Heikki Johannes	evl	10.k	7. 3.86							
Kuovi, Veli Kustaa Israel	maj	14.k	15. 7.86							
Lahdenperä, Erkki	maj	19.k	26. 2.86							
Laurosela, Pentti	maj	13.k	22. 7.86							
Merimaa, Reino Johannes	maj	10.k	3.10.86							
Murtti, Ilmari	evl	14.k	10. 2.86							
Paavola, Lauri	evl	12.k	11.10.86							
Palmroth, Reino Wilhelm	maj	9.k	2. 4.86							
Pöyry, Arvo Olavi	maj	3.rtk	29. 4.86							
Rahka, Eino Albert	evl	13.k	3.12.86							
Raski, Reino Rafael	maj	11.k	17. 8.86							
Rinne, Eero Viljo	maj	10.k	18. 5.86							
Rysä, Osmo Rafael	evl	8.k	19. 4.86							
Saukkonen, Aimo Ilmari	komdri	3.mek	12. 9.86							
Tamminen, Erkki Johannes	maj	2.rtk	18. 5.86							
Teppola, Leo Nestori	evl	11.k	7. 4.86							
Wallden, Werner	evl	9.k	1. 1.86							
Vara, Erkki Birger	evl	14.k	18.10.86							
Vaskio, Heikki	maj	9.k	8. 9.86							
75 vuotta										
Aittola, Veikko Olavi	kom	9.mek	22. 3.86							
Alatalo, Vilho Mikael	evl	19.k	1. 6.86							
Bremer, Aulis Nathanael	evl	18.k	7. 5.86							
Ek, Rolf Birger	evl	17.k	23. 1.86							
Havola, Aksel Antero	maj	17.k	16. 4.86							
Heinänen, Paavo Kullervo	maj	15.k	15.11.86							
Helikari, Kaarlo Torsti	komkapt	9.mek	31. 3.86	ei						
				vast.ottoa						
Huttunen, Eero Heikki	maj	21.k	30. 1.86							
Ilmola, Paavo	kenrl	20.k	21. 5.86							
Itävuori, Juho Erkki Leopold	maj	20.k	15.11.86							
Järventaus, Jorma Johannes	kenrl	18.k	1. 7.86							
Knuutila, Kaarlo Olavi	evl	19.k	15. 9.86							
Korhonen, Antti Olavi	kenrl	16.k	9. 1.86							
Latikka, Oiva Matias	evl	26.k	9.10.86							
Laukkanen, Tauno Ensio	evl	5.rtk	24. 9.86							
Lindeman, Carl Olog	kenrl	15.k	4. 9.86							
Paatero, Pentti Valio	maj	16.k	29. 4.86							
Plathan, Pehr-Ivar	evl	16.k	14. 5.86							
Ratia, Viljo Olavi	evl	15.k	27. 1.86							
Rosenqvist, Olov Oskar	maj	10.mek	10. 6.86							
Salojärvi, Eino Pentti	evl	20.k	28. 3.86							
Siitonen, Aarne Einari	maj	19.k	15.10.86							
Sovijärvi, Pekka Eero Johannes	evl	16.k	12. 6.86	ei						
				vast.ottoa						
Standertskjöld-Nordenstam, Carl August Maurice	evl	19.k	24. 5.86							
				mat-						
				koilla						
Suorsa, Vieikko Ilmari	ev	16.k	21. 5.86							
Tigerstedt, Albert Severin Konstant	evl	16.k	1.10.86							
Tissari, Eino Armas	maj	25.k	27.12.86							
Valtari, Jaakko Johannes	maj	20.k	4. 8.86							
Välimaa, Olavi Kristian	evl	24.k	13.11.86							
Yli-Ketelä, Reino Valdemar	evl	16.k	13. 4.86							
70 vuotta										
Aho, Aarne Veli Antero	maj	27.k	20. 6.86							
Frick, Martti Leonard	ev	24.k	1. 4.86							
Halmevaara, Kai Yrjö	kenrl	22.k	9. 4.86							
Harjapää, Olle Mauri	evl	22.k	26. 6.86							
Herkamaa, Taisto Heikki	evl	26.k	17. 7.86							
Herttua, Eino Matias	evl	12.mek	30. 1.86							
Hirva, Eino Olavi	ev	20.k	25.10.86							
Holma, Klaus Heikki	maj	21.k	11. 4.86							
Hyytinen, Niilo Antero	maj	21.k	22. 1.86							
Jokelainen, Matti Edvard	evl	22.k	16. 5.86							
Järventaka, Lauri Ilmari	maj	14.mek	23. 2.86							
Kaakinen, Olavi Aleksander	kenrl	23.k	17.10.86							
Kangas, Jaakko Johannes	evl	25.k	12. 7.86							
Kauppinen, Osmo Kalervo	maj	23.k	2. 4.86							
Kervola, Aimo Johannes	maj	20.k	18. 7.86							
Kianto, Jormo Gabriel Sotavalta	kapt	26.k	15.12.86							
Koivu, Arvi Erik	kapt	24.k	6. 5.86							
Komulainen, Veli Arvo Olavi	kom	13.mek	24. 6.86							
Koskivaara, Veikko Uljas Voitto	maj	24.k	21. 8.86							
Kotiranta, Boris	maj	25.k	4.10.86							
Kurki, Aarre Johannes	ev	12.mek	20. 7.86	ei						
				vast.ottoa						
Laaksonen, Knut Börje Gustav	evl	21.k	14. 2.86							
				mat-						
				koilla						
Leino, Tauno Rikhard	evl	26.k	30. 3.86							
Loiviola, Alvar Adolf	kapt	27.k	7. 8.86							
Malmari, Paul Amor	maj	23.k	13. 9.86							

ITSE ASIASTA

Ylennetty everstiksi

Peitsara Perttu Tapio	39.k.	4. 6.1985
Heiskanen Olli	46.k.	1.10.1985
Koskimies Jouko Heikki Juhani	46.k.	1.11.1985

Ylennetty everstiluutnantiksi

Paronen Hannu Juhani	49.k.	1.10.1985
Haapala Eero Juhani	50.k.	1.11.1985
Vartiainen Ahti Toimi Paavali	50.k.	1.11.1985

Ylennetty majuriksi

Reinamo Raimo Tapio	55.k.	1.10.1985
Vedenkannas Juha Jaakko	52.k.	1.10.1985
Laukka Jan Olli	56.k.	1.11.1985
Ruotsalainen Pertti Tapio	57.k.	1.11.1985
Siiki Kari Juhani	57.k.	1.11.1985
Wahlroos Antti Matias	56.k.	1.11.1985

Ylennetty kapteeniksi

Gabrielsson Karl-Johan Risto	62.k.	1.10.1985
Laakso Risto Olavi Aukusti	62.k.	1.10.1985
Patteri Tapani Vilho Johannes	62.k.	1.10.1985
Vuoksela Klaus Juha Yrjänä	62.k.	1.10.1985
Kontsas Heikki Tapani	62.k.	1.11.1985
Laakso Jyrki Antero	62.k.	1.11.1985
Nurmio Timo Tapani	62.k.	1.11.1985

Ylennetty kapteeniluutnantiksi

Villanen Antti Kullervo	47.mek.	1.11.1985
-------------------------	---------	-----------

Myönnetty ero

Ev Seppänen Pertti	42.k.	1. 2.1986
Ev Lappalainen Martti Uno Aukusti	43.k.	1. 2.1986
Evl Korhonen Heikki Juhani	44.k.	1. 2.1986
Evl Kunnari Heimo Kalervo	44.k.	1. 2.1986
Evl Näremaa Heikki Erkki Juhani	46.k.	1. 2.1986
Evl Salonen Paavo Antero	46.k.	1. 2.1986
Evl Simola Eero Antero	44.k.	1. 2.1986
Evl Arppola Hannu Oskari	38.k.	9. 4.1986
Maj Nyqvist Rauno Viljo Tapio	50.k.	1.11.1986
Maj Aalto Heikki Tapio	46.k.	1. 2.1986
Maj Alanko Martti Alvi Kalevi	46.k.	1. 2.1986
Maj Koskinen Pauli Vihtori	51.k.	1. 2.1986
Maj Laajaniemi Reino Johannes	46.k.	1. 2.1986
Maj Lehtola Jukka	45.k.	1. 2.1986
Maj Myllyaho Jouko Erkki	46.k.	1. 2.1986
Maj Pökkä Tarmo Kalevi	49.k.	1. 2.1986
Maj Torstila Jukka Ensio	50.k.	1. 2.1986
Maj Vihriälä Rauno Kullervo	50.k.	1. 2.1986
Maj Wetterstrand Onni Olavi	46.k.	1. 2.1986
Maj Joukainen Alpo Ensio	47.k.	1. 3.1986
Maj Kiuru Pentti Johannes	46.k.	1. 3.1986
Maj Liemola Eero Juhani	50.k.	1. 3.1986
Maj Mikonsaari Esa Uolevi Antero	47.k.	1. 3.1986
Maj Saarenkunnas Hanne Tapio	46.k.	1. 3.1986
Maj Manninen Kalevi	46.k.	1. 4.1986
Maj Luostarinen Esko Juhani	52.k.	1. 6.1986
Komkapt Auvinen Eero Sakari	31.mek.	1. 2.1986
Kapt Hankia Arto Aarne	51.k.	1. 2.1986
Kapt Köntti Seppo Mikael	49.k.	1. 2.1986
Kapt Räsänen Hannu Juhani	50.k.	1. 2.1986
Kapt Lenck Karl-Erik Ragnar	50.k.	1. 4.1986
Kapt Luukkanen Risto Heikki	50.k.	1. 4.1986
Kapt Hukkanen Lauri Kalevi	51.k.	1. 6.1986
Ylil Keso Ilkka Vesa Markus	63.k.	1.11.1985
Ltn Pervilä Petri Lauri	69.k.	1.11.1985
Ltn Lyly Matti Juhani	68.k.	1.12.1985

Matti Rantasila
VIIMEINEN VASTAISKU

Raju sotakirja keskeltä taistelujen tantereita. Ovh. sid. 89,-

Tammi

STADIN ÄSSÄT

PENTTI PIRHONEN

Legendaarisen Ässä-rykmentin tie Sörkasta Karhumäkeen. Ovh. sid. 89,-

Tammi

JOPPE KARHUNEN
Torjuntavoitto Kannaksella 1944

Mannerheim-ristin ritarin kuvaus suurhyökkäyksen torjunnasta. Ovh. sid. 116,-

Tammi

IN MEMORIAM

**Yliluutnantti
Saastamoinen
Pentti Ilmari**
s 22. 9.1942
k 9.12.1978
(tieto 9/85)
Kad N:o 4599
49. kurssi

**Majuri
Kivinen
Mauri Ensio**
s 14. 9.1907
k 19. 9.1985
Kad N:o 1143
16. kurssi

**Everstiluutnantti
Viljamaa
Jurkka Pentti**
s 21. 3.1917
k 3.11.1985
Kad N:o 2352
26. kurssi

**Everstiluutnantti
Hirvikallio
Solmu Allan**
s 4.12.1912
k 28. 8.1985
Kad N:o 1105
16. kurssi

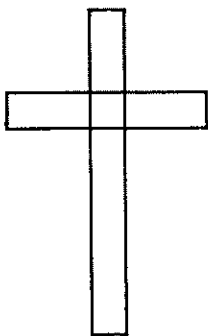
**Majuri
Stolpe
Nils Thorfinn**
s 26. 3.1903
k 21. 9.1985
Kad N:o 256
5. kurssi

**Majuri
Salo
Heikki Herman**
s 2. 2.1920
k 5.11.1985
Kad N:o 2603
26. kurssi

**Majuri
Kurki
Aulis Johannes**
s 15. 2.1934
k 9. 9.1985
Kad N:o 3599
41. kurssi

**Kapteeni
Lönngren
Nils Hoger**
s 1. 6.1914
k 24.10.1985
Kad N:o 376
15. merikurssi

**Everstiluutnantti
Pietilä
Reino Ilmari**
s 10. 6.1920
k 7.11.1985
Kad N:o 2562
26. kurssi

KURSSIPUUKOT

FH 77 A

FH 77 B

FH 77 C

Uudet Jungle King mallistot saapuneet

EDULLISESTI

Finnhunter Oy

Koroistentie 8 00280 HELSINKI 28
PUH. 90-411162

YHDESSÄ

Teknisten Liitto on toimihenkilöjärjestö, joka ponnistelee jäsentensä elintason ja elämän laadun parantamiseksi.

Tekniset toimihenkilöt ovat avainasemassa maamme teollisuuden yrityksissä ja laitoksissa. Me tunnemme vastuumme myös yhteiskunnan kehittämässä paremmaksi ihmisten elää.

TEKNISTEN LIITTO

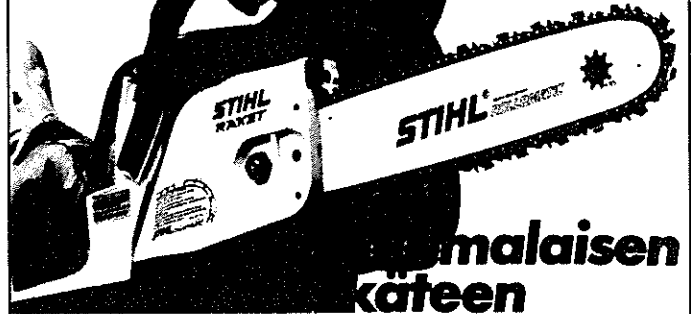
Ilmarinen hoitaa TEL- ja YEL- työeläketurvaa

Eläkevakuutusosakeyhtiö
ILMARINEN

Maailman suurimmalta

Maailman suurin ja vanhin
moottorisahojen valmistaja
on länsisaksalainen STIHL.
Joka neljäs moottorisaha
maailmassa on STIHL.

STIHL® RAKET

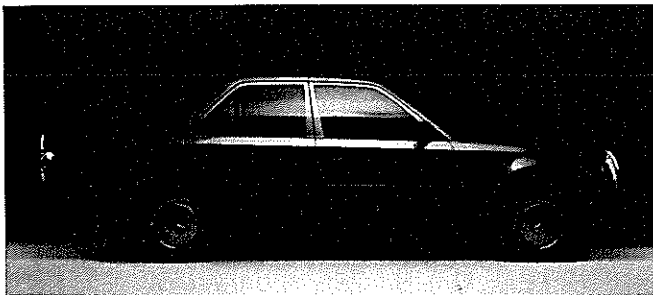
Uudet mallit ovat tulleet.

oy Elfving ab

1910
moottorisaha vuodesta 1951

RAKET-myynti ja huoltopisteet kautta maan

Eläköön uusi kuningas.

200D 250D 300D 200 230E 260E 300E

Tervetuloa tutustumaan Mercedes-Benzin uuteen 200 D - 300 E -sarjaan. Kolmeen diesel- ja neljään bensiinimalliin, joille on ominaista entistä tuntuvasti, jopa 30% parempi suorituskyky ja jopa 25% alhaisempi polttoaineenkulutus. Tule näkemään ja kokemaan, millaista on ajaa entistä vieläkin suorituskykyisemmin ja taloudellisesti, mukavammin ja turvallisemmin.

VEHO

piiriedustajineen ja sivuliikkeineen

Marlin mehevät maija -mehut. Ilo käyttää. Ilo tarjota.

Marli

Turku puh. 921-623 111

Vaatimusten mittainen...

Ockelbo-Valmet-moottorikelkka on vaatimusten mittainen tiettömillä tai-paleilla, jäällä tai metsässä — luotettava kelkka kovassa, yhtämittaisessa ajossa. Sitä arvostavat ammattilaiset kaikkialla. Ja sitä myyvät Hankkija ja erikoistuneet Ockelbo-Valmet myyjät.

Pohjoismaista luotettavuutta ja tehokasta tekniikkaa

Pohjoismaisiin oloihin tehty Ockelbo-Valmet on poikkeuksellisesti profeetta omalla maallaan. Se on tekniikaltaan ja luotettavuudeltaan käyttäjien vaatimusten mittainen.

Telamaton ainutlaatuinen Ockelbo Snowgrip -kuviointi tarjoaa parhaan pidon kaikilla keleillä. Lisäksi telamatto on itsepuhdistuva, Rotax-moottori entistäkin tehokkaampi — esimerkkejä koko malliston ylivoimaisesta varustelusta.

Kaikkien vaatimusten mittainen

Ockelbo-Valmet -mallistossa on neljä luotettavaa kelkkaa. Poro,

5000, 6000 ja 8000. Tehoa työhön, menemisen iloa vapaa-aikaan, nopeutta yhteysajoon ja ammattikäyttöön. Kaikille keleille, kaikkien vaatimusten mittaisesti.

Ockelbo-Valmet Poro

- luotettava yhden miehen kelkka
- Puolustusvoimille, Rajavartiostolle, poromiehille ja metsureille
- kulkee erittäin hyvin syvässäkin lumessa

Tekniikkaa:

- moottori Rotax 277, 1-syl.
- teho 23 hv
- tyhjäpaino 165 kg
- telamatto 38 x 370 cm vahvistettu lasikuiturivoin

- vaihteet: variaattori ja ketju, 1 vaihde
- polttoainesäiliö 20 l

Poro De Luxe

Poron tehokas ja runsasvarusteinainen rinnakkaismalli; moottorina 2-syl. Rotax 377, teho 30 hv

Ockelbo-Valmet 5000

- voimakas ja nopea yleiskelkka
- sopii hyvin pitkille matkoille
- teho riittää varmasti työssä

Tekniikkaa:

- moottori Rotax 447, 2-syl.
- teho 40 hv
- paino 255 kg
- telamatto 45 x 387 cm vahvistettu lasikuiturivoin
- polttoainesäiliö 30 l

Koeaja vaatimusten mittainen Ockelbo-Valmet!

Valtuutetut jälleenmyyjät ja

 HANKKIJA

**Nyt suorasuunnattu
raviradalle!**

Koko perhe mukaan!

Tule ystäväiesi kanssa raveihin.
Jos et ole koskaan kokenut ravien tunnelmaa,
vielä parempi — kaikki jännitys on sinänsi,
Raveissa on joka lahdossa voittoa —
— radalla ja katsomossa.

Viikonvaihteessa on taas paljon voittoa —
— Tavataan!

Suomessa on noin 650 ravipäivää vuodessa.
Yli 40 rataa ympäri maamme.

SUOMEN HIPPOS